

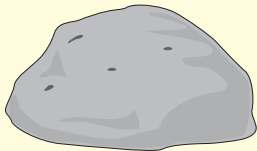
JURS CYBUĻS, LIDEJA LEIKUMA

SKREINEITE

VUICŪS LASEIT

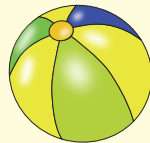
Aa

Āā

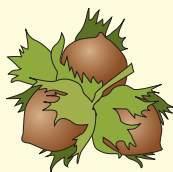
Bb

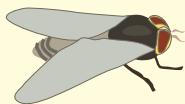
Cc

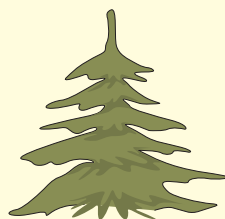
Čč

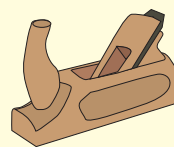
Dd

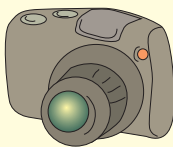
Ee

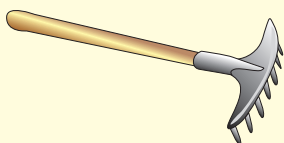
Ēē

Ff

Gg

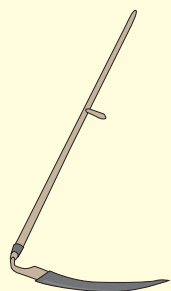

Ģģ

Hh

Ii

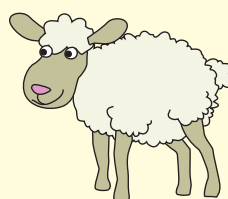

Yy

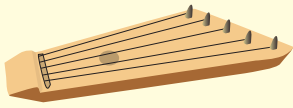
Īī

Jj

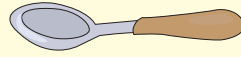

Kk

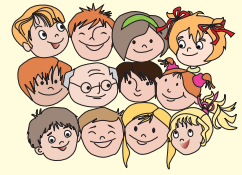

Ḳḳ

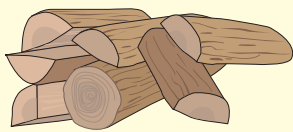
Ll

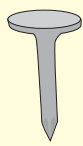
Ḷḷ

Mm

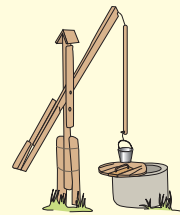

Nn

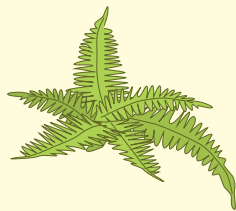
Ḽḽ

Oo

Ōō

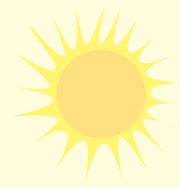
Pp

Rr

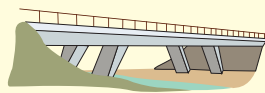
Ss

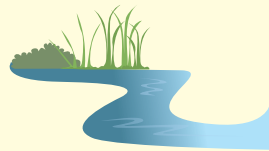
Šš

Tt

Uu

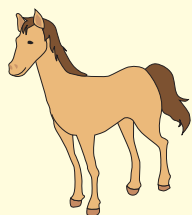
Ūū

Vv

Zz

Žž

JURS CYBUĻS, LIDEJA LEIKUMA

SKREINEITE VUICŪS LASEIT

Latviešu valodas aģentūra

REIGA 2014

UDK 811.174'282(07)
Ci 155

Jurs Cybuļs, Lideja Leikuma

SKREINEITE

Vuicūs laseit

Mācību līdzeklis skolēnam

Konsultantes: Dr. philol. *Anna Stafeca*,
Latgaliešu valodas, literatūras un
kultūrvēstures skolotāju asociācijas
vadītāja *Veronika Dundure*

Māksliniece: *Anita Ozoliņa*

Maketētājs: *Vladislavs Buļs*

ISBN 978-9984-815-94-7

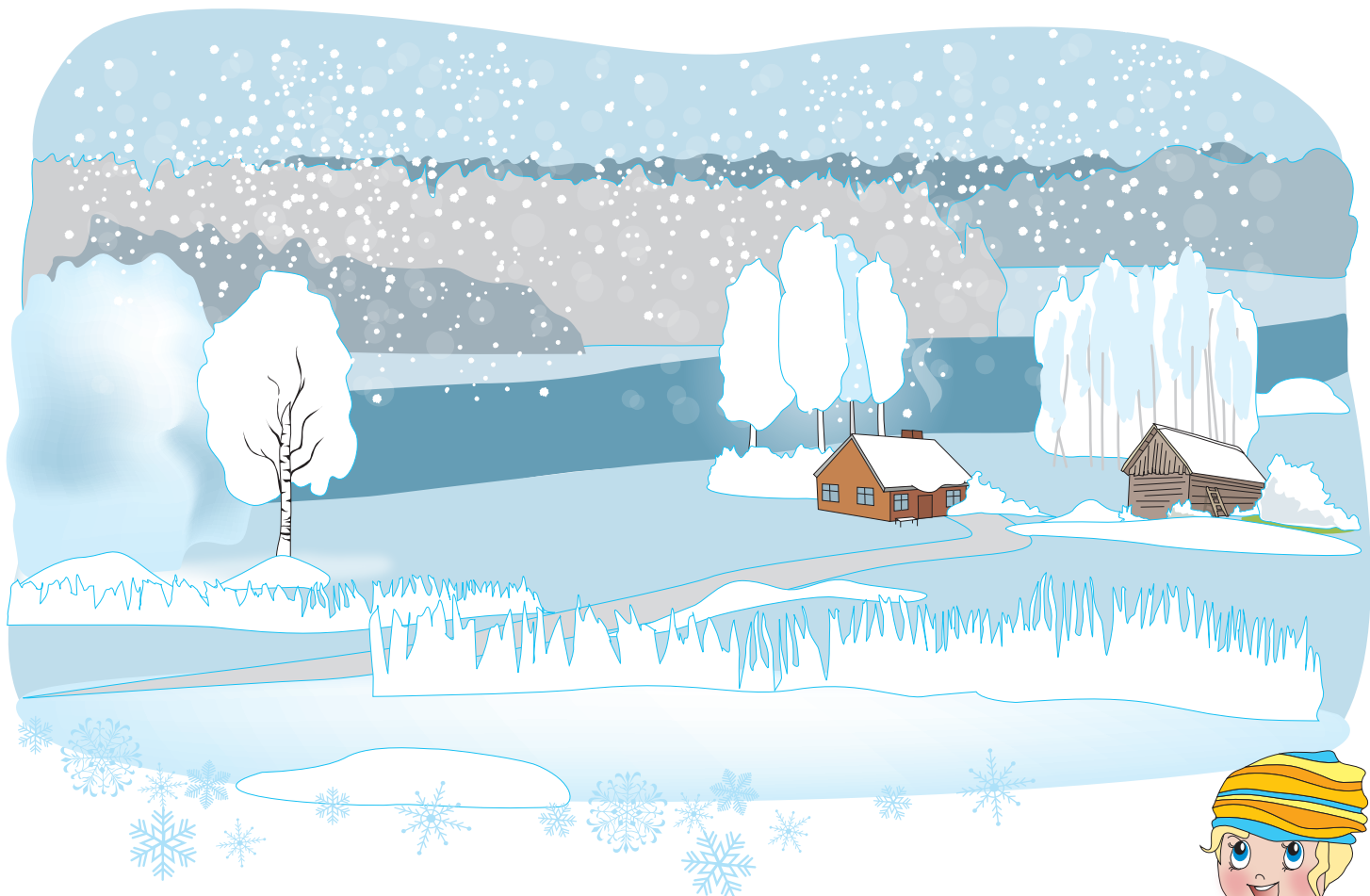
© Jurs Cybuļs
© Lideja Leikuma
© LVA, 2014

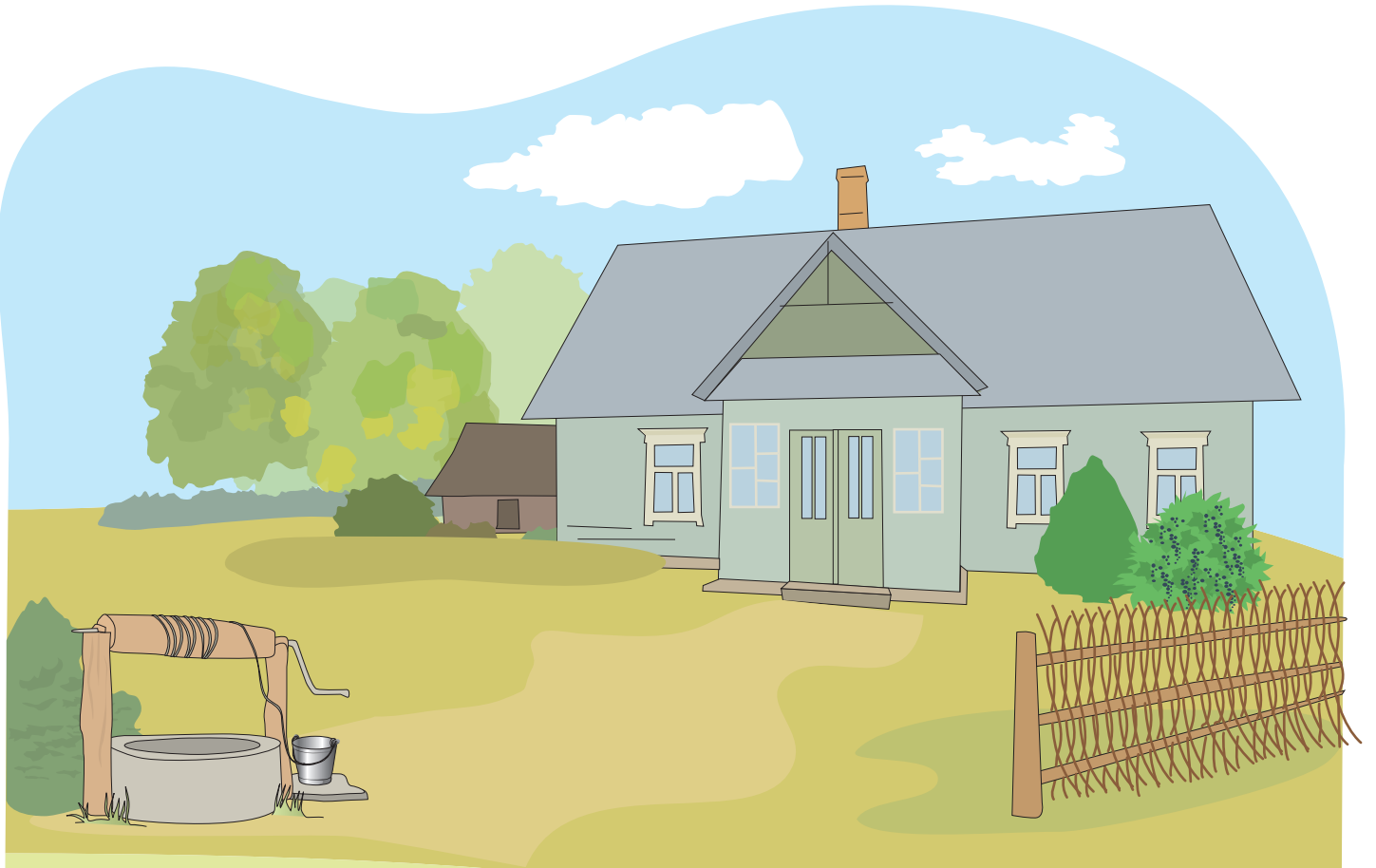
Satura ruodeituojs

Tematiski zeimiejami	4	ļ Ļ	90
a A ā Ā	28	r R	92
l L	30	ņ Ņ	94
o O ō Ū	32	z Z	96
s S	34	ž Ž	98
u U	36	dz DZ	100
m M	38	dž DŽ	102
uo UO	40	ui UI oi OI ou OU	104
i I	42	ģ Ģ ķ Ķ	106
ai AI	44	h H	108
au AU	46	f F	110
k K	48	ALFABETS	112
t T	50	Rēzekne	114
p P	52	Muorys pīminieklis	116
ū Ū	54	Daugovpiļš	118
ī Ī	56	Zylūs azaru zeme	120
d D	58	Leldīne	122
j J	60	Juona diņa	124
iu IU	62	15. augusts	126
n N	64	18. novembris	128
e E	66	Zīmyssvātki	130
ei EI	68	Nu muola da pūda	132
ie IE	70	Dzižūt dzymu, dzižūt augu	134
č Č	72	Lauku dorbi	136
y Y	74	Bits i mads	138
yu YU	76	Mežā	140
ē Ē	78	Sieņu laikā	142
b B	80	Putni	144
c C	82	Kas kuo meklej?	146
š Š	84	Latgališu volūda	148
v V	86	Dators paleidz vuiceitīs ...	150
g G	88		

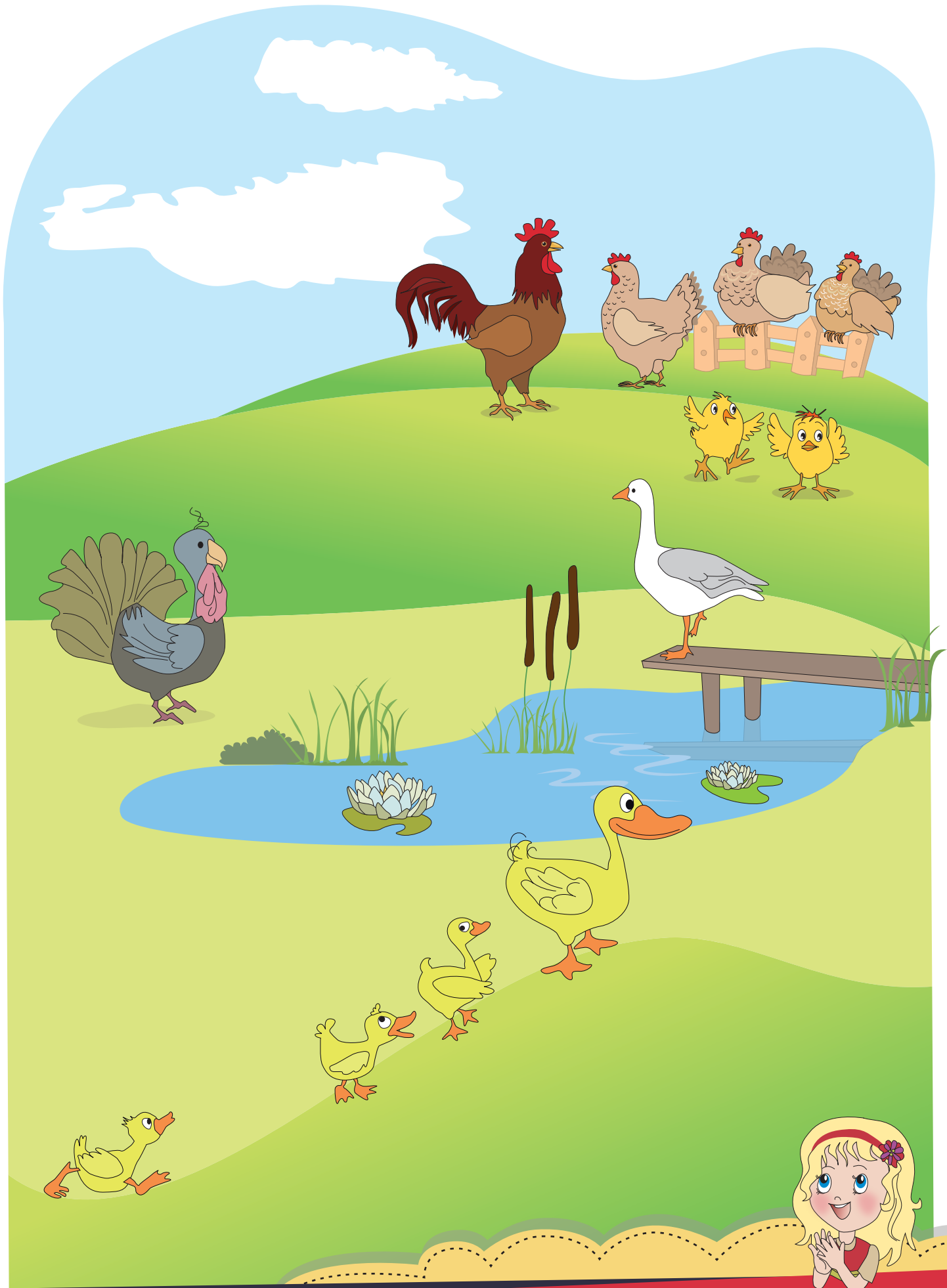

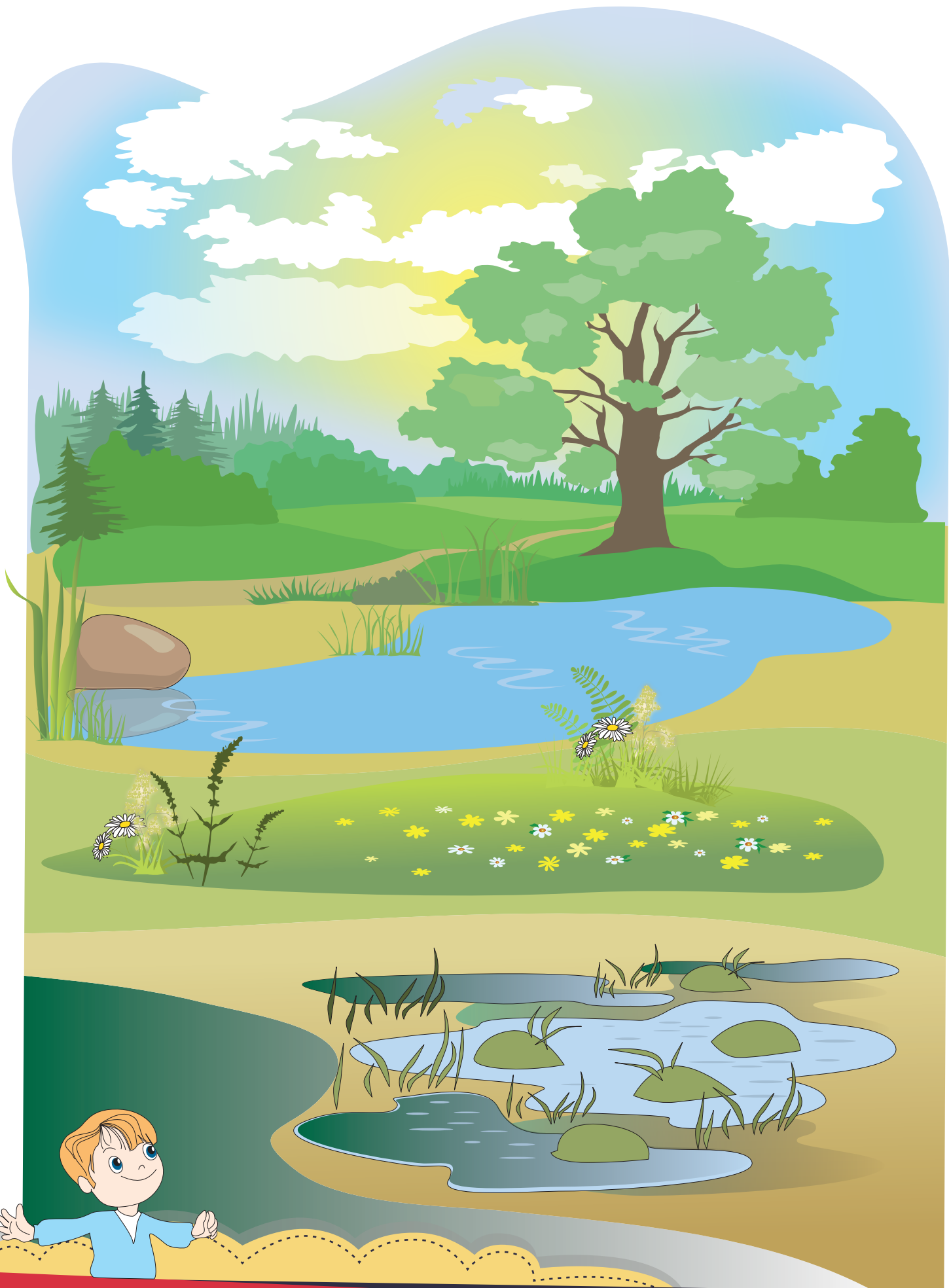

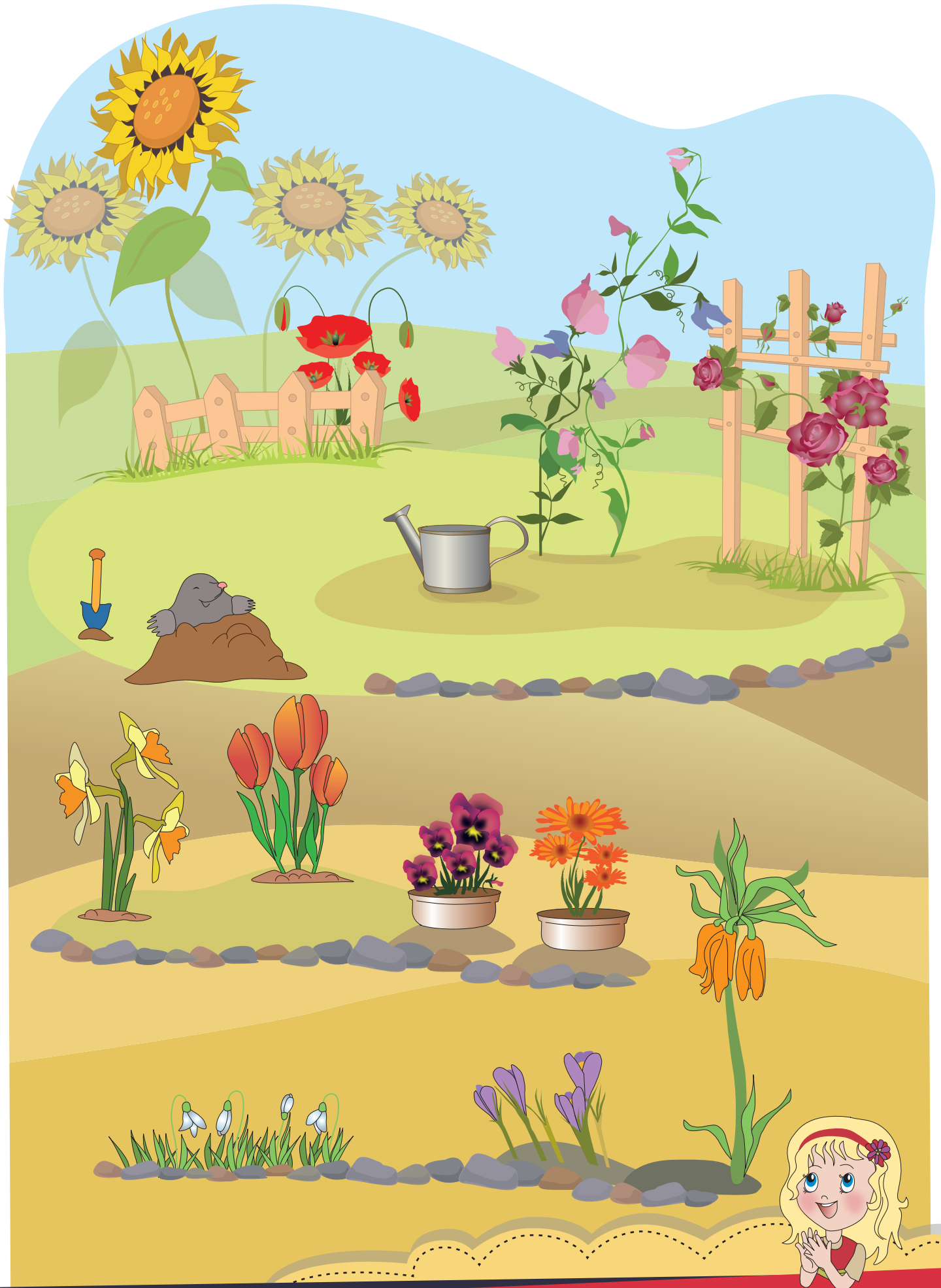

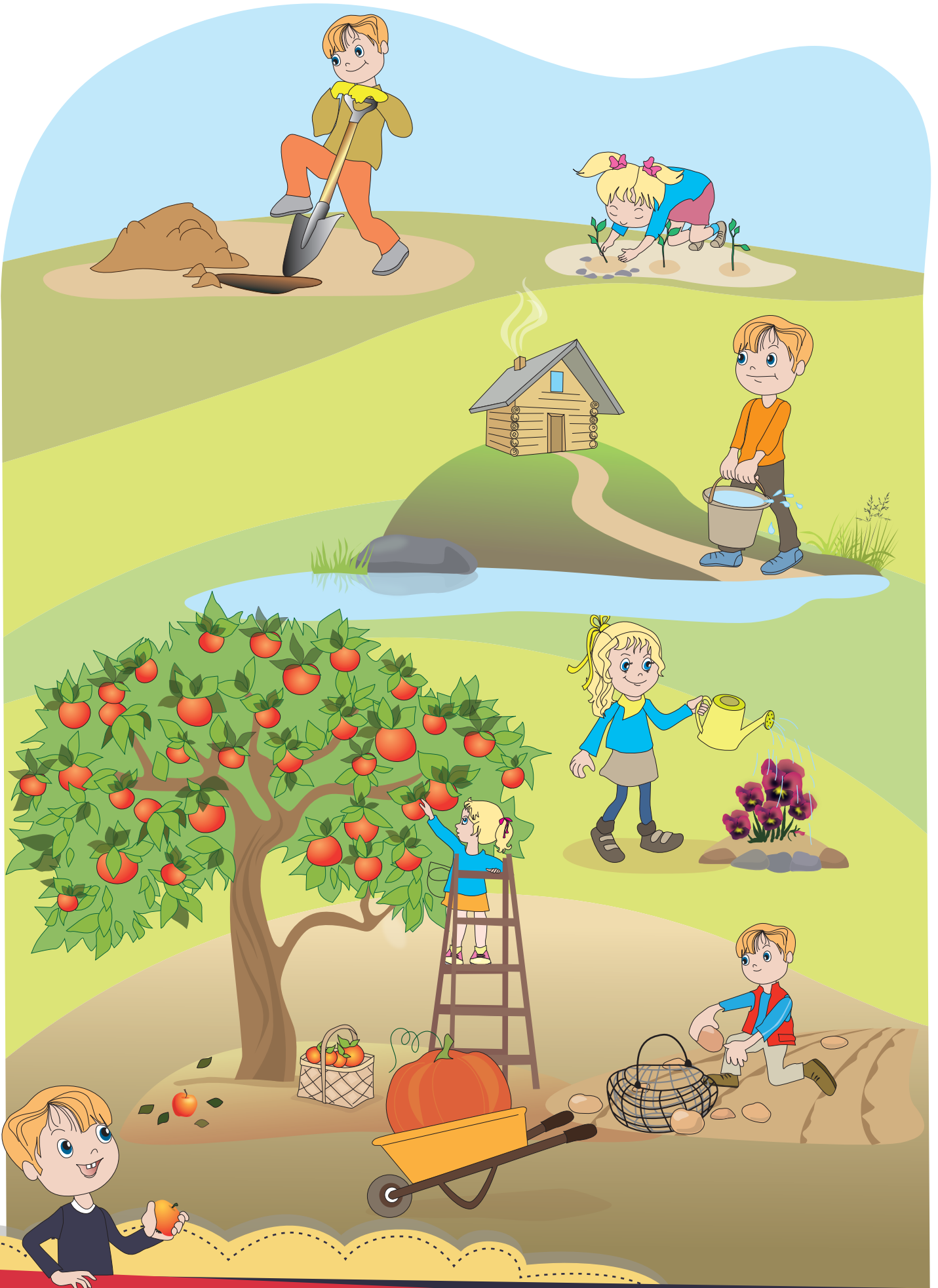

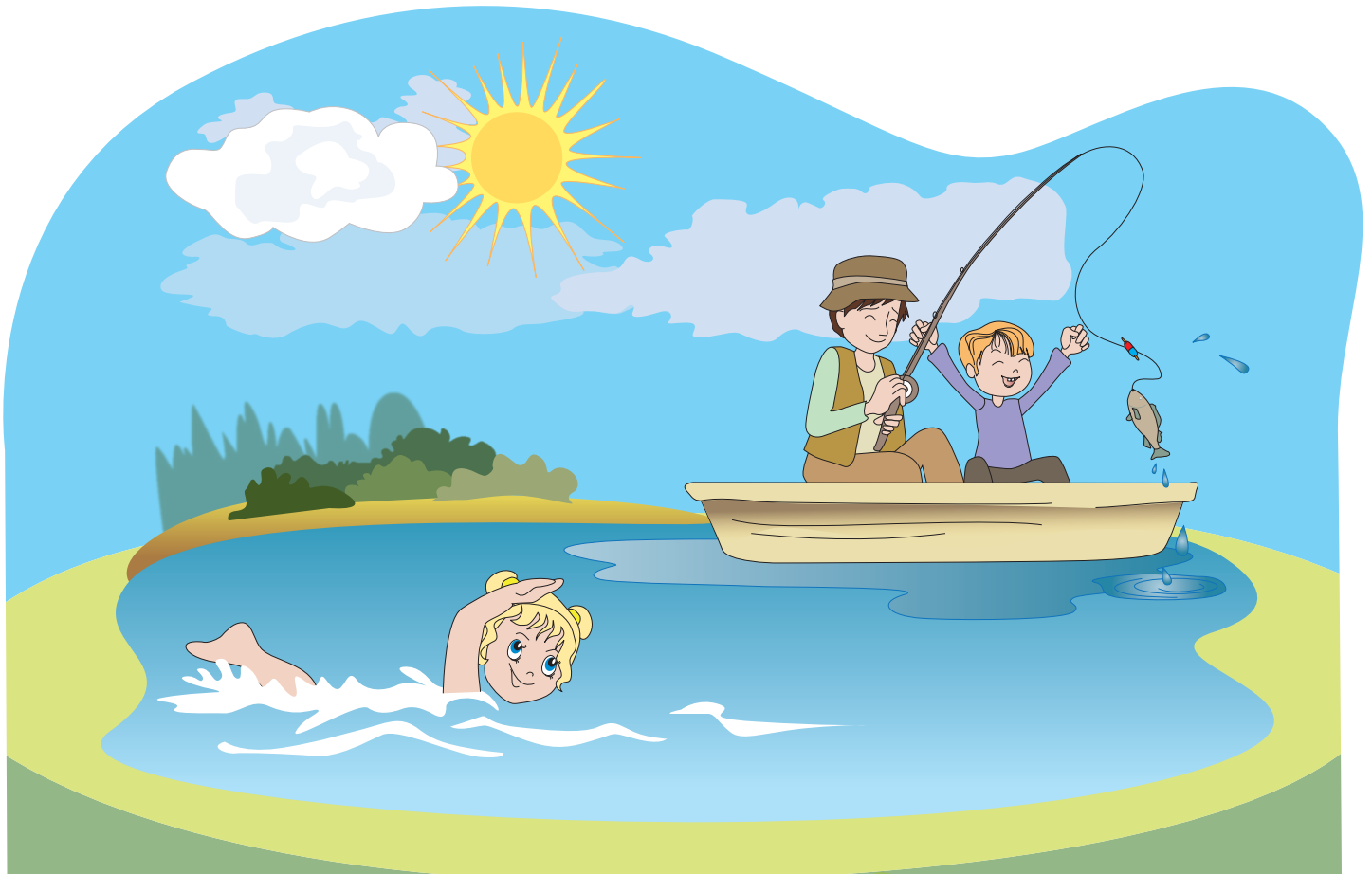

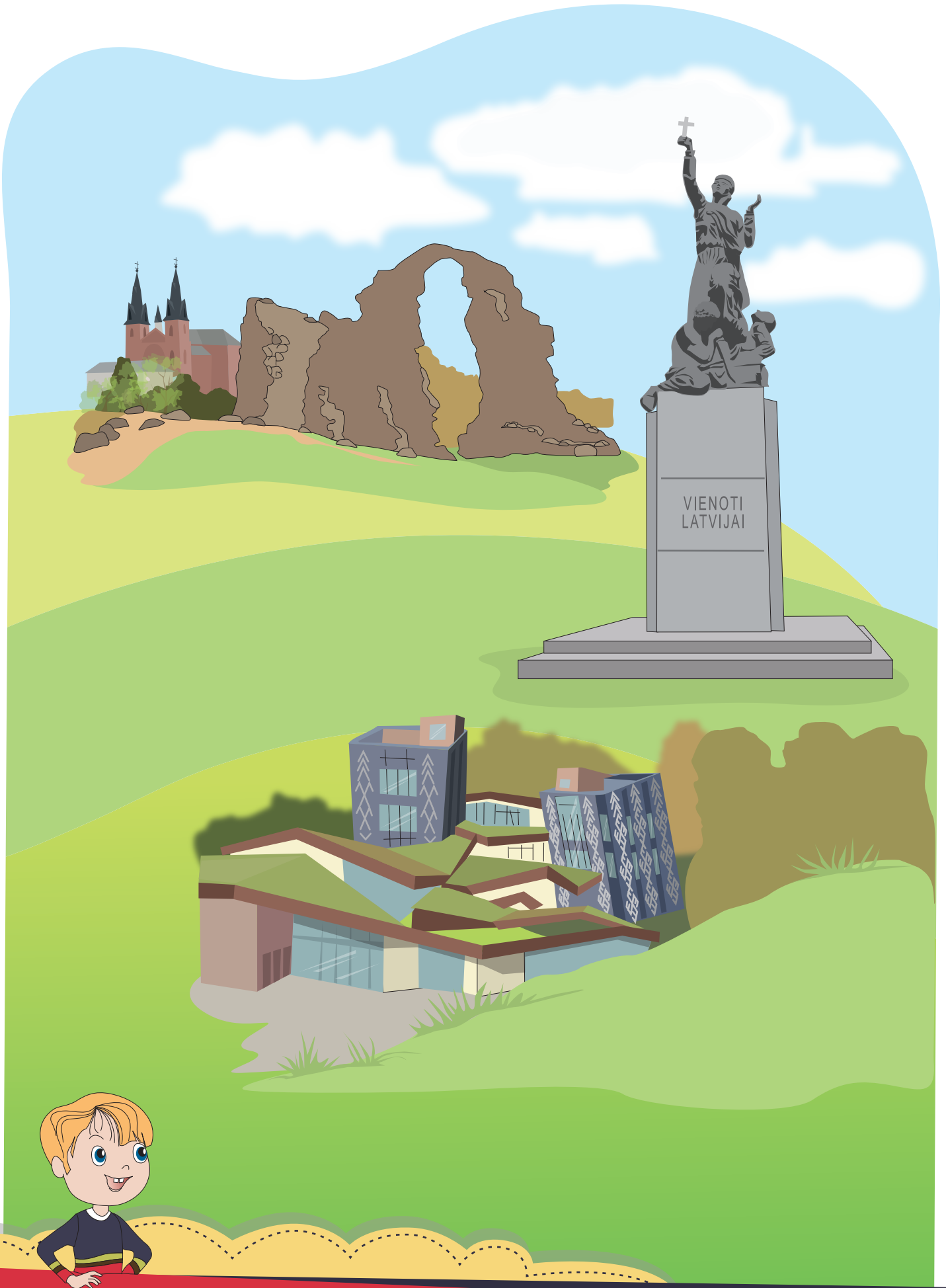

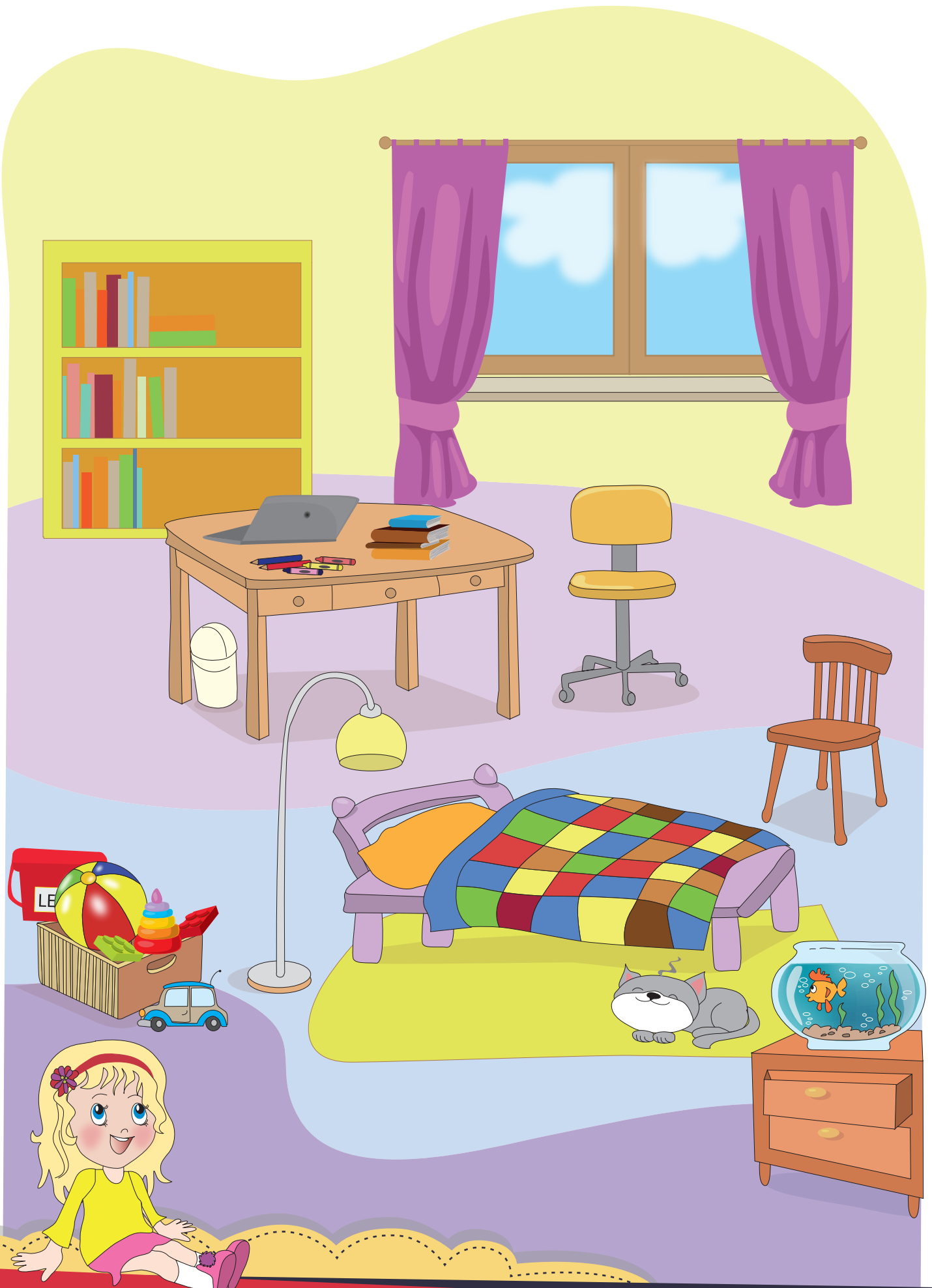

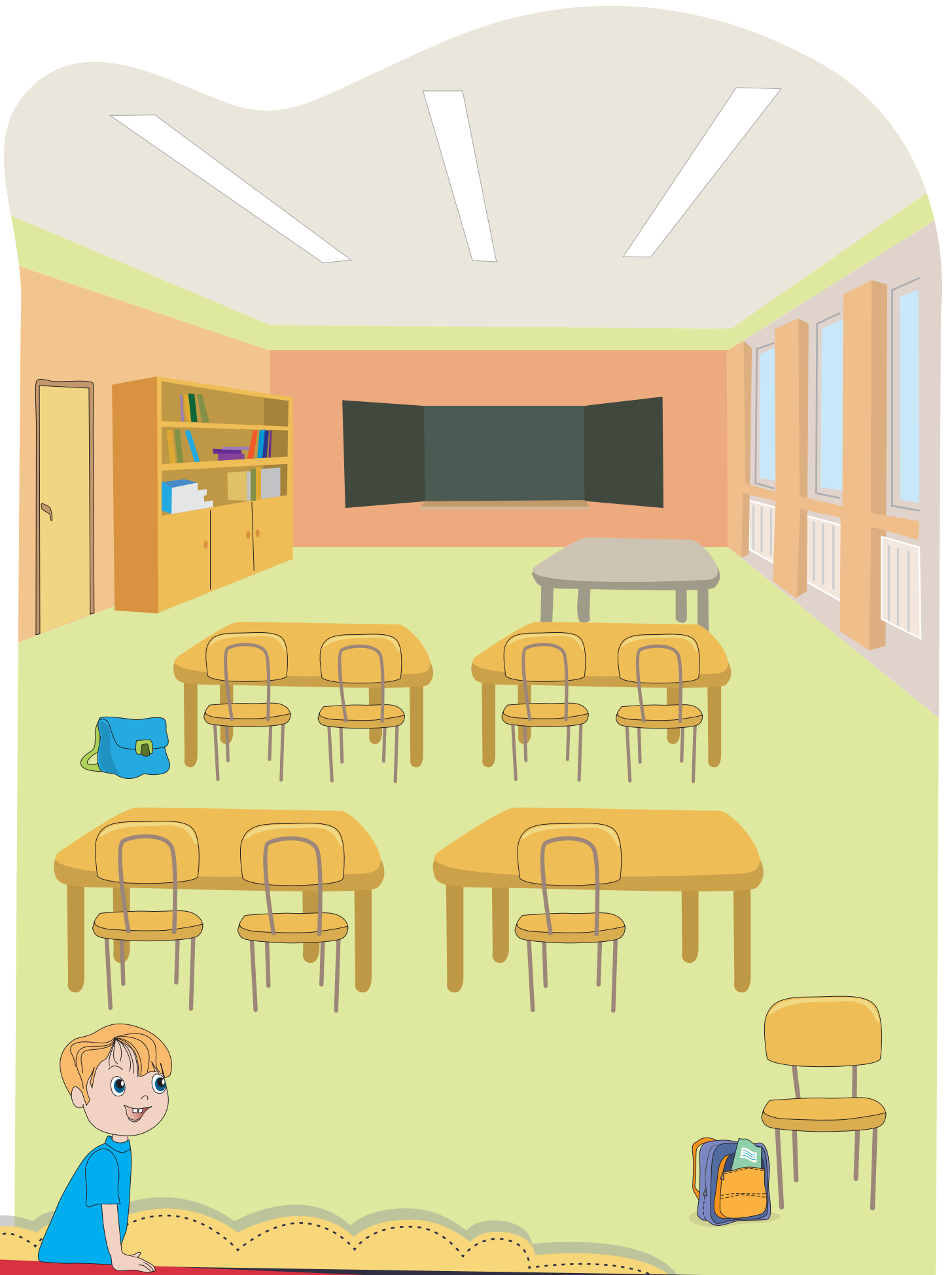
VIENOTI
LATVIJAI

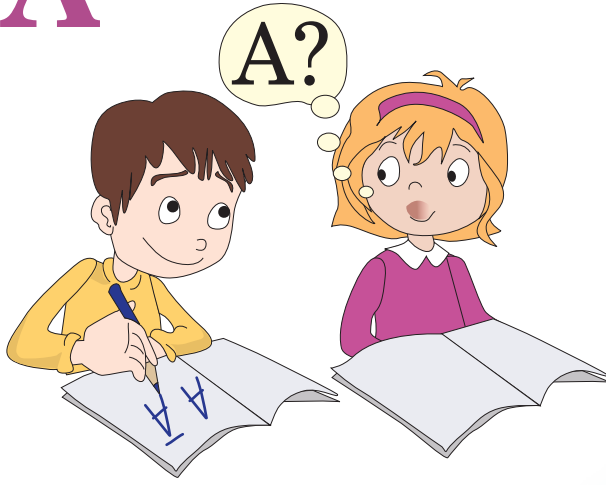

a ā

a A

ā Ā

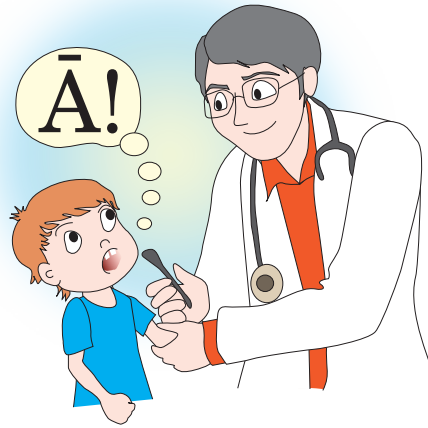
A-ā-a!

Ā!

Ā!

Ā-ā-ā-ā-ā!

a

a-ā-a-ā-a

a-a-a-a-a

ā-a-ā-a-ā

ā-ā-ā-ā-ā

a-a-ā-ā-a-a

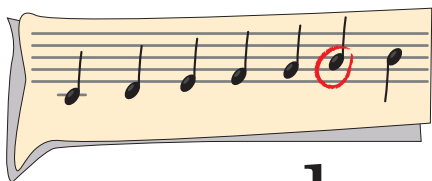
la lā

l L

La-la-la la-la-la!

La-la-lā!

la

la-la-la

lā-lā-lā

la-lā-la

lā-la-lā

la-la-lā

lā-lā-la

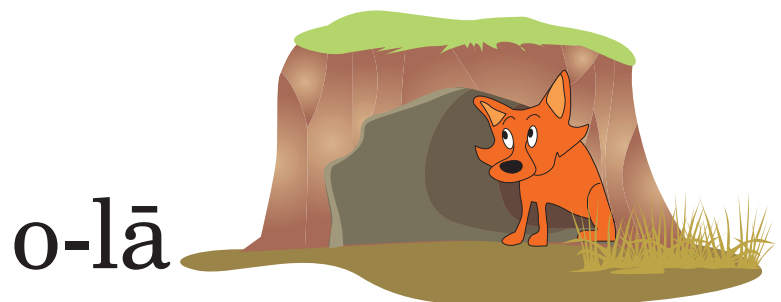
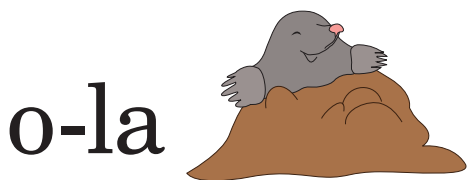
o ō lo

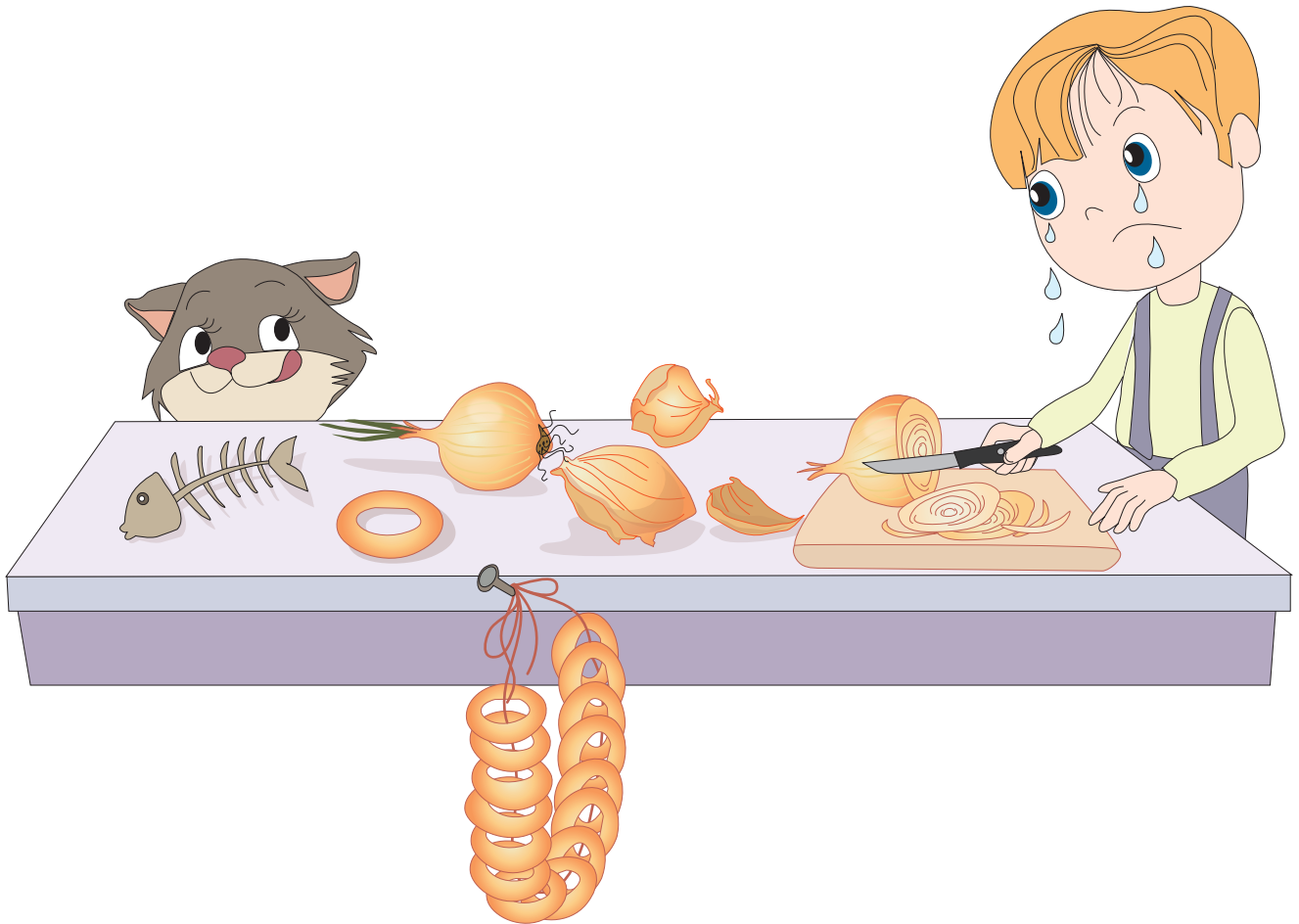
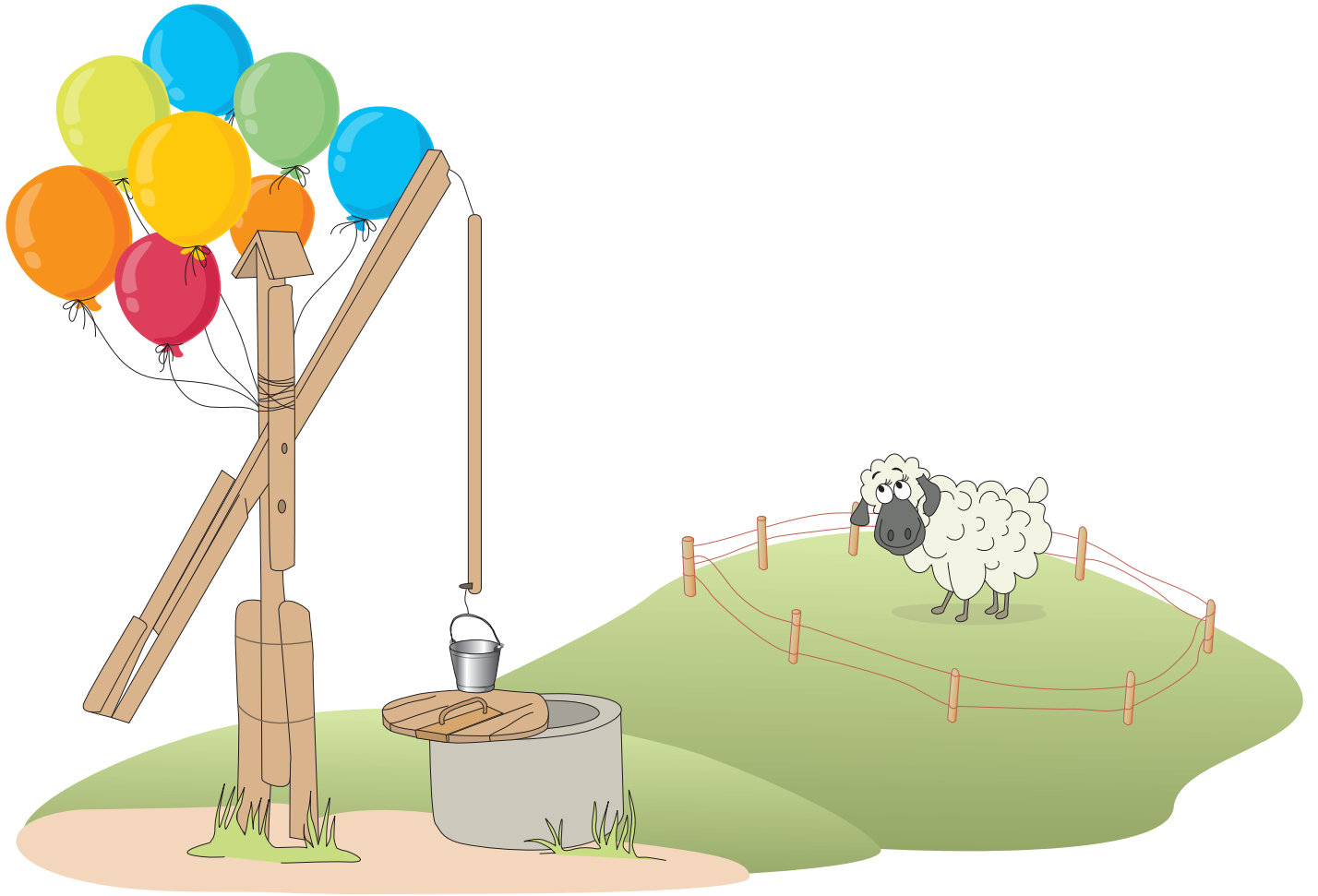
o O

ō Ō

O-O-O-O-O

sa s̄a so

s S

S-s-s-s-s!

S-s-s-s-s!

oss o-sa o-s̄a

o-la o-l̄a

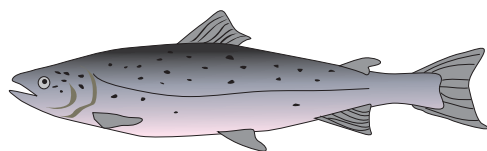
so-la so-l̄a

so-la sa-so-la

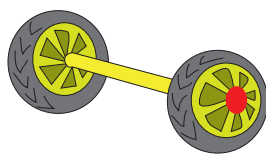
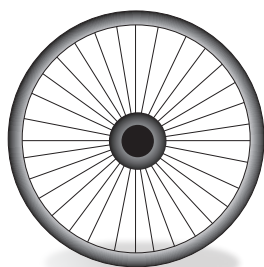
lo-sa sa-lo-sa

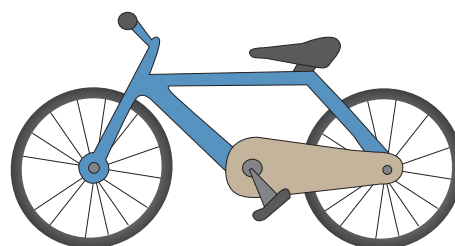
sol

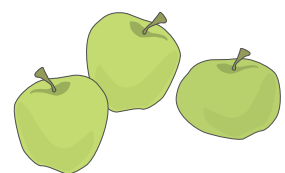

lass

ass

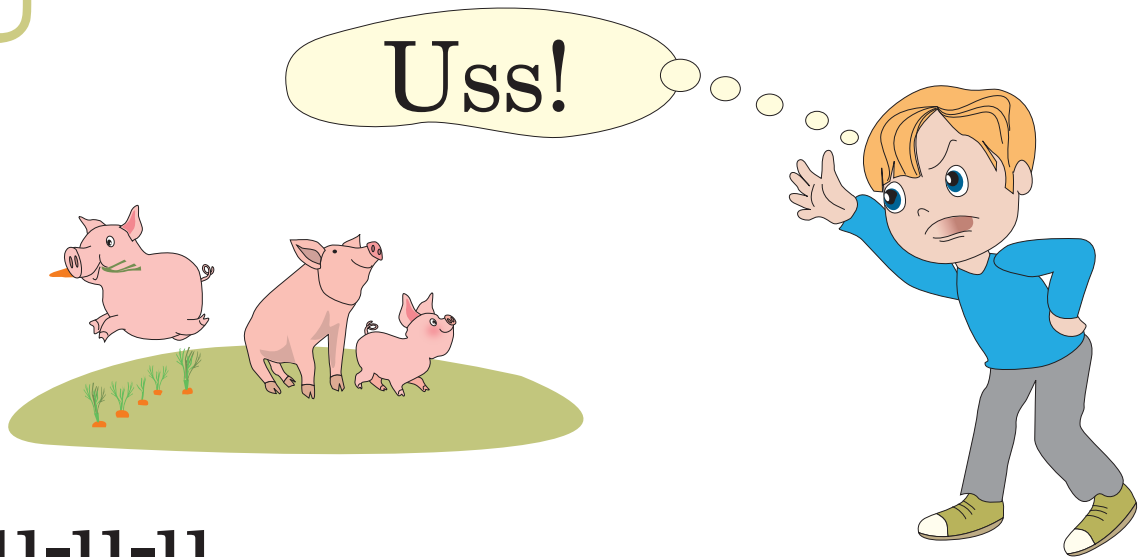

sola

SOSS

la lā lo sa sā so u lu su

u U

u-u-u-u-u

o-la o-lā o-lu

so-la so-lā so-lu

so-la sa-so-la
so-lu sa-so-lu

lo-sa lo-su
sa-lo-sa sa-lo-su

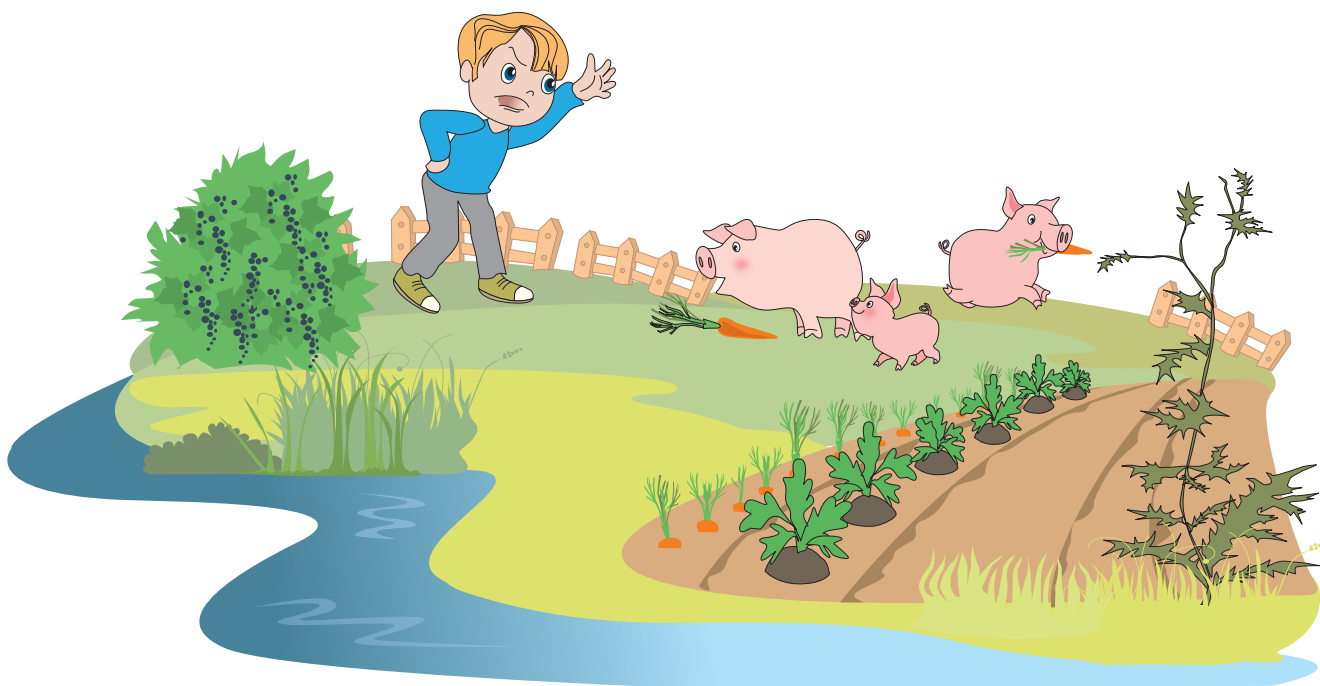
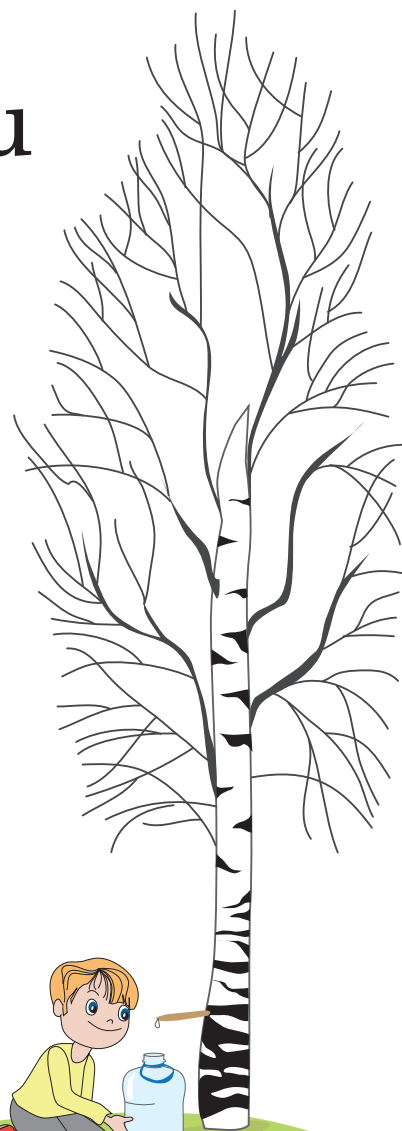
so-su so-sus

su-la su-lu so-la so-lu

Lo-su so-sus,
sa-lo-su so-sus.

Su-la so-la,
su-la sa-so-la.

ma mā mo mu

m M

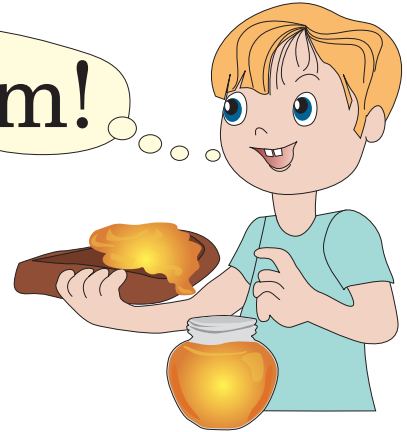

M-m-m!

mums

ma-ma ma-mu

Am-am!

o-la mo-la

o-lā mo-lā

o-lu mo-lu

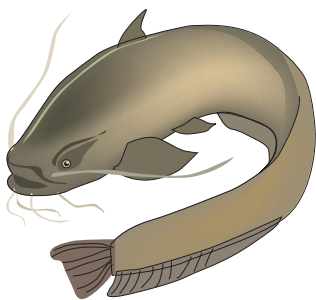
o-lom mo-lom

o-sa mo-la

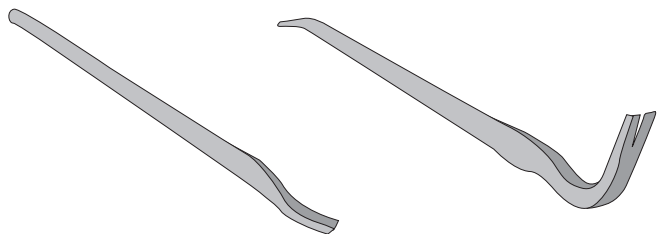
o-som mo-lom

lo-sa lo-som

so-la so-lom sa-so-lom

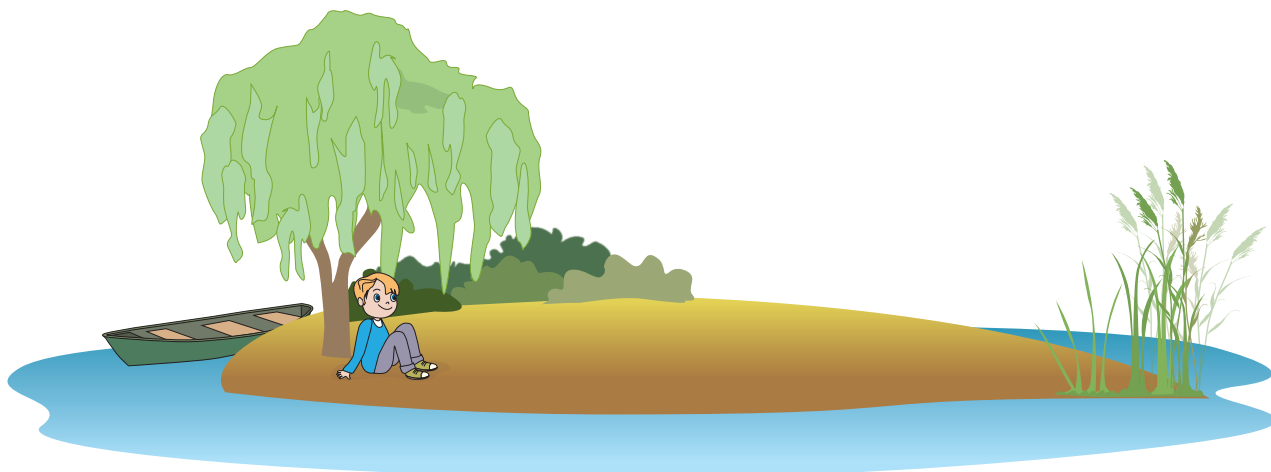

soms

loms

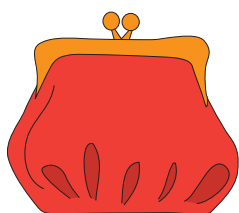
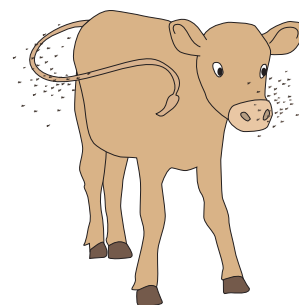
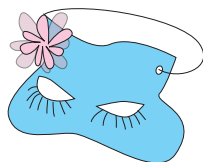
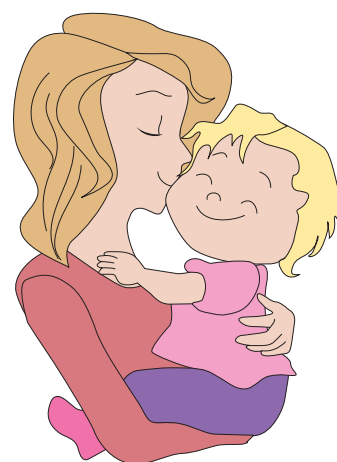
oss loms

A-su so-lā. Ma-ma so-lā.
A-sam so-lā.

mo-la
mo-lom
sa-mo-lom

molums mosola osums

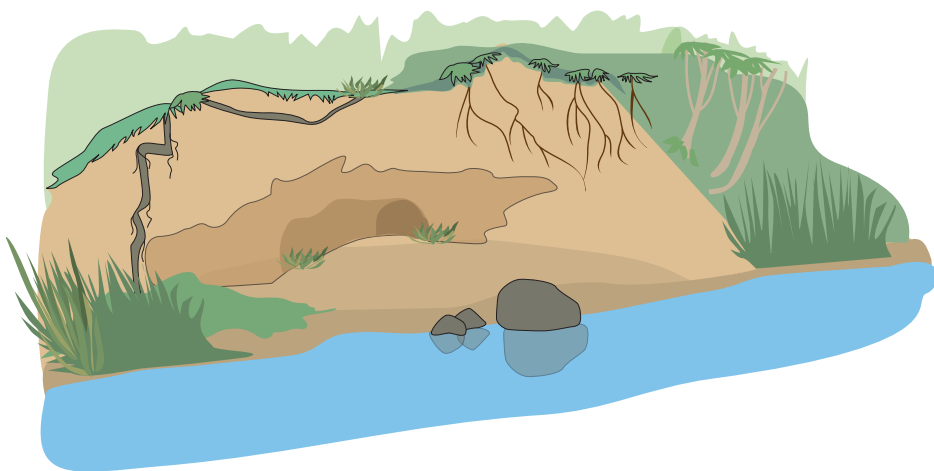
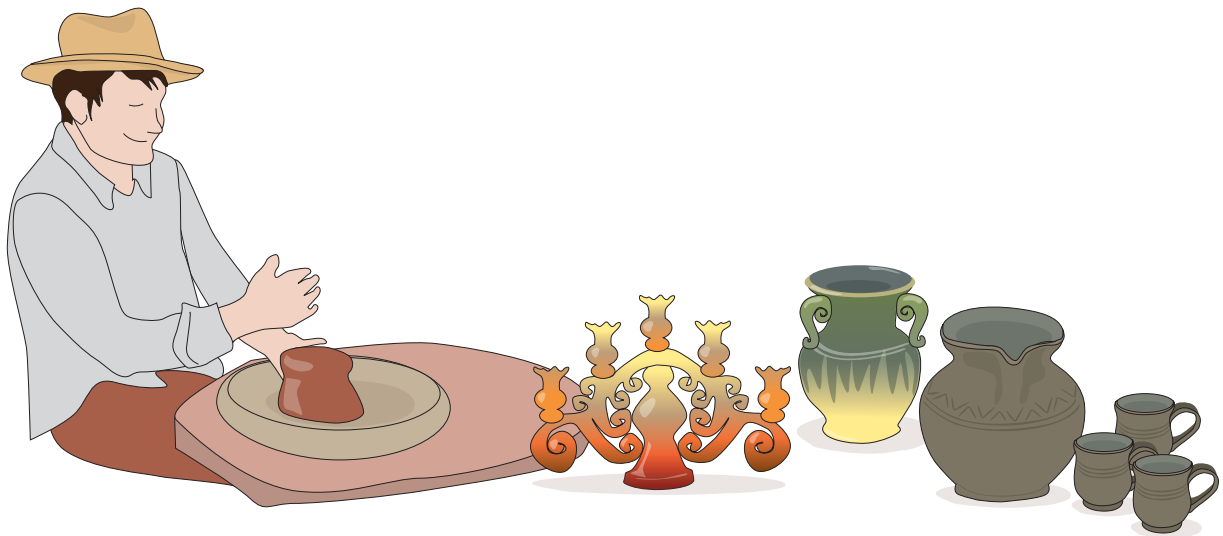
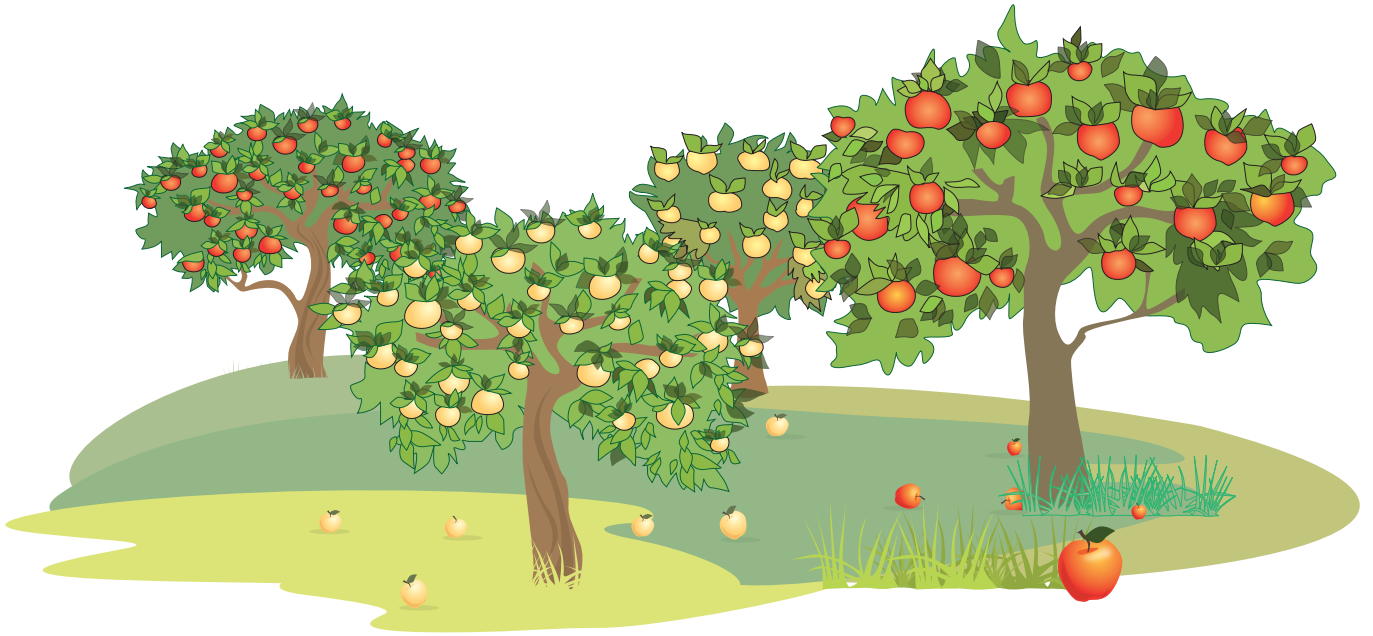
uo luo suo muo

uo UO

o-la	o-lā	o-luos
mo-la	mo-lā	mo-luos
so-la	so-lā	so-luos
o-luos	mo-luos	so-luos
muols	muo-lu	muo-lā
muo-sa	muos!	
muo-sā	muo-suos	
lo-sa	lo-suos	

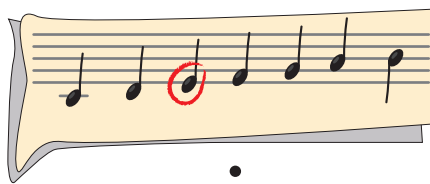
Muo-sa lo-sa.

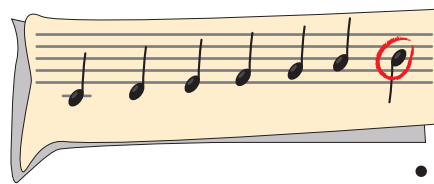
Mo-lā o-la. O-la muo-lā.
So-la. Lo-suos so-lā.

i li si mi

i I

mi

si

i

si-li si-lis

oss o-si o-sim

lo-su lo-si

soms so-mi

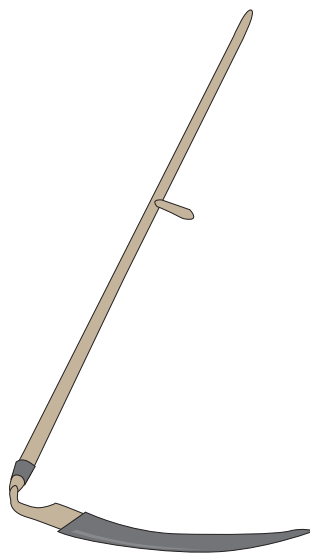
soms i loms

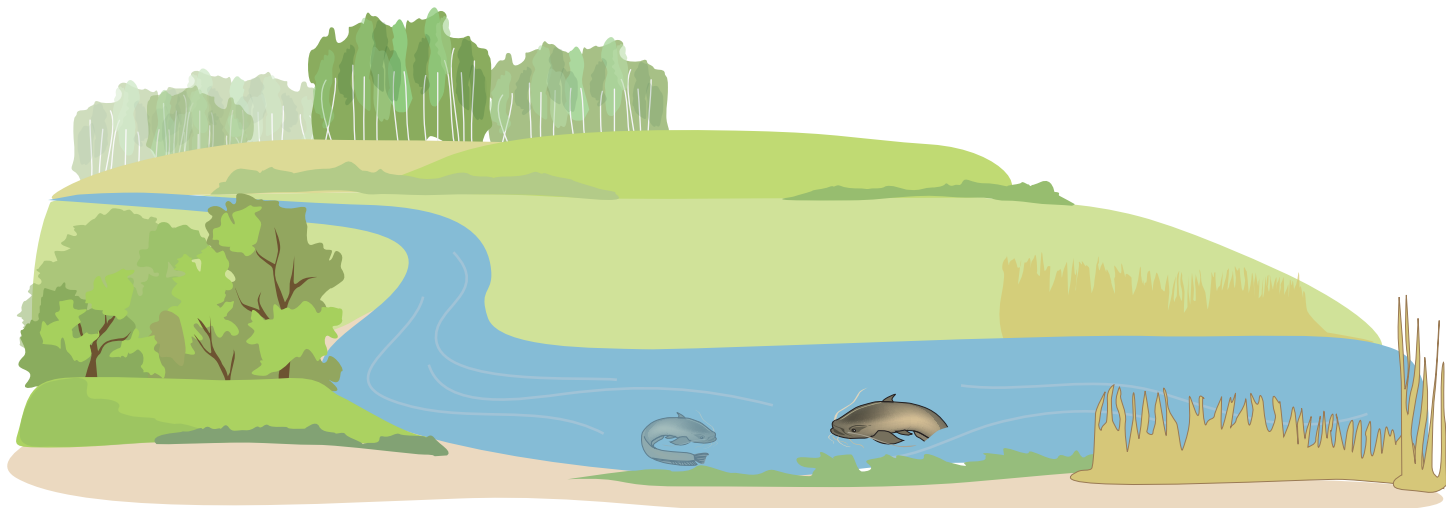
i soms, i loms

i somi, i lomi

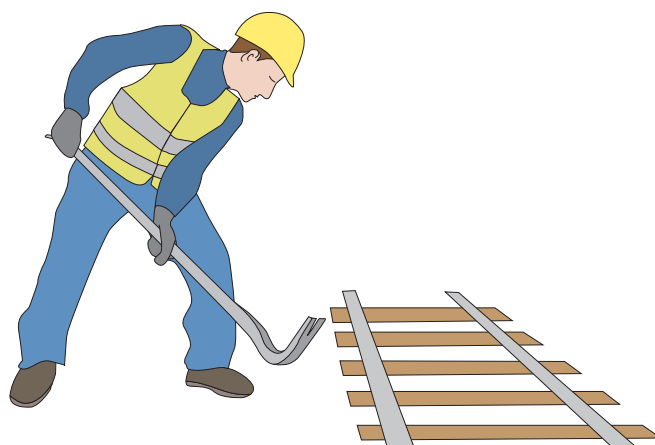
suo-li si-li muo-su Mi-li

siss sis-si lass la-si

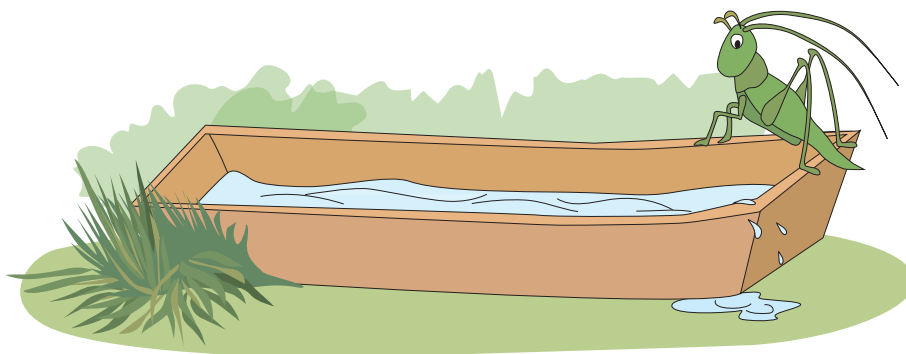

So-mi mo-lā.

Lo-mi o-si.

Si-lis mo-la.

ai lai sai mai

ai AI

lai

lais-si lais-sim

maiss mai-sam

mai-si mai-sim

muo-sa muo-sai

so-la so-lai

o-sa mo-la o-sai mo-lai

lai-mi sai-mi

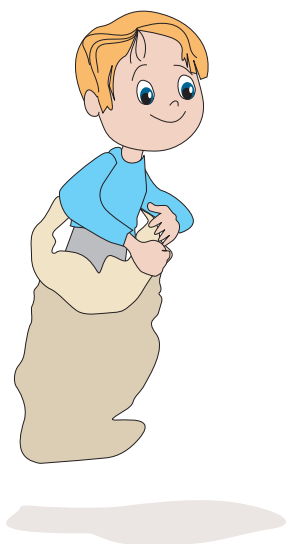
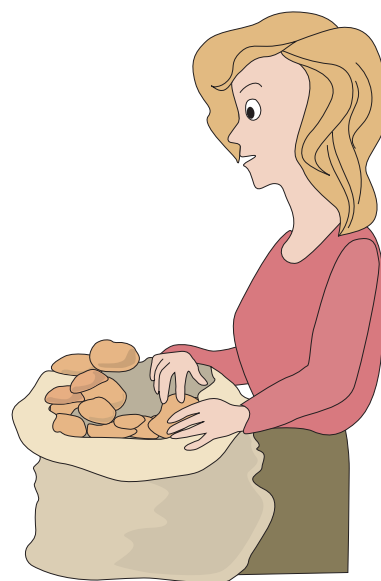
Ma-mai su-la.

Su-la muo-sai.

Ma-ma mai-sa su-lu.

Ma-mai maiss.

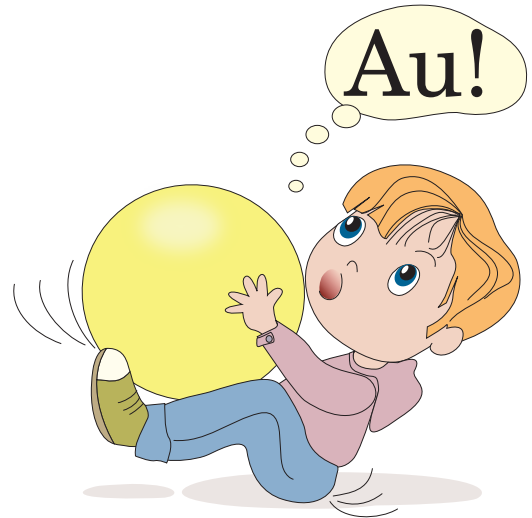
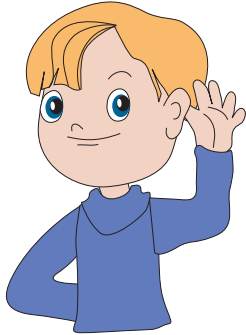

Muo-sa mai-sā.

au lau sau mau

au AU

auss

aus au-si

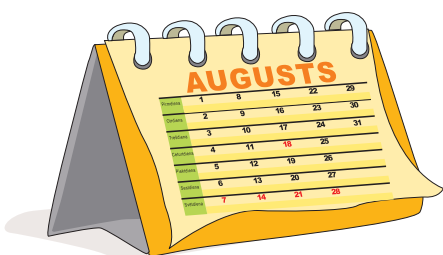

auss aus-si

au-sim aus-sim

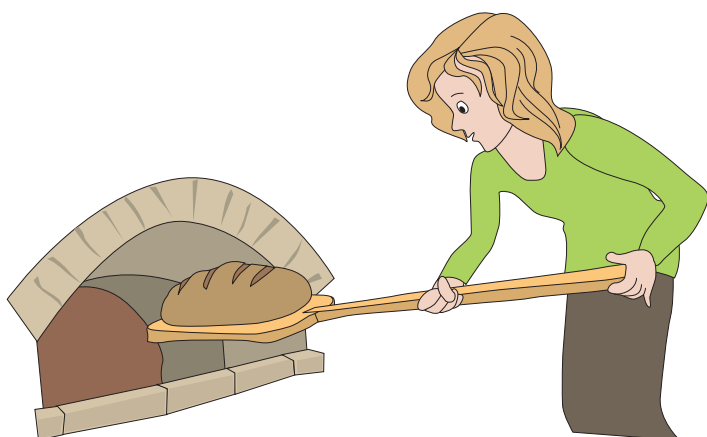
sauss sau-sa sau-sums

sau-li sau-lis

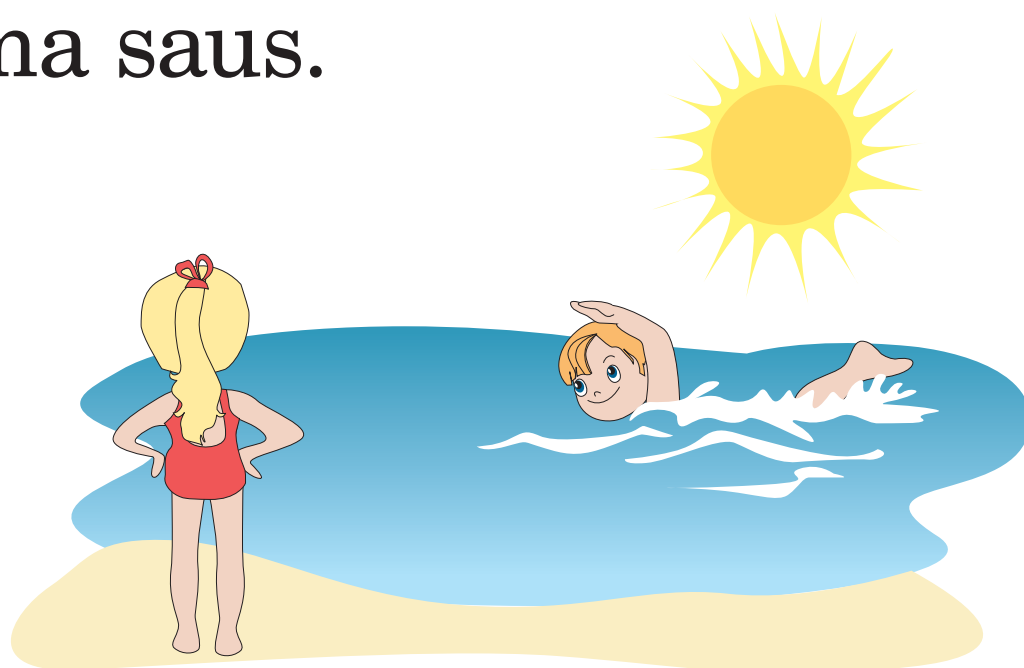

Sauss maiss. Maisi sausi.
Muosa aus.

Mama auss.

Mama saus.

Muosa maus.

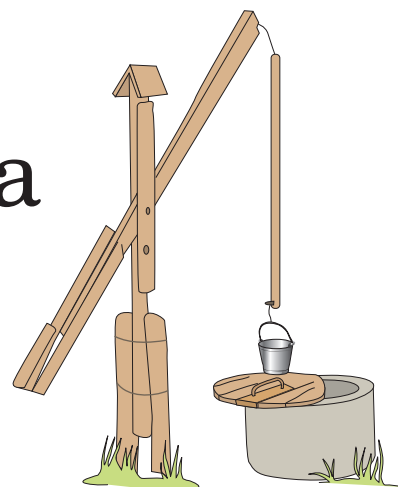
mausim sausim

ka kā ko ku kuo ki kai kau

k K

kas kam kuo kai
ka o-ka so-ka o-so-ka
ki-mā ka-mā
ko-lu ko-su
smolks smol-ka mol-ka
laiks lai-kā lai-kam

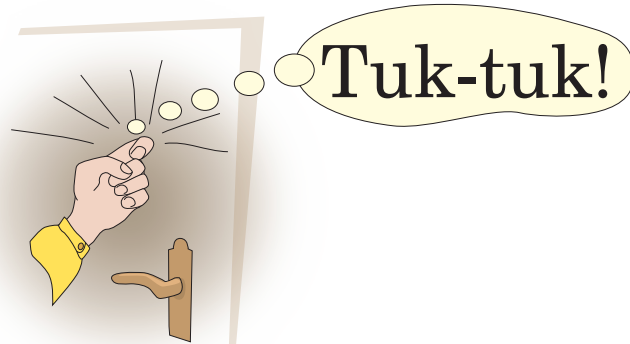
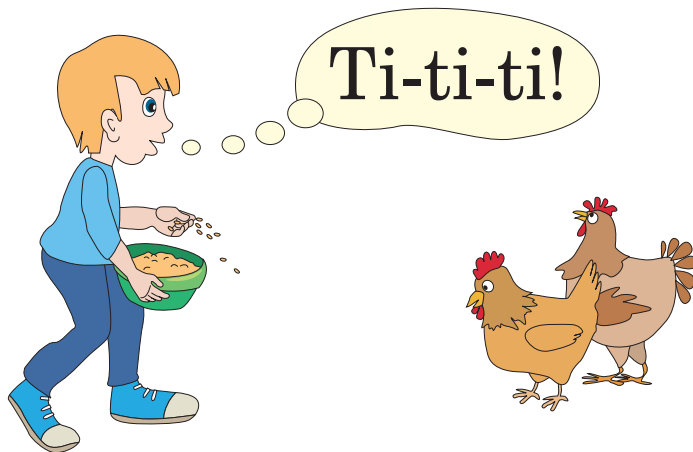
muo-ku muo-ki
kass kuoss
Kas klausa? Kam klausa?
Mamai klausu, muosai klausu.
I muosa klausu mamai.
Muosai kuoss.
Muosai sula.

kuoss sokumi

ta tā to tu tuo ti tai tau

t T

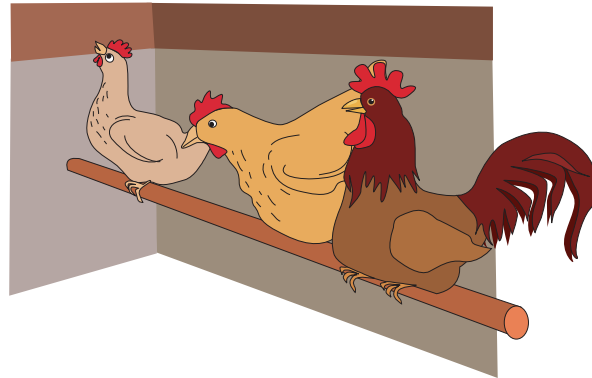
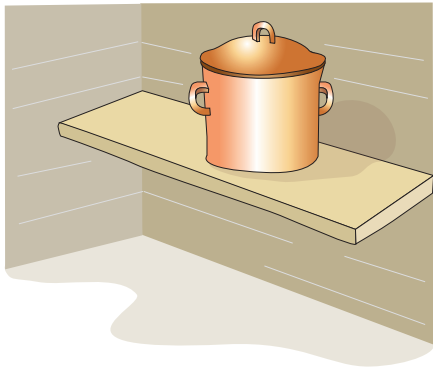
tu tam tai
tai i-tai
tikt pa-tikt
tai-su at-tai-su at-tai-sot
tau-ta tau-ki tol-ka tuoss
ma-tu at-ma-tu
kuots kuo-ti lats la-ti
sā-ta sā-tā
solts sol-ta sol-tums

sas-tais sas-tuo

kast kuost maukt saukt slaukt

likt pa-likt

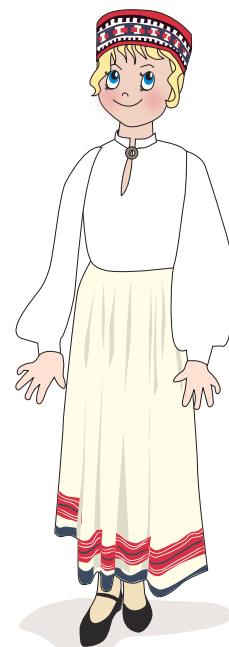
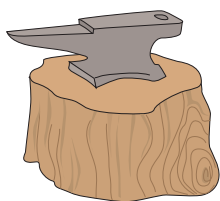

Kokts. Kas koktā?

Lokta. Kas loktā?

Koktā solts. Kam koktā solts?

Kam loktā solts?

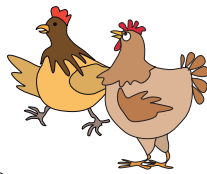
lokta otuols sakta

pa pā po pu puo pi pai pau

p P

Tipa-tipa!

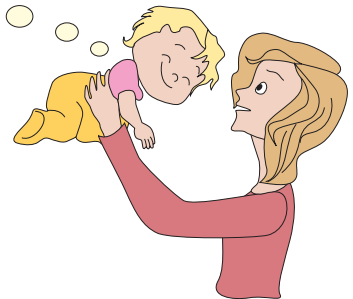

Pak-pak!

Stop!

Opā!

pa pi ap pat pats

pu-pa ap pu-pu

posts pa pos-tu

plots plo-ta pli-ta pli-tā

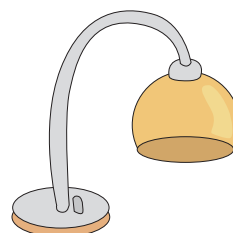
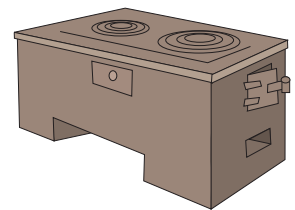
put pa-put ap-put pī-put

plaukt plaukts

lo-pa li-pa lai-pa pa lai-pu

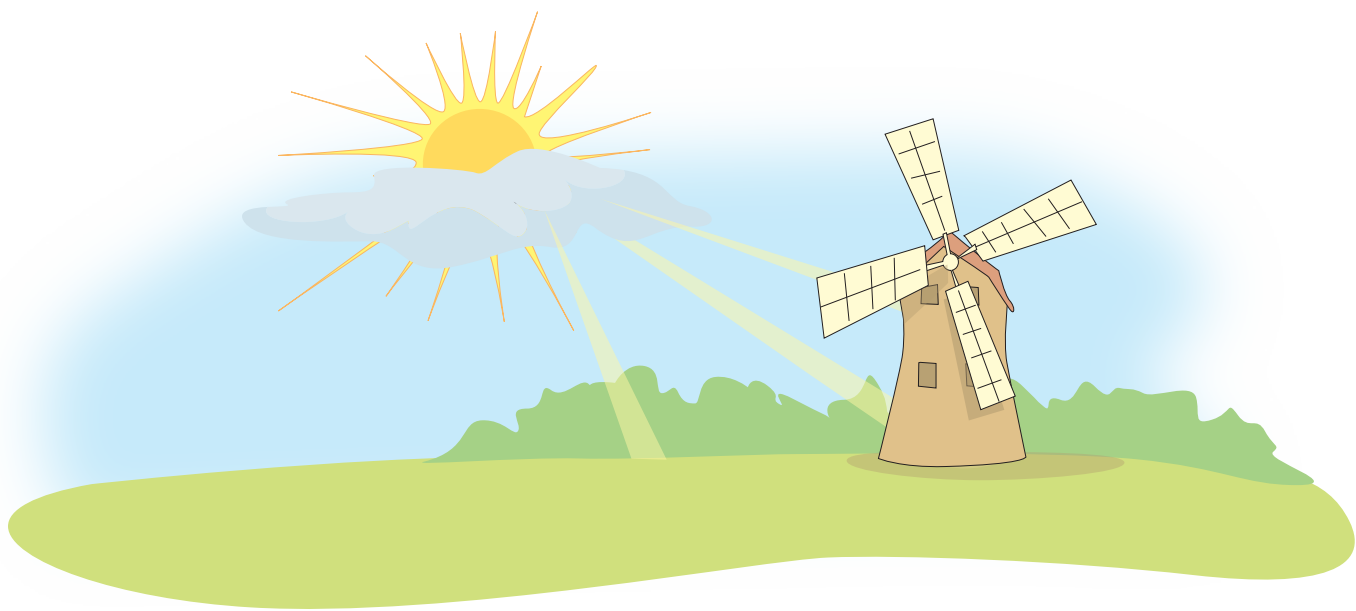
o-pols kuo-pusts

lam-pa luop-sta

aut ap-aut kuopt pa-kuopt

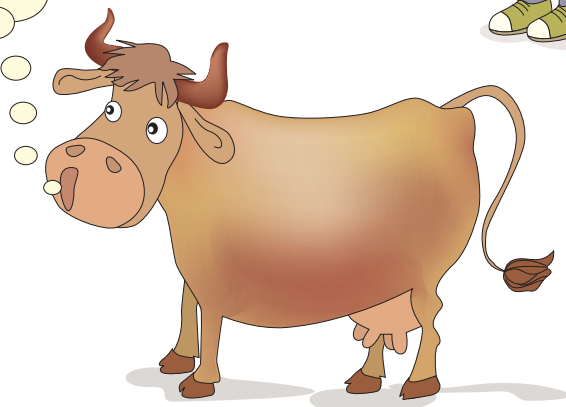
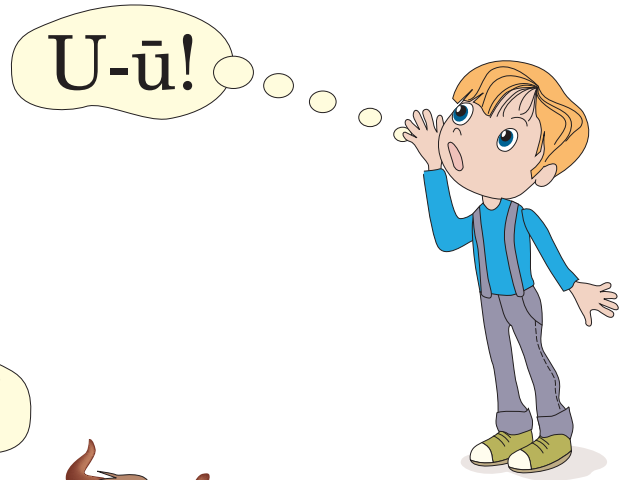
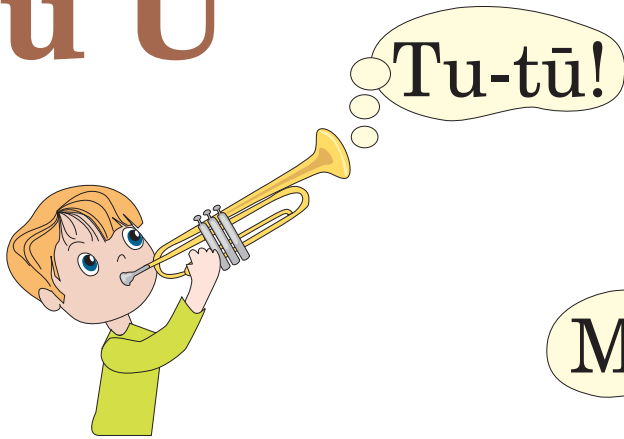
Uopss i lopsa olā. Uopss losa. Lopsa klausuos. Uopss palosa i pasoka lopsai: „Palosi tu! Patiks.” Lopsa losa lopu pa lopai. Uopss klausuos.

patmalis postola spaits spali

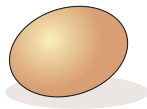
ū lū mū sū kū tū pū

ū Ū

kū tū

ū-la

ūss

ūst kūpt kūst

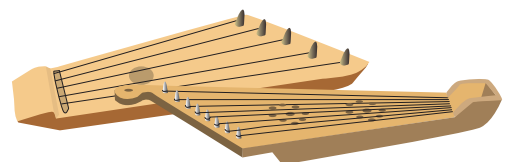
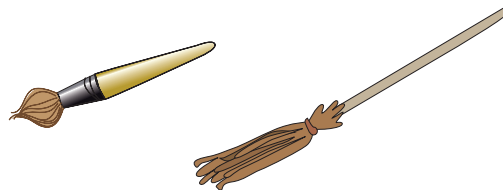
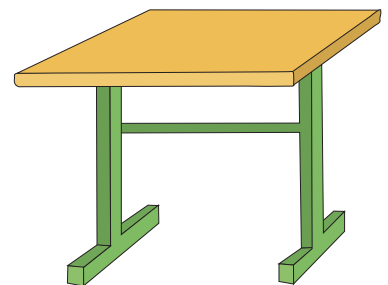
ū-ta slū-ta sū-ma

sūls sū-lā

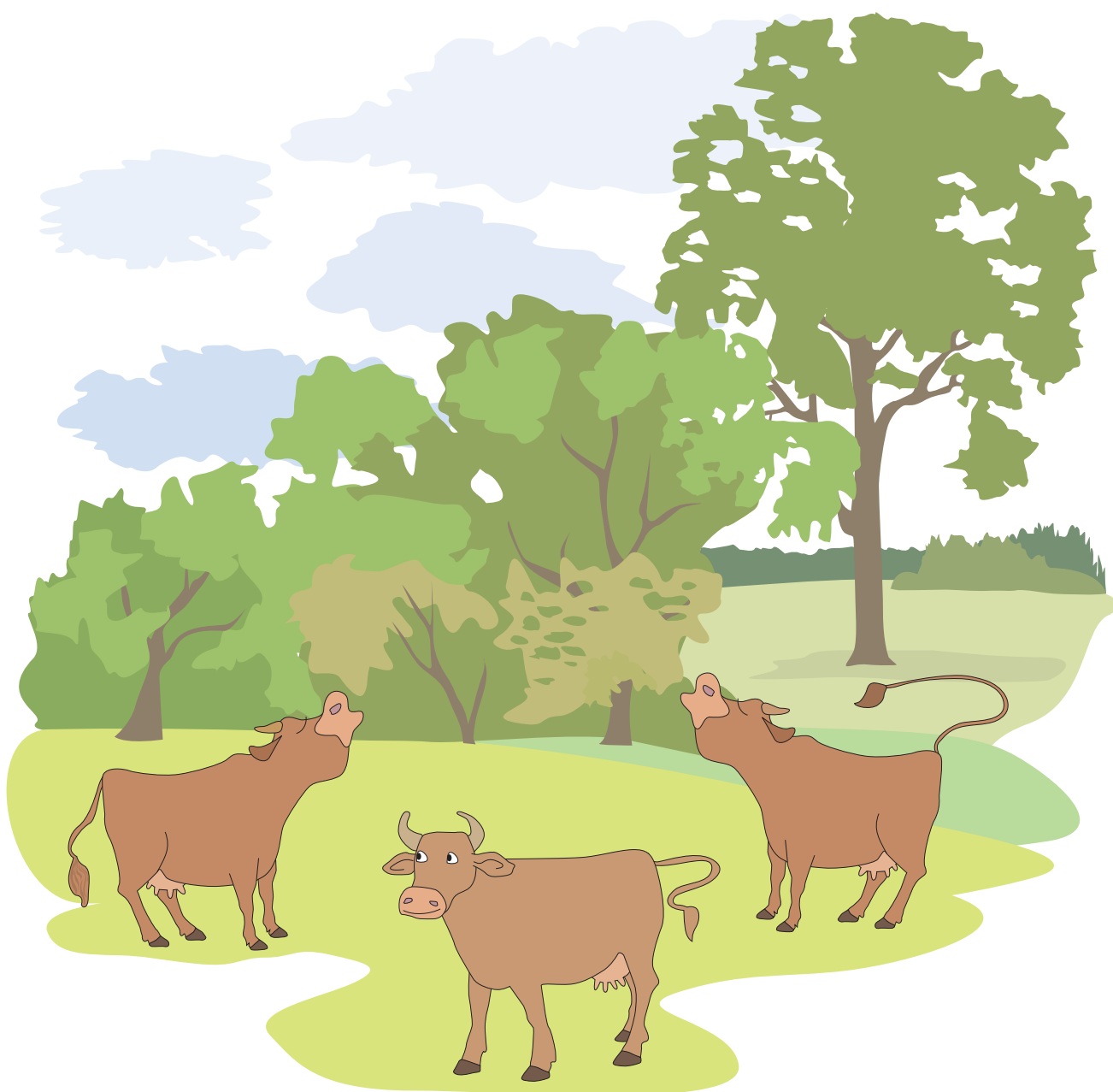
sū-lu ū-lu

kūks kū-kūs

kūk-lis o-lūts plūsts

Kas pi kūku? Pi tūs kūku lūpi.
A kas pi itūs kūku? I pi itūs lūpi.
Kas kūp lūpus? Mama kūp lūpus.
Lūpim kust mutis, kust i astis.
Lūpim pi kūku sauss.

pūstumi ūsa

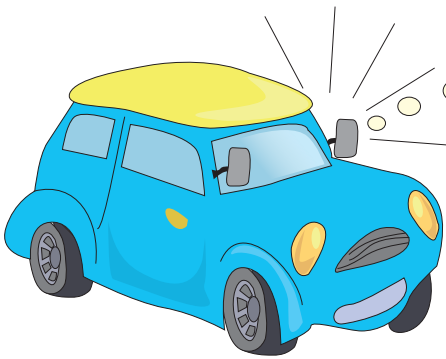
ī lī sī mī kī tī pī

ī ī

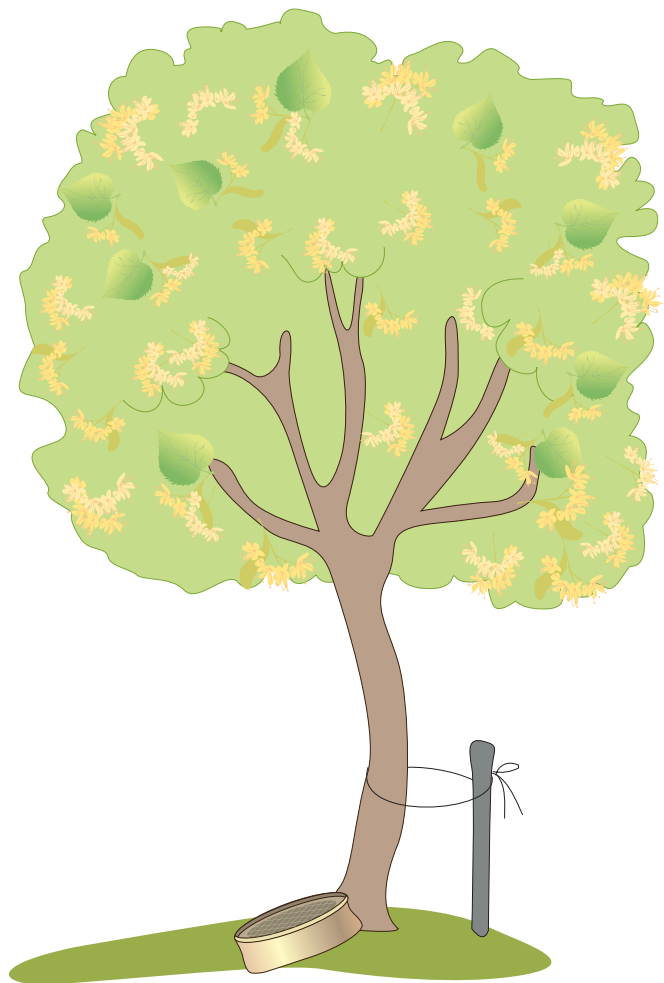
Ī-ī-ī!

Pī-pī-pī!

ī-la pa ī-lu
ī-si īt ma-ma
ī-laist pī-laist
īt at-īt ī-īt pī-īt
ī-līk-ti pī-līk-tī
lī-pa
līkt līkt
līt sīt
mīts sīts
līss lī-sums tī-sa

Tī īla. Mama īt pa īlu. I pats tīpat
īmu. Tī līpa.

I tī līpa. Īsim tī! Īsim i pīsīsim līpu
slūtu!

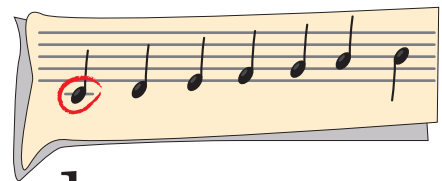
atīt īsols mīlis mīsa

da dā do du duo di dai dau dū dī

d D

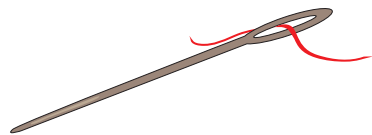

Dip-dip-dip!

do

da o-da da-o-da pī-o-da
dāls dā-la dāls
dūt at-dūt da-dūt pa-dūt
tu dūd
īt da-īt līt da-līt sīt da-sīt
ā-du ād
kaid̄s kai-da taid̄s tai-da
i-taid̄s i-tai-da
o-do-ta
ūds pūds

lads mads pāds
kod tod
da-tums

Odums ād madu. Mads pūdā.
Odums dūd madu dāla dālam.
I Oduma dāls ād madu.

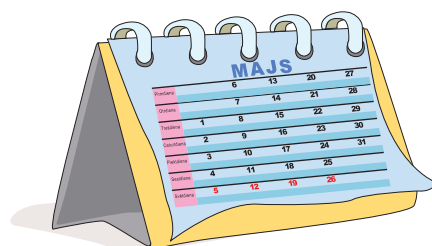
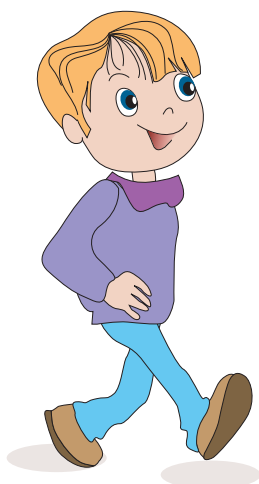
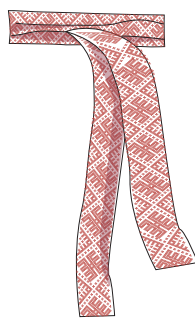
Mama oda. Odomuo
odota osa. Mama oda
dālam.

dāds kalada puds

ja jā jo ju juo ji jai jau jū jī

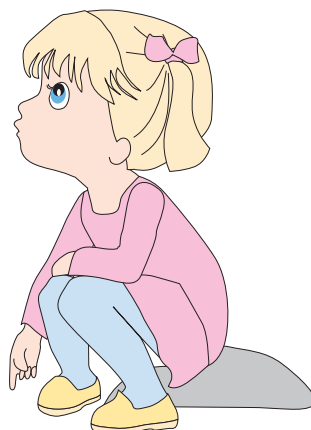
j J

jau jis jī juos
juot juo-ju jis juoj
jimt ja-mu jī jam
jukt jaukt
jūs-ta jumts
jauks jūks jū-kuot
kuo-ja it kuo-jom
muo-ja
majs

Justs taisa jūkus.
Justs muok jūkuot.
Jis jūkoj. Jauki jūki!
Tik Justam jūki sajuka.
Tūlaik Justs jamās ap stuostim.
Saīt juku jukom.

iu kiu jiu

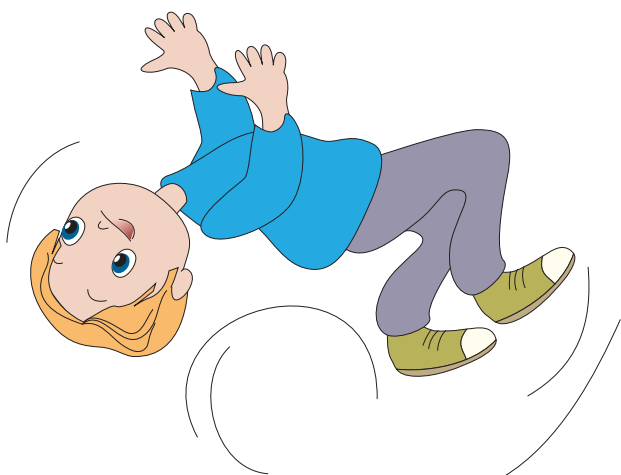
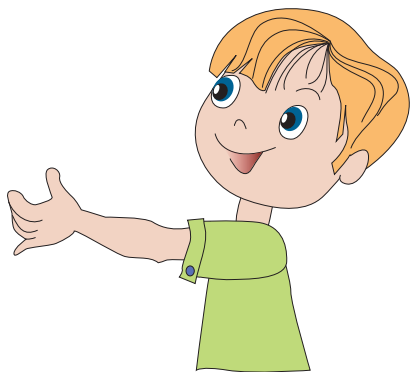
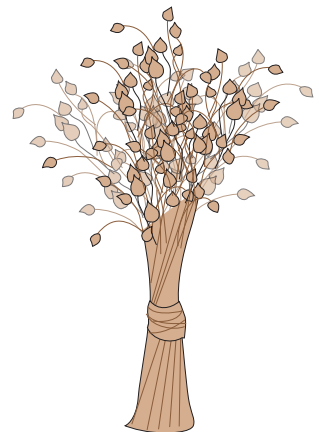
iu IU

jius jiu-su

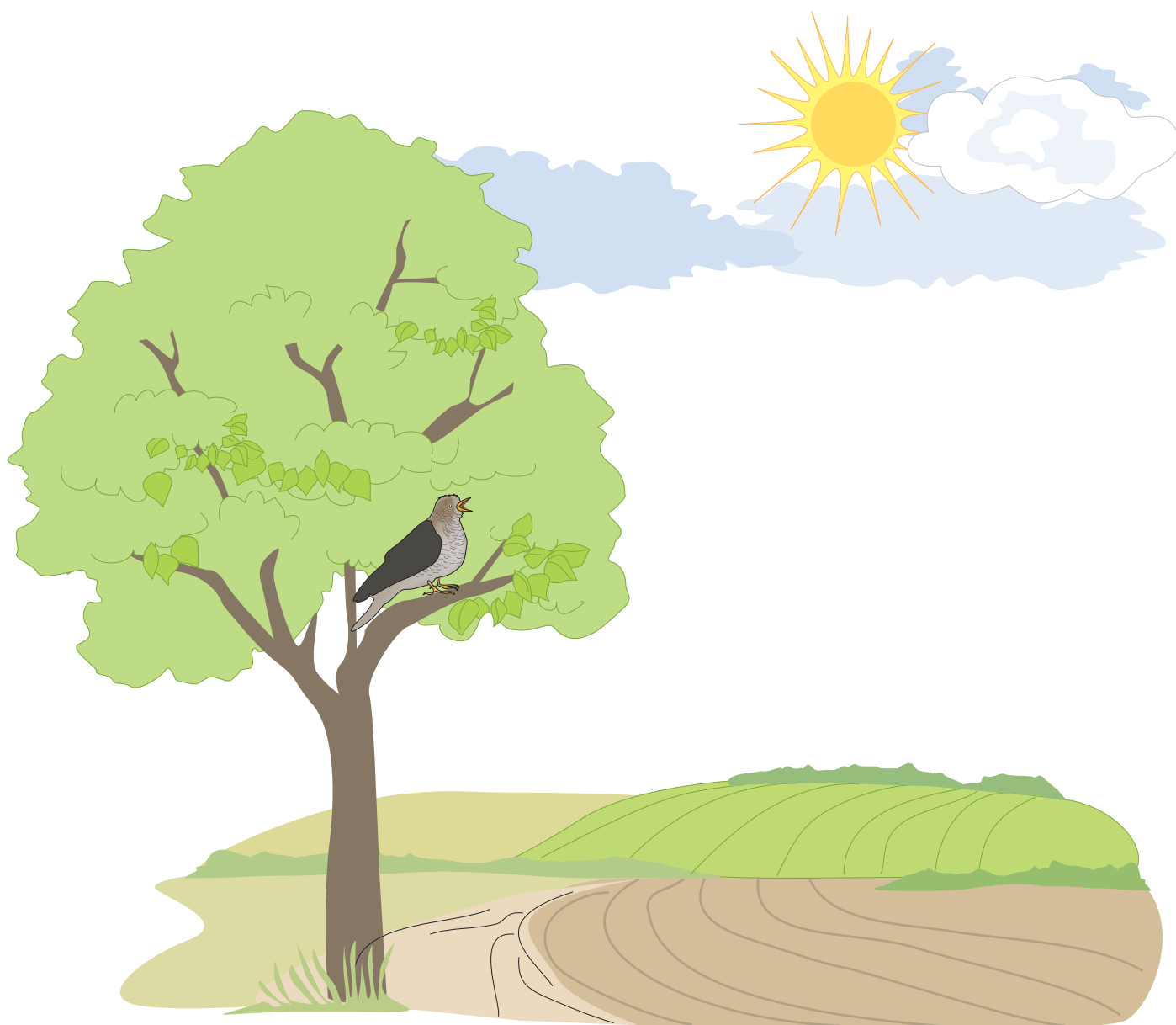
kiu-kuot kiu-koj

kiu-la

kiu-li

Kas kiukoj? Kaidā kūkā kiukoj?
Kiukoj līpā. Kiukoj, kiukoj, i sajiuk
„Ku-kū!”. Kam sajiuk? Kiukuotuojai
sajiuk.

na nā no nu nuo ni nai nau nū nī
niu

n N

na ni nu niu
nas no-suot nos-ta
ni-kas ni-kuo ni-kod
nū-tikt

pīns sīns

pī-na kon-na pī-na ton-na

dī-na dīn-nakts

nakts mal-na nakts

pī-ni-nis lap-si-nis

os-to-ni

Kas nas konnu? Konnu nas Nina.
Konnā pīns. Kluot jau muni suni! Jī
jauni, jī malni. Sunim īdūmam pīna.
Suni paād i nūit.

Dīna i nakts. Dīnnakts. Naktī solna.
Munim sunim solts.

olkons sakasnis soldons

e le se me ke te pe de je ne

e E

A je!

E!

es mes

e-ja ī-e-ja

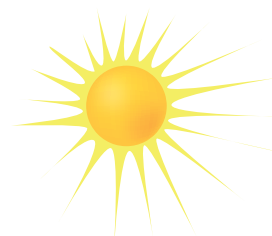
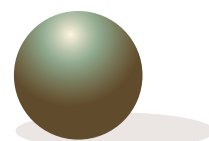
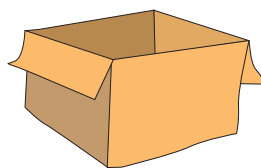
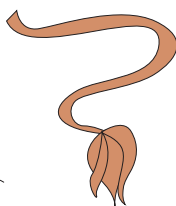
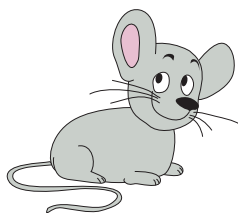
Ej! Lej! Mej! Nej!

nest juos ne-se mes ne-sem

se-ne-jais se-ne-juo

lels le-la

te i-te

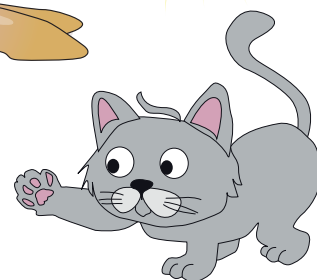

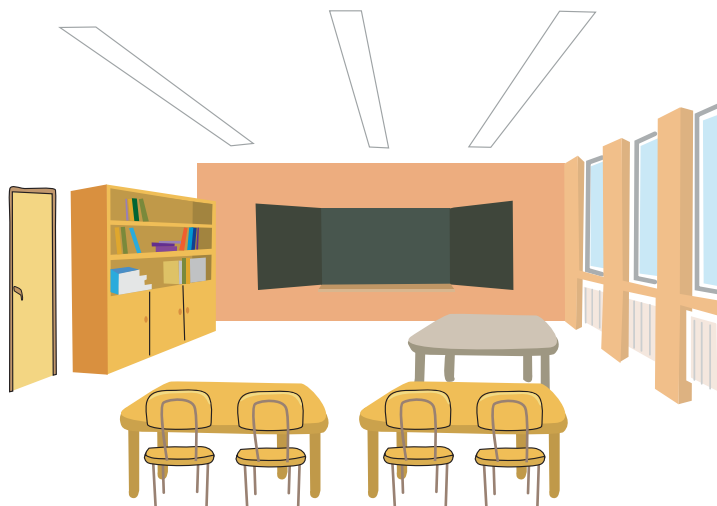
le-le pe-le la-se pu-se

as-te kas-te

kū-de lū-de de-pe sau-le

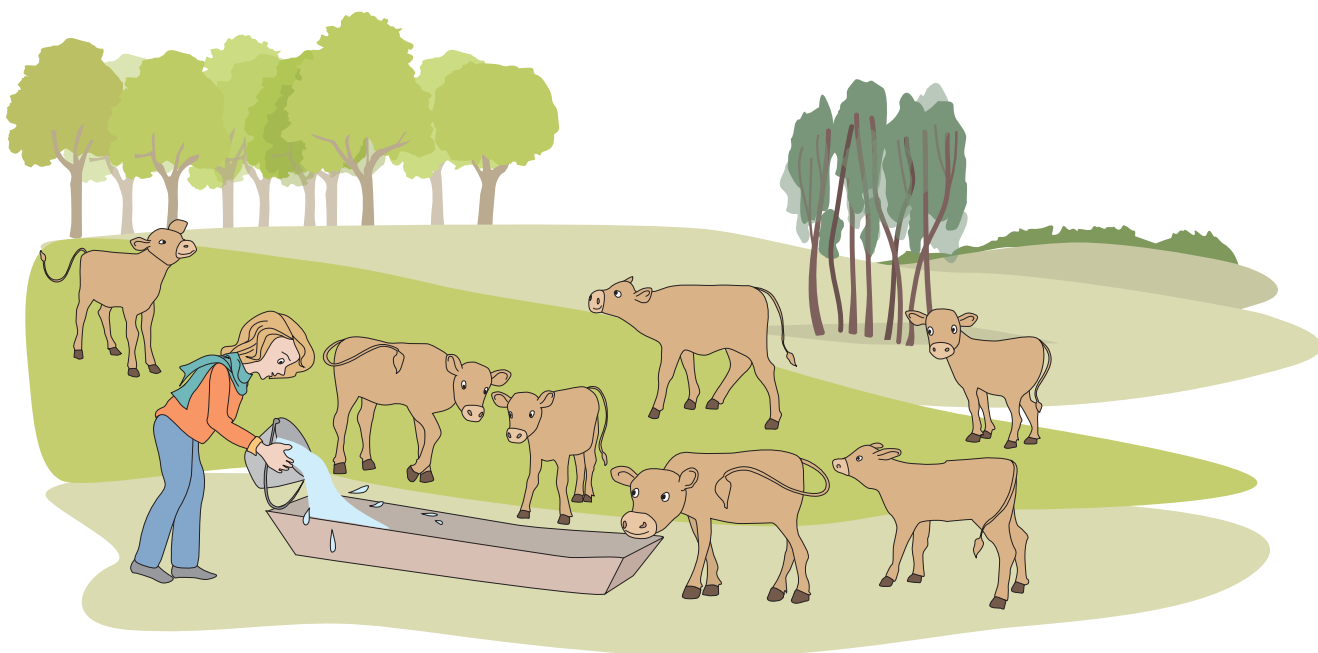
ka-se kla-se pa-se

Es saskaiteju! Ite desmit kūku.
Pi kūku septeni teli.

A ite oka. Muote lej iudini spanī.
Iudini nessim telim. Tepat lela sile.
Sile telim.

Leldīne sukne

ei lei sei mei kei tei pei dei jei nei

ei EI

eiss

jei tei

pei-pi-ne

meit neit peit teit

leist pleist

meiksts seiksts

sep-tei-tais

sleips

leiks ap-leik lei-kums

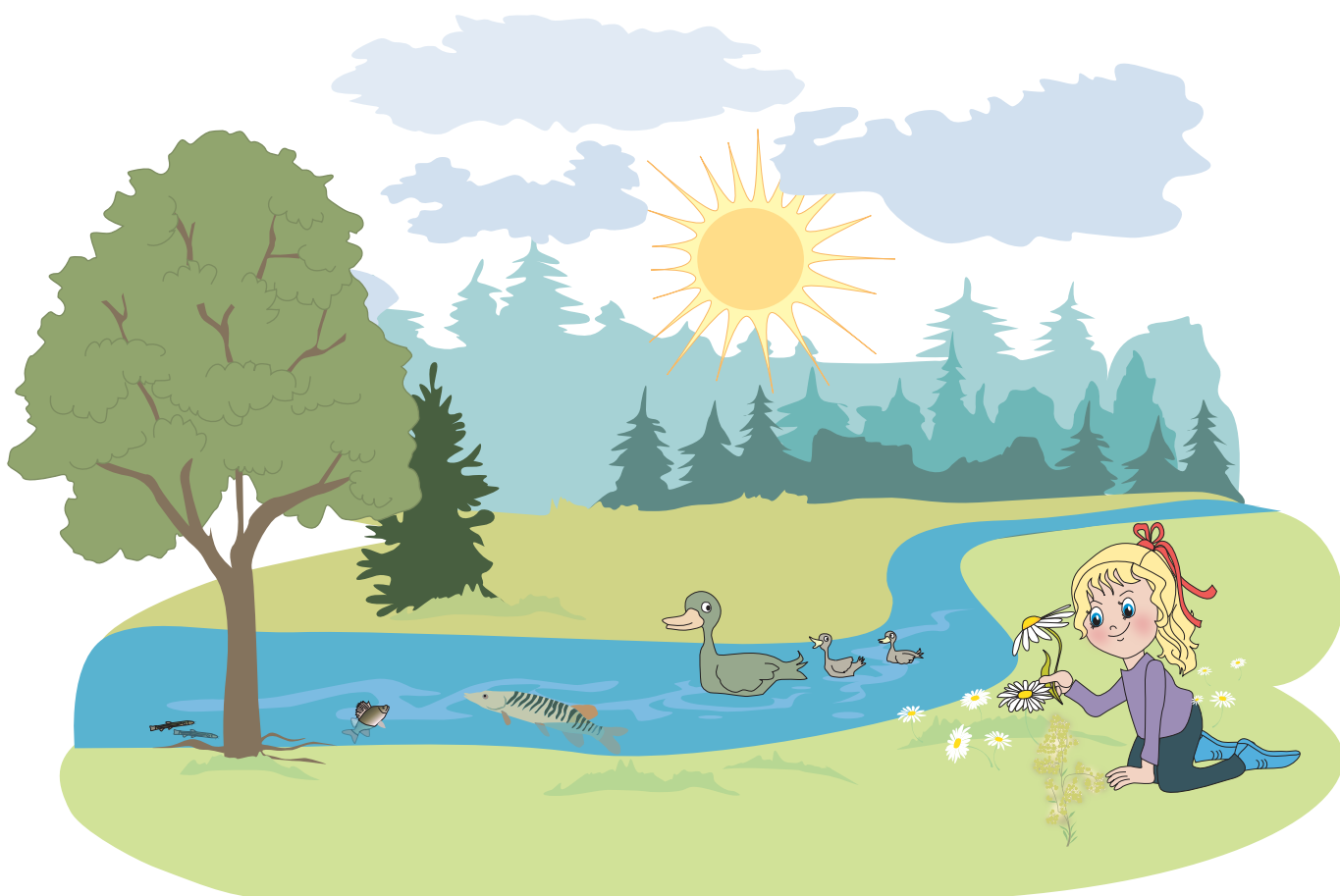
tei-kums

Te sauleite speid, te leits lej. Ka
speid saule, mes asam pi upis. Pa
upi maun peilis i peilāni. Iudini
maudelej maileitis. Pi kūka saknis
peikstuli. A tī leidaka i keiss.

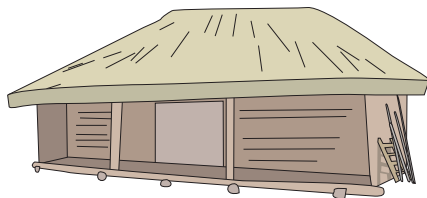
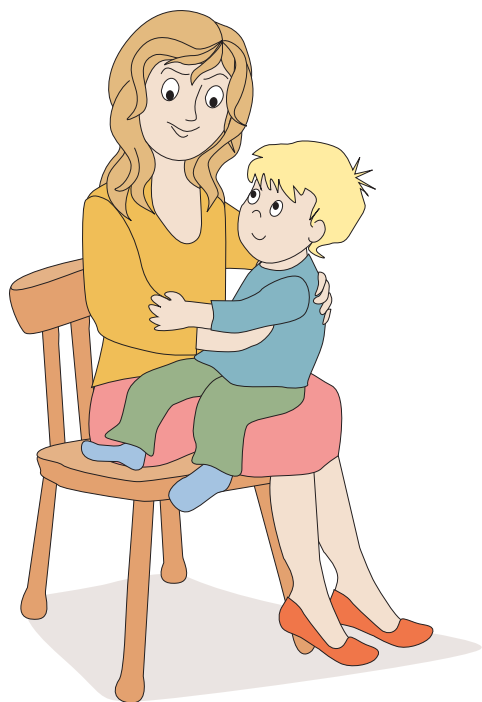
Sauleite speid i speid. Upis
leikumā meitine. Jei losa peipinis.

eikss peitine seits

ie lie sie mie kie tie pie die jie nie

ie IE

klieps kliets sie-dek-lis
mie-ness jau-nā mie-ne-sī
diej siej
jimt es jie-mu tu jie-mi
sīt es sie-ju tu sie-ji
es sie-die-ju
tu sie-die-ji tu sie-die-si

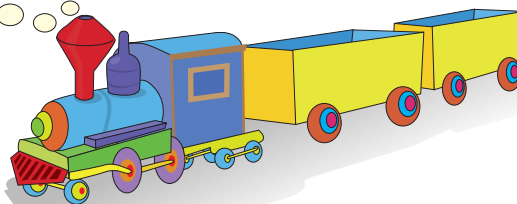

Speid saule. Sauss laiks. Siejis laiks.
Te kliets. Krietī sākla. Siejiejs siej.
Dasieju suni, lai namaiseitu siejiejam.
Pats pasiedieju pi kliets.

ča čā čo ču čuo či čai čau čū čī čiu
če čei čie

č Č

Čuk-čuk!

Apčī!

če-če

čak-ste

čau-la

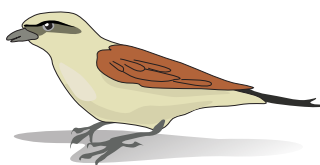
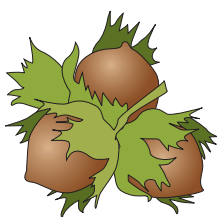
čā-puot

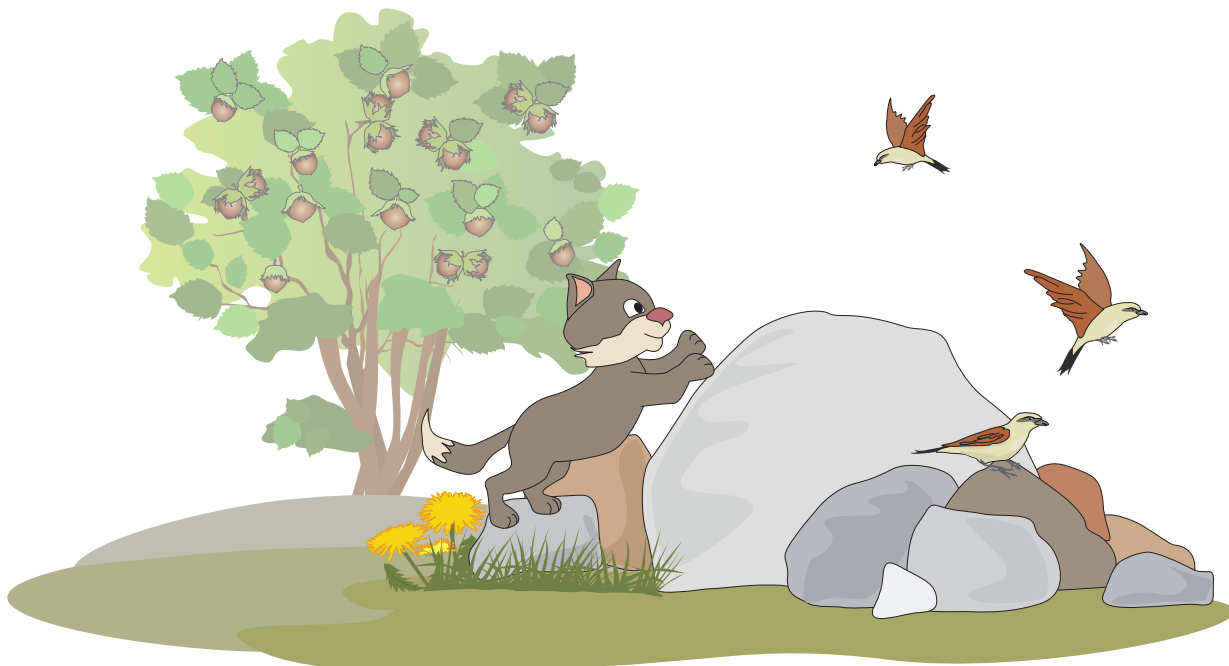
kačs ka-čeits

pu-če

sau-lis-pu-čis la-da-pu-čis

luo-či

Tī leli akmini. Ap akminim pučis. Pa pučem čāpoj kačs. Pa akminim loksta čakstis. Čakstis soka: „Čak-čak-čak!” Načīpstīt, čakstalāni, pa pučem kačs! Kačam pateik dečs. Tī kačs čuč. Jis lels čučātuojis.

Kas čāpoj?

Kas čīpst?

Kas čuč?

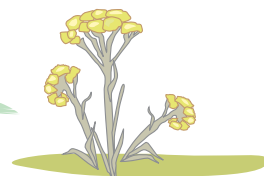
Kas čaukst?

Kas i kam nas pučis?

A kas soka: „Čuk-čuk-čuk!”?

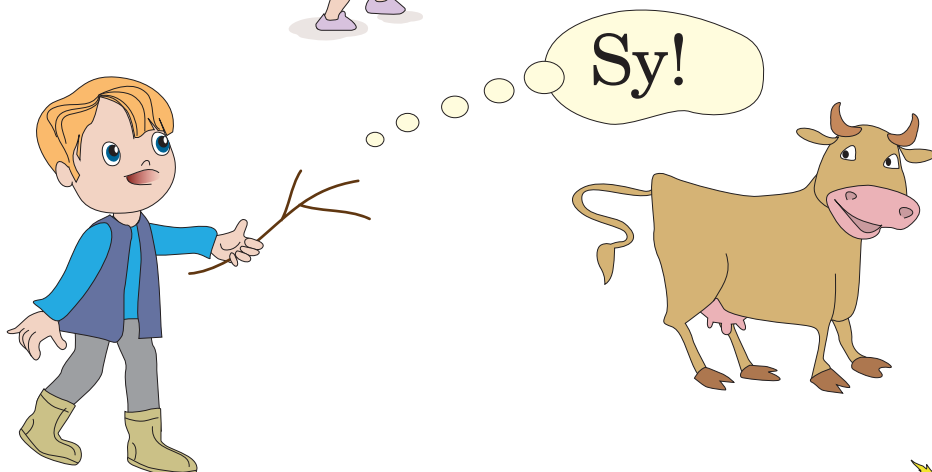
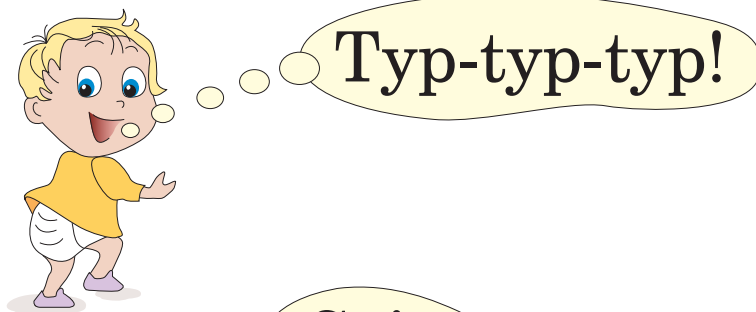

kačapāds kača pāds

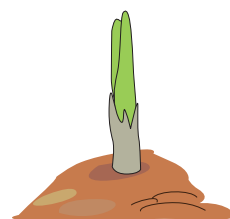
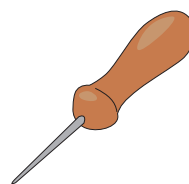

y ly sy my ty py dy ny čy

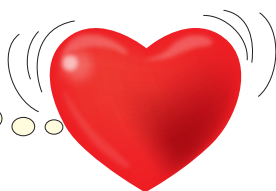
y Y

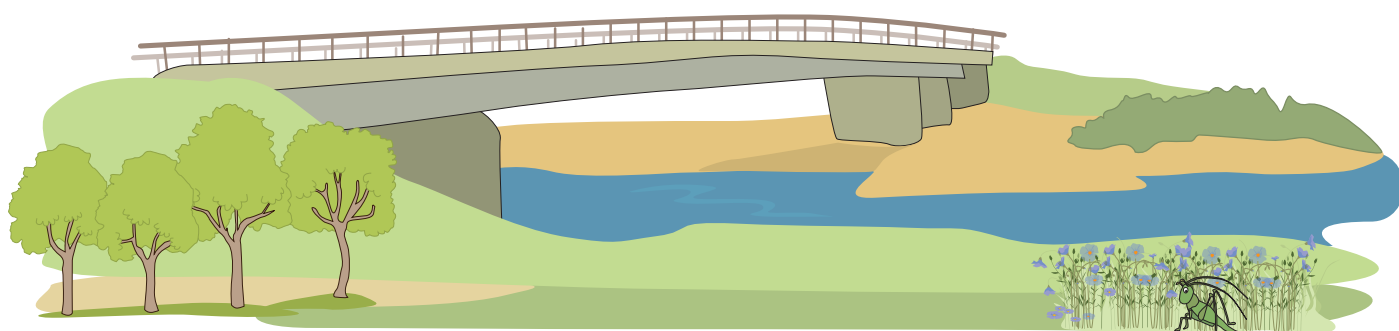
tys i-tys
o-ka o-kys lo-pa lo-pys
sylts syl-tums syl-tu-mā
syl-ta dī-na syl-tys dī-nys
pylns tymss
ly-ni ly-nu au-dak-lys
symts
tylts ei-lyns
tais-nys os-nys
sy-sy-nuot ty-py-nuot
ki-ty-nuot

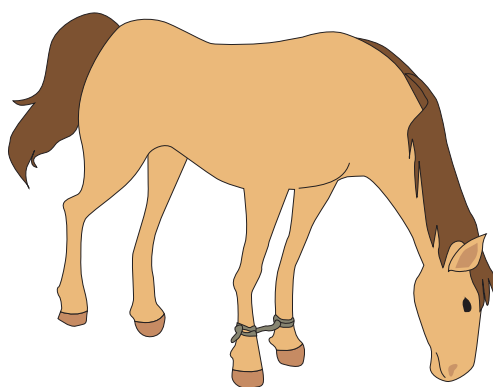
Tyk-tyk-tyk!

Dyk-dyk!

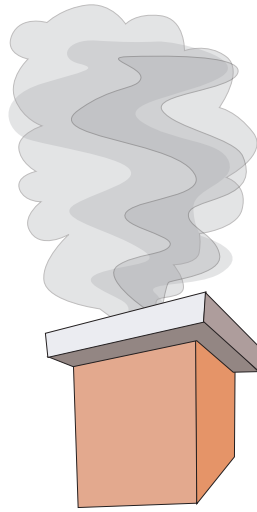
Te tylts. Itys tylts jauns.
Pi tylta līpys. Pi upis lyni. Lynūs
sysnoj. Kas sysnoj lynūs?

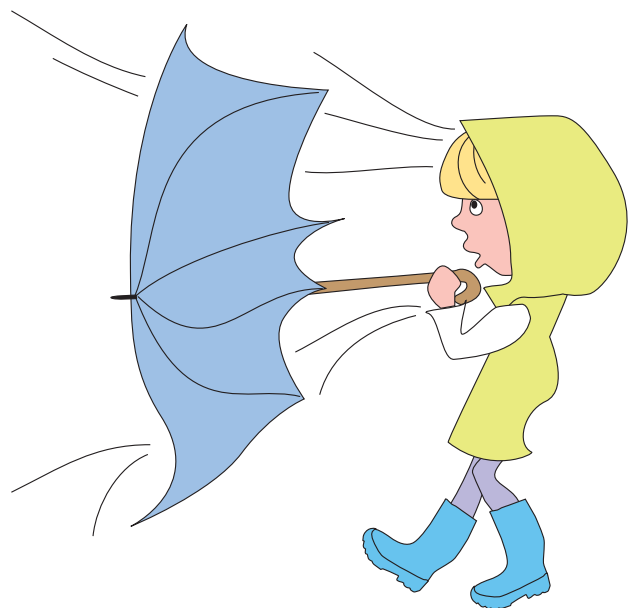
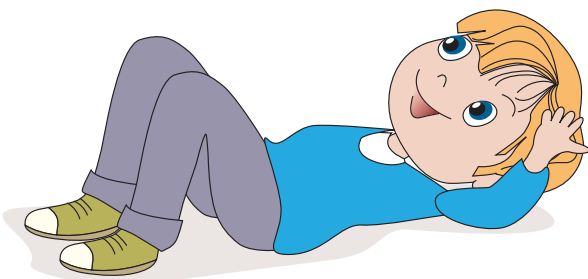
lynaite linsāklys pynaklys

yu lyu syu myu tyu pyu dyu

yu YU

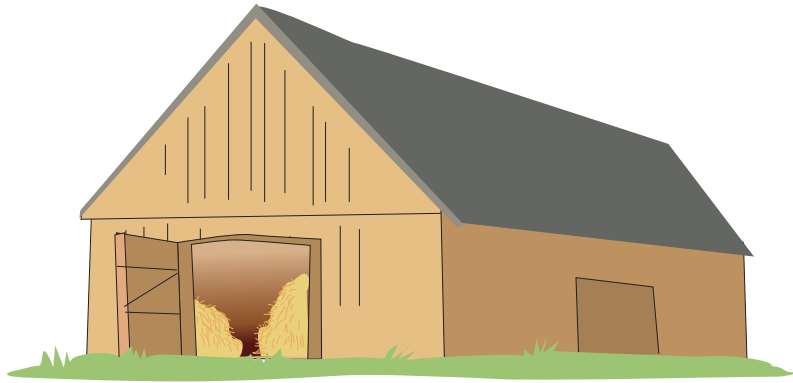

lyu-pa syu-na
dyu-ne dyu-mi
lyuss
pyust pyut
dyukt syukt

Myusu pyune pylna sīna.

Pi pyunis kūki. Pi kūku syuna. Kas syunā? Kas kūkā pi pyunis?

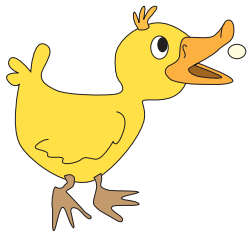
Kas pyust?
Kas pyuss?

Kū atpyuss?
Kas i kod atsapyuss?

lyuki pyune pyuslis pyutele

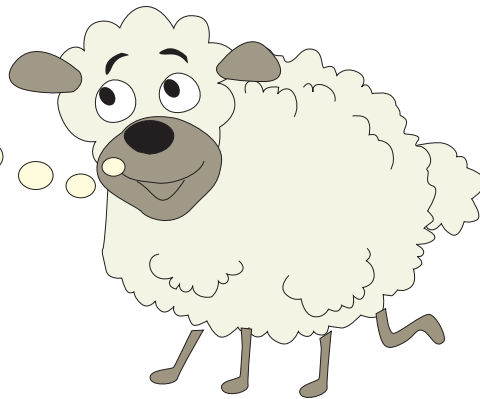
ē lē sē mē tē pē dē jē nē čē

ē Ē

Pēk-pēk!

Mē!

Ē!

ēst

dēt lēkt plēst tēst

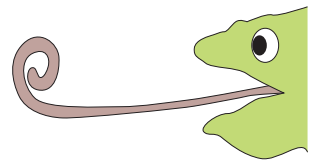
tē-te

mē-le spē-le

sē-dēt spē-lēt

čēik-stēt ska-nēt suo-pēt tu-pēt

jē-me

Jī sēd i ād. Juos sē-dē-ja i ē-de.

Niule sēssimēs! Paēssim!
Ka ēssit, naīkūdit mēlē! Mēle suopēs.

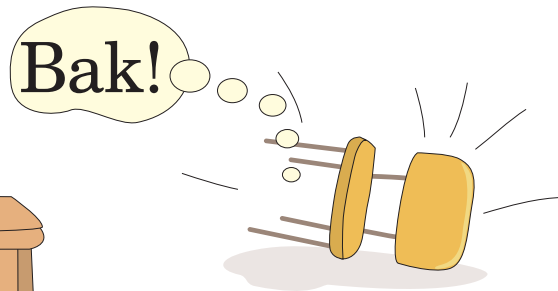
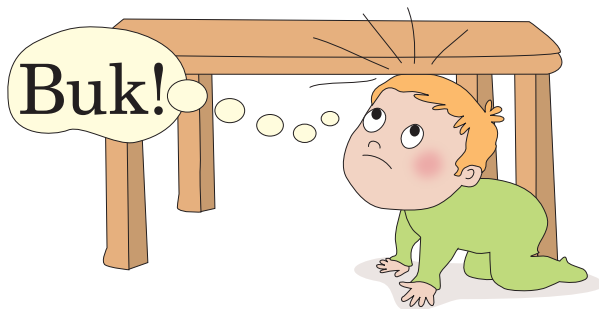

Tēt, pasēdēsīm sauleitē i
pasaspēlēsim!

ba bā bo bu buo bi bai bau bū bī be
bei bie by byu bē

b B

ba-ba

buo-ba bum-ba

bi-te bits bi-ti-nīks

bol-ka bul-ka

bol-tum bolts bolts bo-lūds

byut ba-deit

bai-le bei-tīs bai-deit

lobs o-bi lo-bi la-bi

bā-da bā-duot

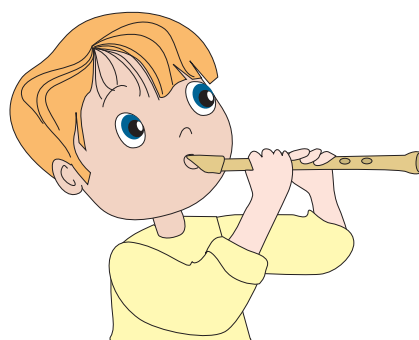
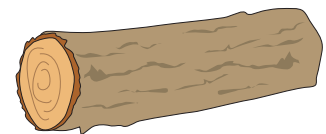
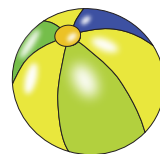
boss buols

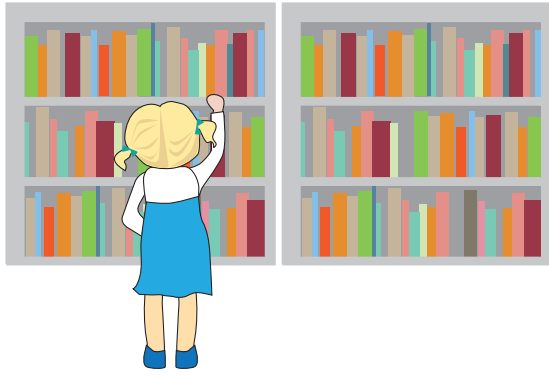
bolss bol-sā

dū-be

sta-bu-le sta-bu-lēt

da-buot kly-buot

Pi sātys līpys. Līpuos bits. Baibai
baile! Baba nabādoj, jei tik soka:
„Biteitis lobys! Biteitis nas madu.”

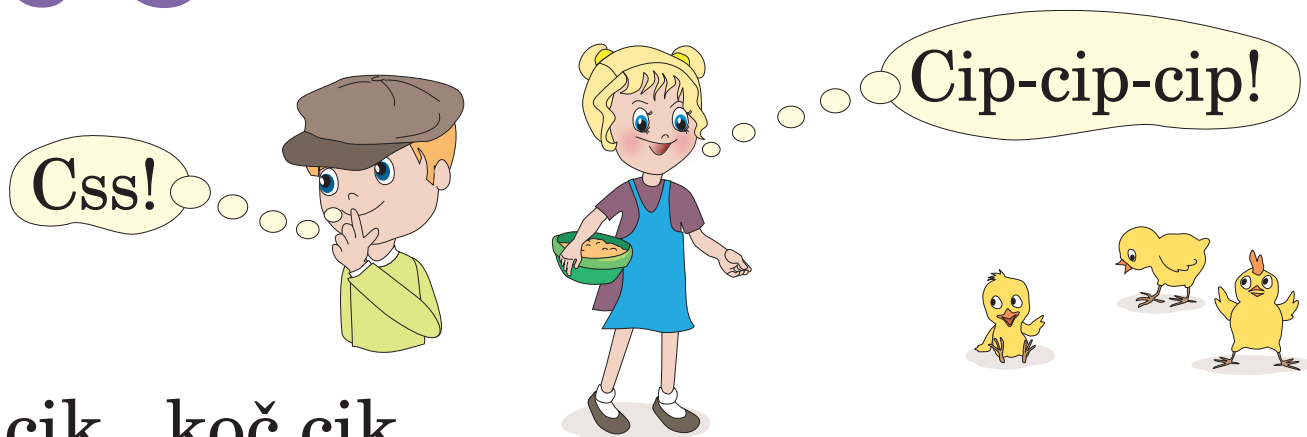
Myusu tēte bitinīks. Mums byus
mads. Mes ādam madu.

baime byuds

ca cā co cu cūo ci cai cau cū cī ciu
ce cei cie cy cyu

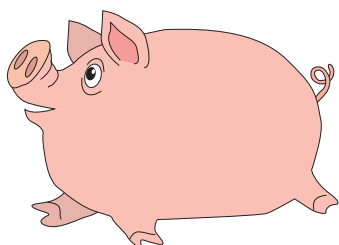
c C

cik koč cik

ci-kom

cept cep-lis ce-pieja ca-pums

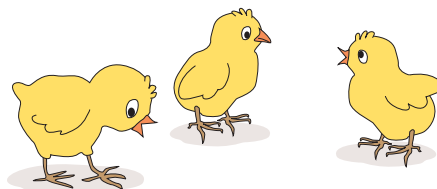
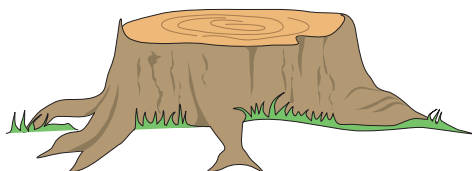
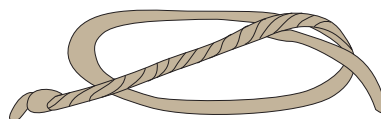
cyu-ka pī-cys cyu-kys

cy-sys cy-su maiss cy-su jumts

ca-kuls cyl-pa

calms cal-muojs

luocs

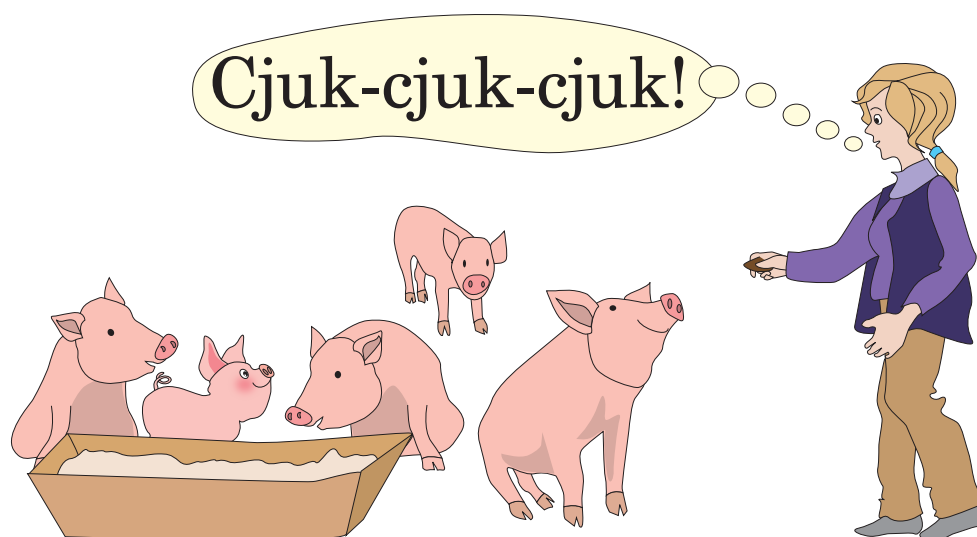

Munai babai
lobys acs.

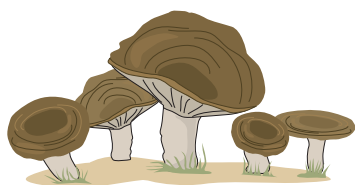
Jeī oda jau
catūrtūs cymdus.

Babys adeitī
cymdi skaisti i
sykti.

Muote nas cyukom ēst. Mums pīcys
cyukys. Muote sauc: „Cjuk-cjuk-cjuk!”
Ciucenis ād.

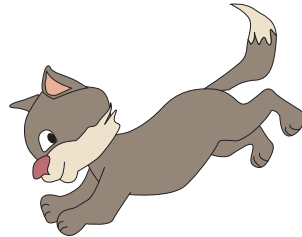
A ciucenis ād ciucinis?

ciucine luoseica tyucs

ša šā šo šu šuo ši šai šau šū šī šiu
še šei šy šyu

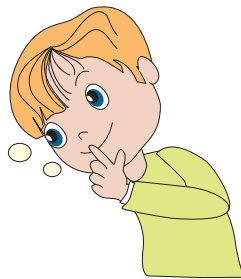
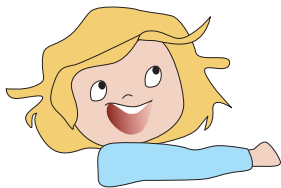
š Š

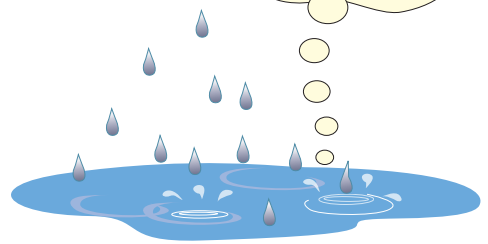
Škic!

Kuš-kuš!

Pakš!

šys šei šaids šai-da
škē-le škā-luot škā-lums
škeist škei-dū-ne
škeibs škībt
škeit

Š-š-š!

šyut šyu-šo-na
se-ši la-ši lyu-ši ū-ši
byu-šu ī-šu nes-šu šyu-šu
syu-na šyu-na
so-še-ja

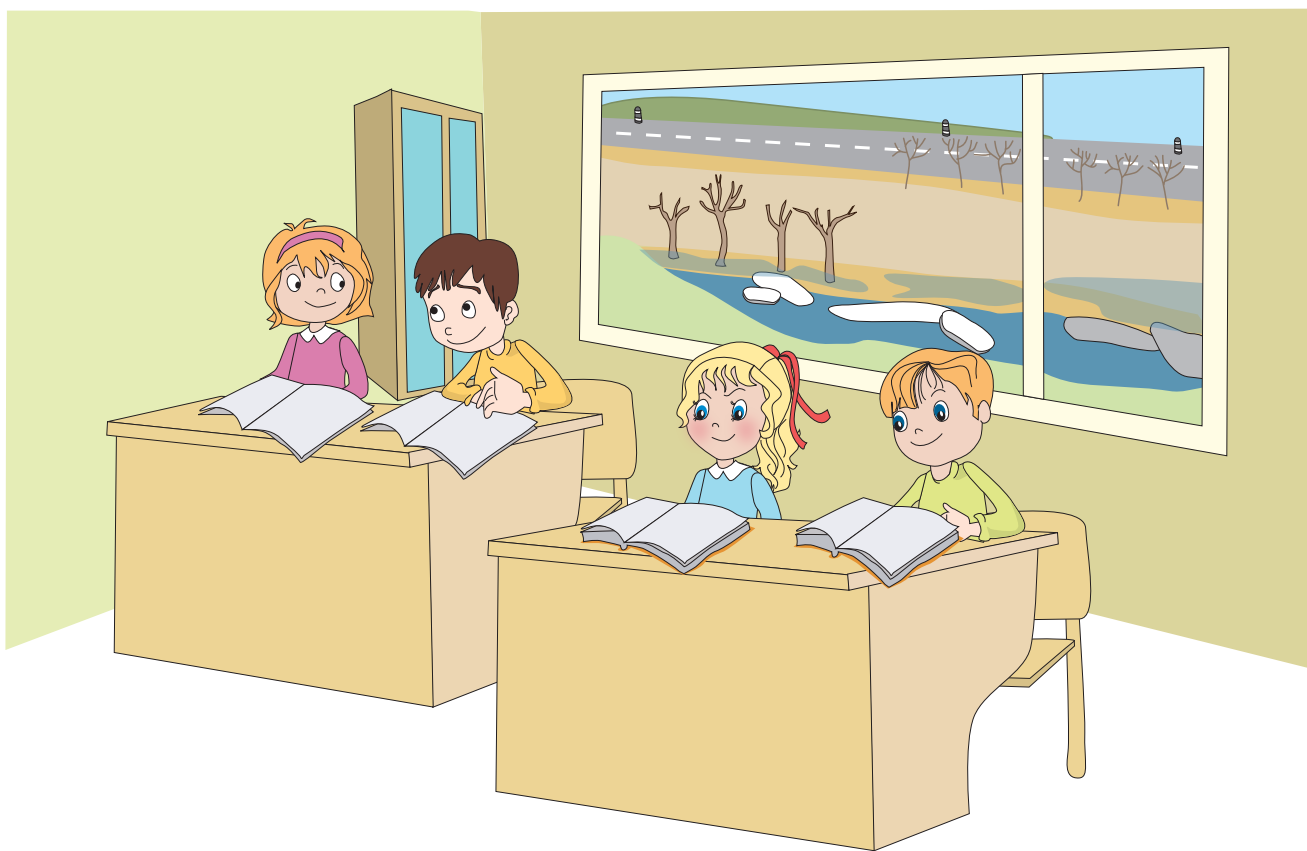

Myusu škola jauna i lela. Školā
školāni nu sešu da sešpadsmit godu.
Školā školuofoji.

Es jau školā. Myusu klasis školānim
cīši pateik laseišona.

Natuoli nu školys sošeja. Pi školys
upe. Upē škāloj lads — šūnakt
suokušīs poli. Syltajūs mienešūs upē
byus loba maudiošonus.

pīši škeistums

va vā vo vu vuo vi vai vau vū vī ve
vei vie vy

v V

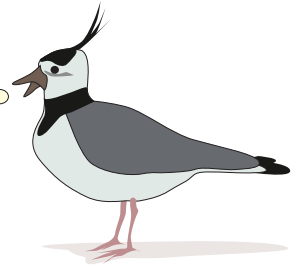

Kvak-kvak!

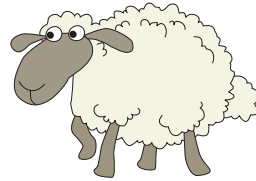
Vau-vau!

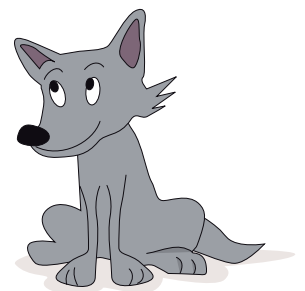
Kīvi-kīvi!

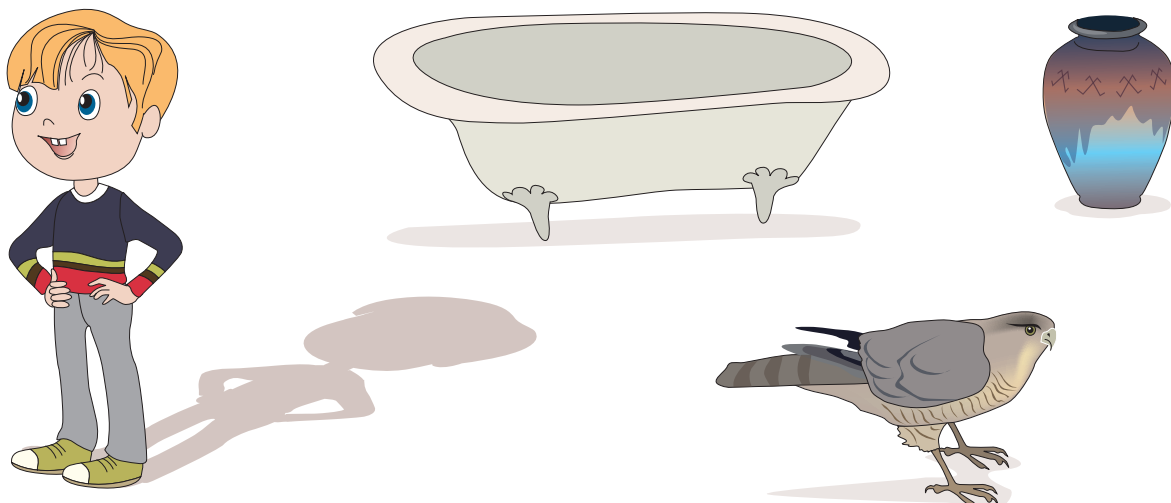

Vuc-vuc!

Va-sals! Va-sa-li vy-si!
va-sa-luo-tīs sa-sa-va-sa-luot
va-sals ve-se-lei-ba
vīns di-vi tev sev nav
vacs va-cums
va-cais-tāvs va-cuo-muo-te
vecs ve-ceits ve-ci-nei-te
viejs vylks vos-kys va-ba-le
vāls vāss vyss vy-sod
vyds vy-dā vyds-ško-la

Vacuo pyune pi klāva. Klāvā vuškys
i vucyns. Klāvā loktā vystys.

Pi klāva vysaidi kūki — īva, vaca
veiksna. Pi īvys divejis pavacys vīšnis.
Tīpat vīns pavysam vacs veitūls. Vysi
kūki ite jau vaci.

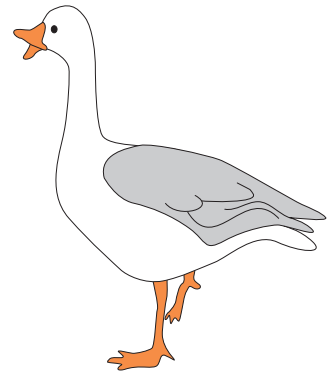

Svacaine susātivs vuškine

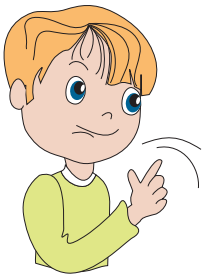
ga gā go gu guo gi gai gau gū gī giu
ge gei gie

g G

Gā-gā-gā!

Paga-paga!

gon go-na

gons ga-ne ga-nei-ba

gods Jau-nais gods cy-tu-god

golts gold-auts

gu-lēt gul-ta po-logs

giut degt segt bēgt

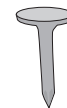
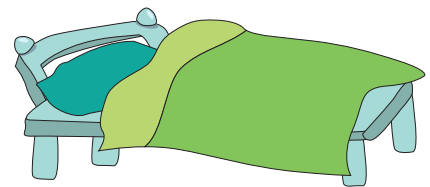
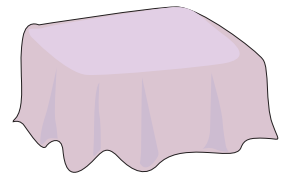
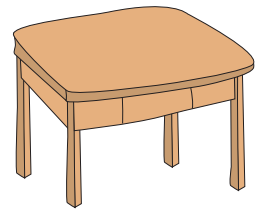
snīgs snigt

ū-ga pū-ga ūg-le nog-la

my-ga sty-ga myg-la

lūgs

vīg-li vīg-lys

Muna ustoba lela i gaiša. Ustobys
vydā golds. Gulta pi lūga.

Kod mienesneica, ustobā gaišs i
naktī. Mieness apspeid eglis, kas aug pi
lūga.

Tagad es vuicūs nu jaunos latgalīšu
ābecis.

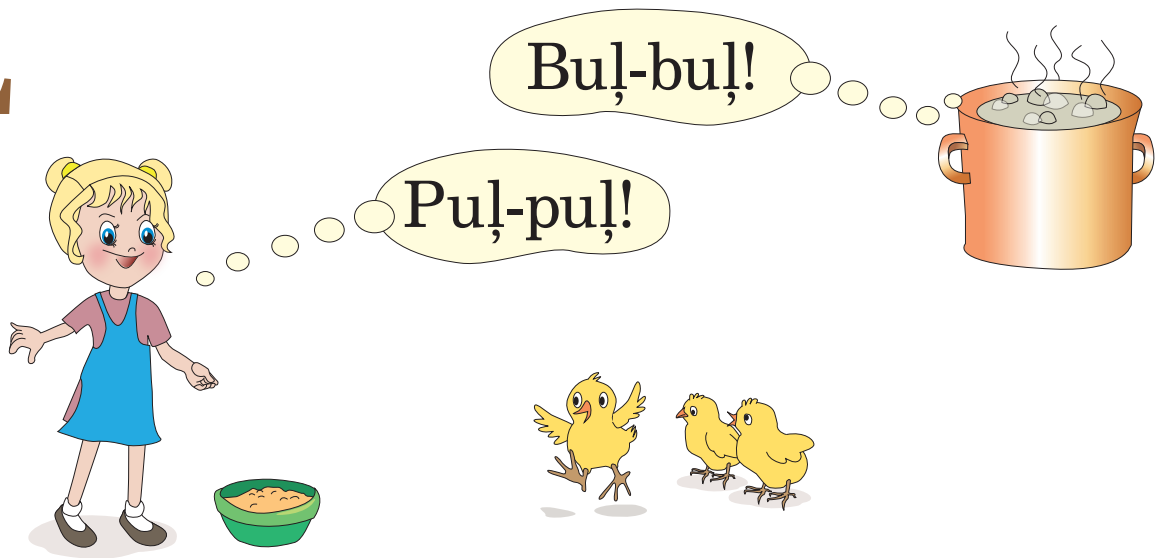
Myusu Latgola skaista! Latgolā
leli kolni. Latgolys augstuokais kolns
Lelais Līpukolns. Kaidi cyti kolni
Latgolā?

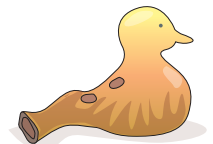
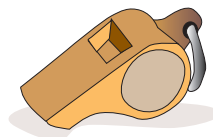
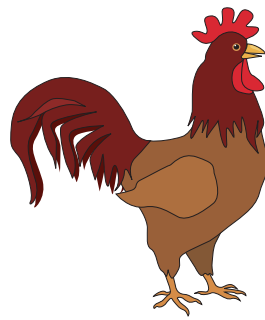
ceglys gaška gosts
Dīvs gaus!

ļa ļā ļo ļu ļuo ļau ļū

ļ ļ

Paļ-dis!
ļauds
deļ vēļ ceļš teļš
gaiļš seiļš
piļš suoļš sūļš
ku-kuļš peik-stuļš
sviļ-pe tuļ-pe buļ-be
kļovs pļo-va
bļū-da
ceļt kaļt maļt
sylts siļ-deit
solts saļ-dēt saļ-die-jums
tylts pa-tiļ-te

Daugovpiļš — leluokuo piļsāta Latgolā.
Paceļuosim pa Latgolu!

Naleļys vītys — Egļova, Eļkšni, Kļovi,
Uobeļova. Tī auga eglis, eļkšni, kļovi,
uobeļneicys.

A kas beja Īsaļnīku, Kaļvu, Patmaļnīku
ļauds?

Ļudvikova, Kombuļš, Škeļtini — vacūs
piļu vītys. Latgaļu senejī piļskolni —
Augšpiļš i Vacpiļš.

Voi esi bejs Baļtinovā, Viļakā, Viļānūs?
Voi Jākubpiļš tuoli nu tovys vītys? A
Neicgaļš?

Kai sauc tovu piļsātu voi cīmu?

kaļpeņš sviļpaunīks

ra rā ro ru ruo ri rai rau rū rī riu re
rei rie ry ryu

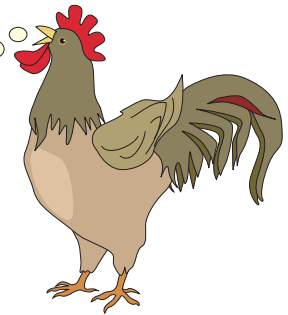
r R

Brr!

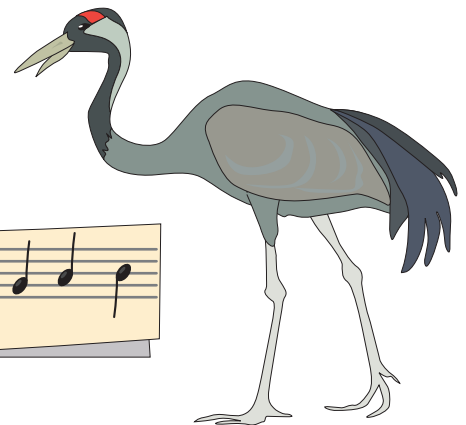
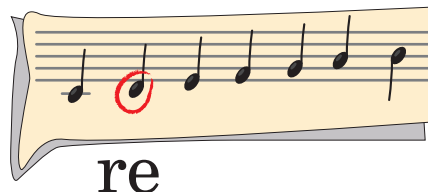
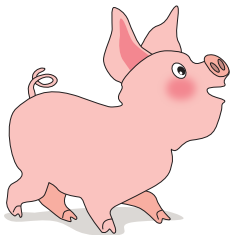

Krā!

Krū-krū!

Ruk!

reits reit pa-reit aiz-pa-reit

rū-ka ro-ti ry-ka

ro-sa

sars a-sars va-sars pa-va-sars

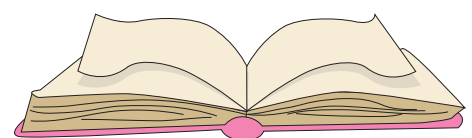
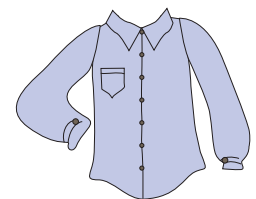
o-so-ra vo-so-ra va-sa-reigs

tiergs krak-lys krauk-lis

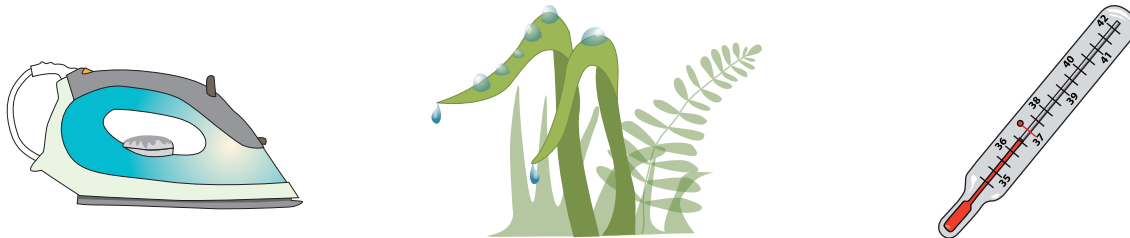
skryp-ka skry-pačs

ga-tars da-tors mo-tors

gruo-mo-ta

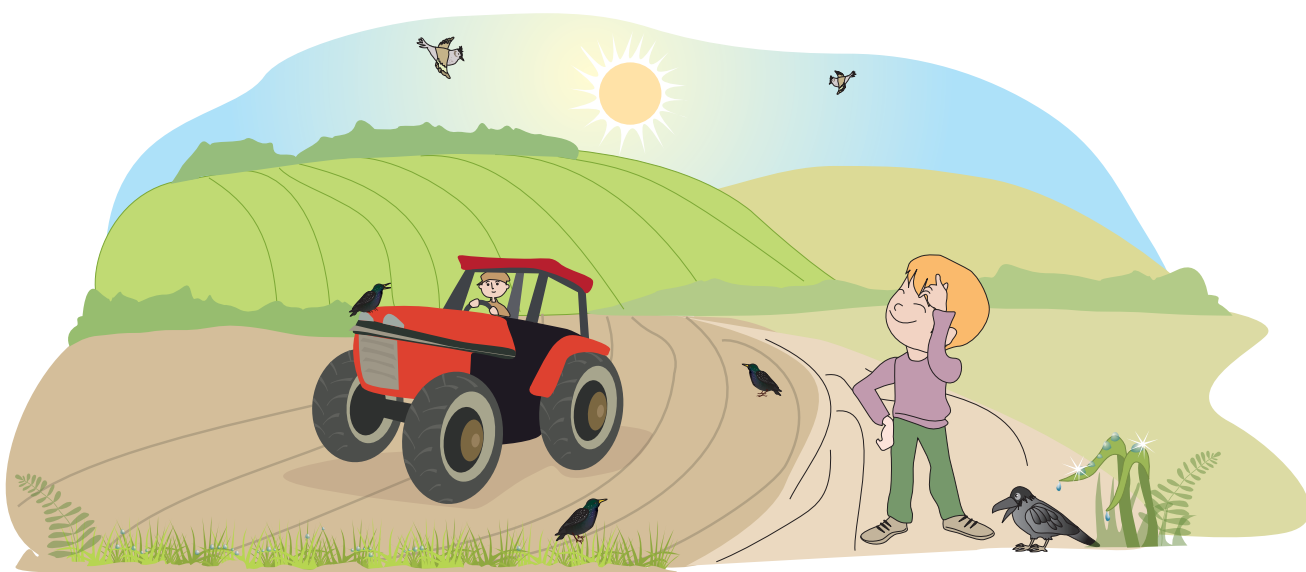

Pavasars. Ir agrys reits. Naktī ir lejs. Vysur vēļ rosa, a ceiruļs prīceigs: „Liru lī-liru lī!”

Jurs ir cielīs agri. Jis ar trektoru ar. Jura traktoram styprys motors. Traktors ryuc i ryuc nu reita da vokora. Piec traktora pa orumim staigoj strodi i vuornys. Jī losa tuorpus.

Vokorā teirums jau aports. Ka dorbs padareits, var ēst vakarenis i pabyut ar bārnim. Saime paād gordu muti. Vāluok vysi īt pi mīra. Reit jauna dīna!

graust raudive ryucs tuorps

ṇa ṇā ṇo ṇu ṇuo ṇai ṇau ṇū

ṇ Ṇ

Ṇam!

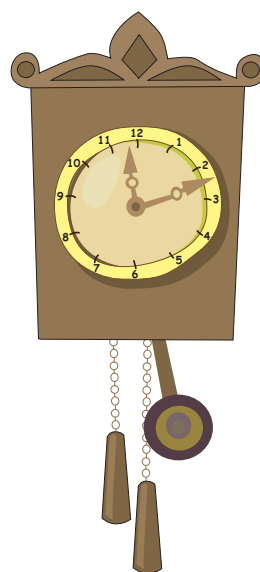

Ṇau!

Ṇur!

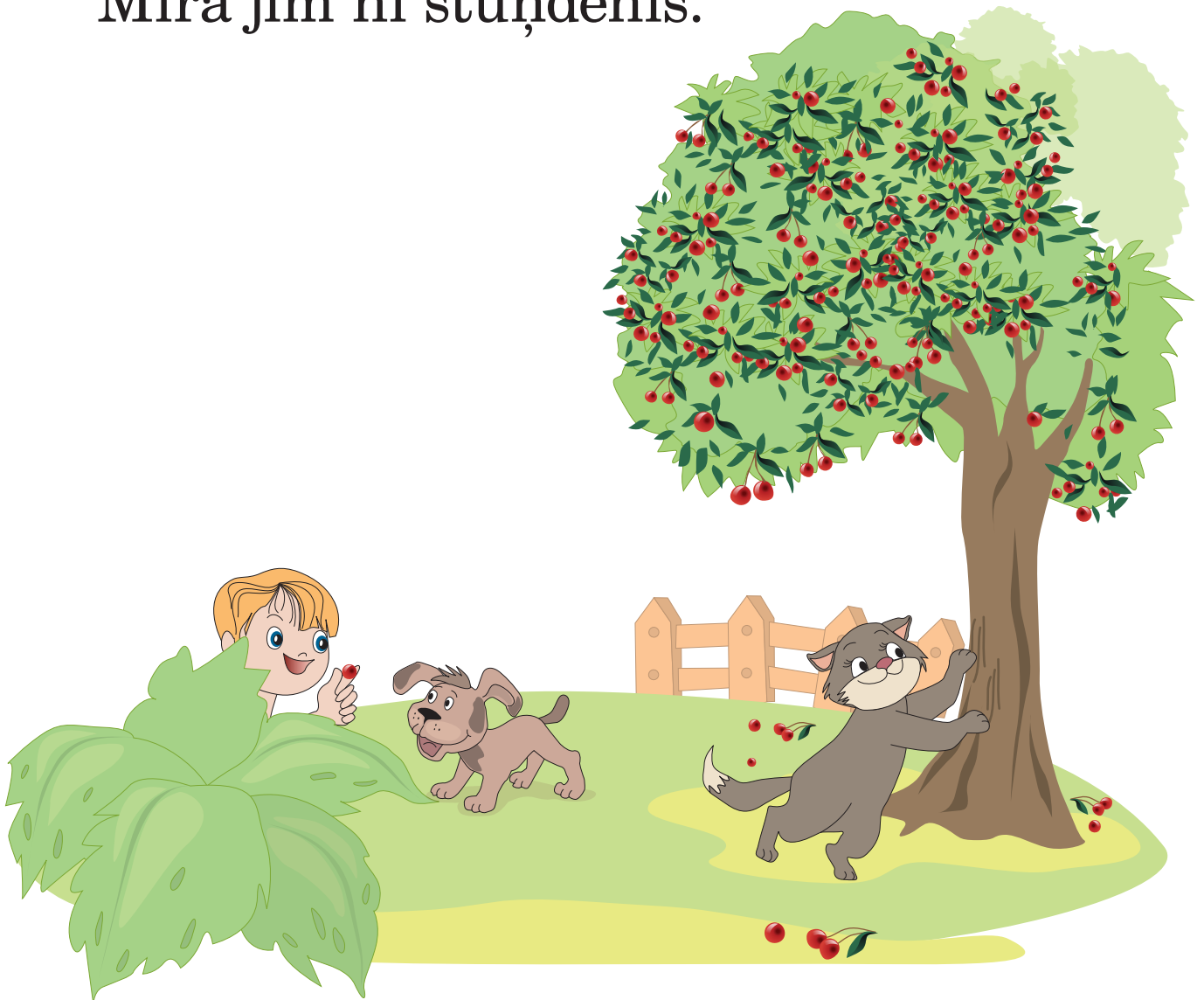
ṇau-dēt ṇūr-dēt
suṇs spaṇs
si-siṇs ri-tiṇs
stuṇ-de stuṇ-di-nīks
tiṇ-te
kū-ceṇš jie-reṇš
muo-se-ṇa ī-ve-ṇa
baḷ-stenš
kri-tiṇs si-tiṇs
cier-tiṇs viḷ-ciṇs
maṇ seṇ saṇ miṇ skaṇ
šu-diṇ tiu-leṇ
pyr-mū-diṇ ū-tar-diṇ treš-diṇ
ca-tūrt-diṇ pīkt-diṇ sast-diṇ svāt-diṇ

Maņ ir kačs. Juoņam ir suņs.
Miņcs ņaud smolkā balsteņā:
„Ņau-ņau!” Jis gaida pušdīņu. Miņcs ar
Kraņci ād pīnu. Miņčam mozeņa blūdeņa,
Kraņčam leluoka. Juoņa Kraņcs Miņci
bar: „Vau-vau!”

Kraņcs ar pusacteņu vāroj, kū Miņcs
dora pi vīšņu.

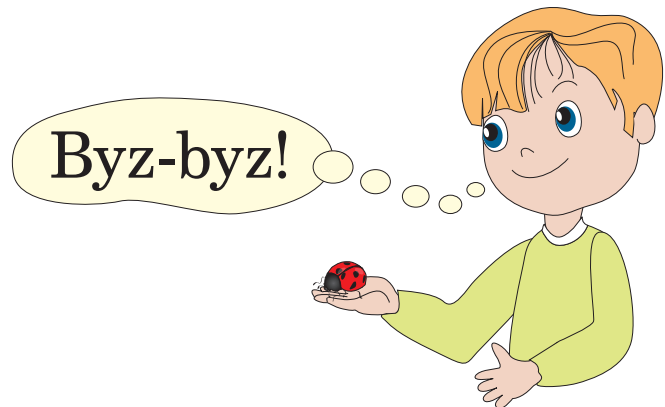
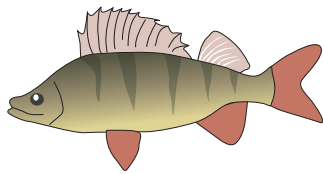
Mīra jim ni stuņdenis.

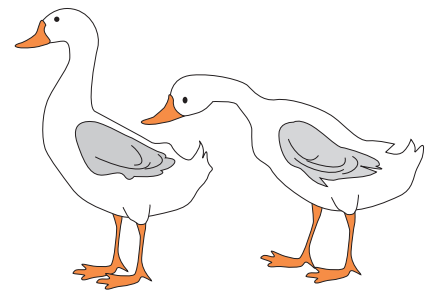
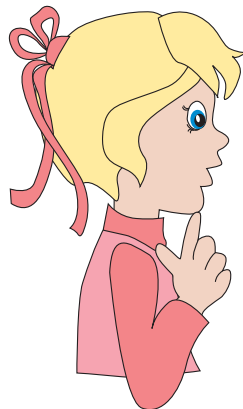
atkaļņs kulaiņs pierstaiņs

za zā zo zu zuo zi zai zau zū zī ze zei
zie zy zyu zē

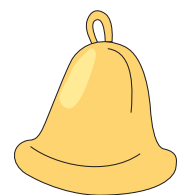
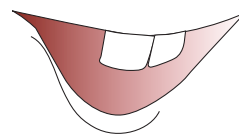
z Z

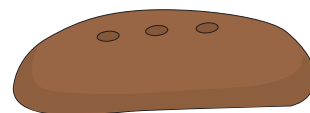
zam iz aiz
zei-le zei-lei-te
ze-me zem-nīks
zivs zy-vu zve-ja
zyls zy-lums

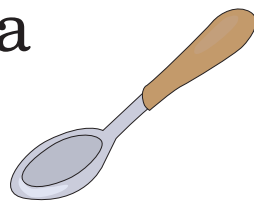
zūbs zūds zyrgs zviergzds zvons
zeids zīds zors zūss
zi-biņš

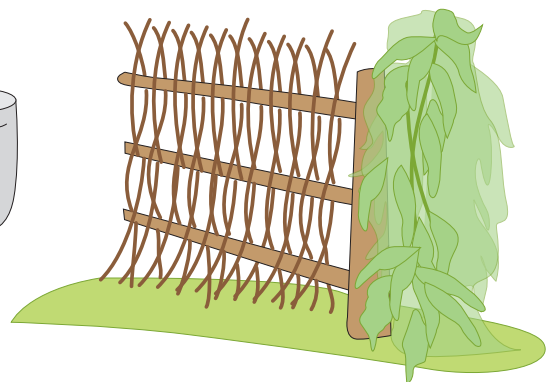
zuo-le zuo-lis zī-pis
začs ze-če zuo-boks
zī-ma Zī-mys-svāt-ki

mai-ze my-za
moz mozs
uozs ko-za

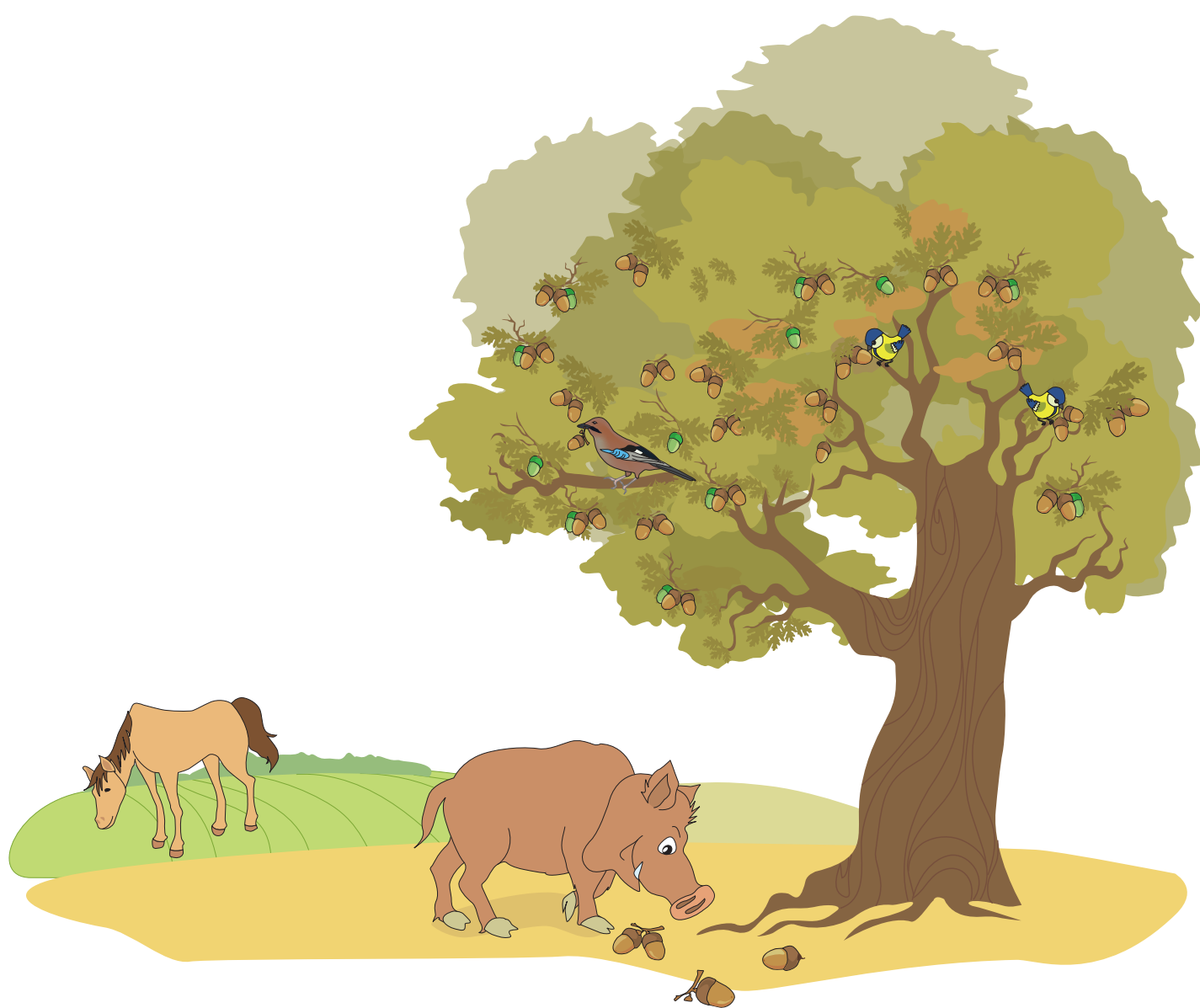

ū-zuls li-zei-ka gluo-ze

Ūzula zorūs šūgod pylns zeīļu.
Gotovuos zeilis kreit zemē. Zeilis deļ
zīmys losa sev seili. I cyukom pateik zeilis.
Juos meklej zeīļu zam ūzula. Zeilis zuolē.
Pa ūzula zorim loksta zeileitis.

Natuoli nu ūzula gonus zyrgs. Zyrgam
zeīļu navajag, zyrgs ād zuoli.

kūzuls zediņš

ža žā žo žu žuo ži žai žau žū žī že žei
žie žy žyu

ž Ž

žo-go-ta žu-bei-te
žo-gors
žyu-žuot viejs žyu-žoj
žu-burs
e-ži brī-ži
mežs me-ža mo-la
me-ža cyu-ka
myužs
buož guož lauž snauž rīž sprīž
rū-ze rū-žu viezs vie-ža
mī-ži grū-ži

Žogotu i žubeišu perekli ir mežā.
Žogotys var pazeit pa bolsam, juos tei tai
sauc: „Žag-žag! Žag-žag!”

Aiz meža upe. Žaneits ar tāvu iz tīni īt
viežuotu. Jī nūsagrīž nu ceļa i prīdē īrauga
malnuos žuguris perekli. Žaneits zyna:
žugure — sorgojamais putnys. Žaneits
sprīž, ka itū zyna i žuguris, tik boltuos:
juos perekļus taisa tyvuok pi ļaužu.

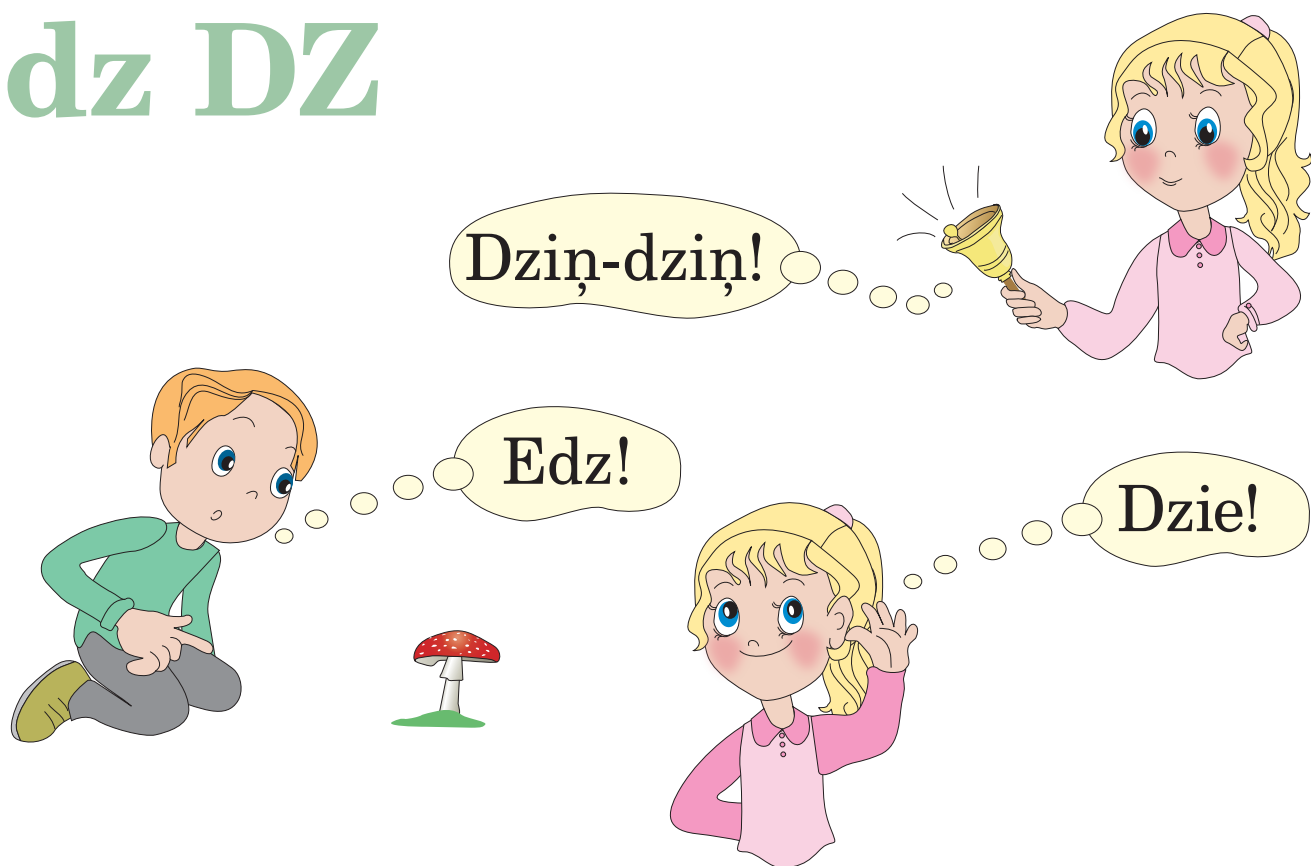
Žaneits zyna, cik oss ir eža kažuceņš.
Mežmalī bīži pasaruoda pa brīžam voi
meža kozai. Jauki, kam sāta pi meža!

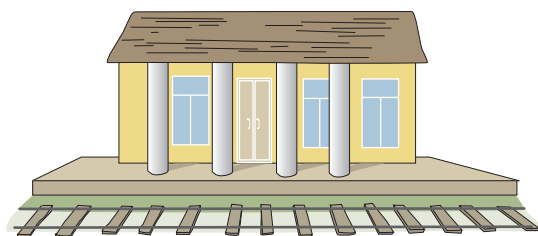
meža koza žugure žvrys

dza dzā dzo dzu dzuo dzi dzai dzī dze
dzei dzie dzy

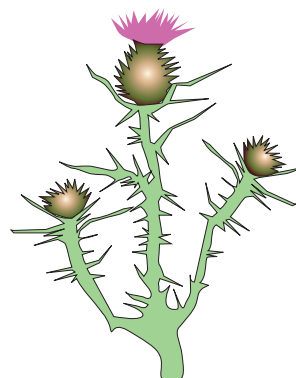
dz DZ

dzeņš dzyl-na dziļ-neits
dzēr-ve dzēr-vi-ne
dzimt dzim-ti-ne
dzīs-me dziš-mu svāt-ki
dzelzs

dzeit dzo-nuot dzi-niejs dza-nu
dzeis-la
Lyu-dzu!
ru-dzi do-dzi
migt mī-dzeņš snigt snī-dzeņš

Daudzūs Latgolys pūrūs aug dzērvinis,
i daudzi rudiņūs īt jūs laseitu. Dzērviņu
dzierīņš cīši gords.

Pūra molā kaļ dzeņš, žadzynoņ žogotys.
Tuolumā klīdz dzērvīs. Dreīži
juos pamess dzymtū molu, žieleigi
klaiguodamys. Dzērvīs pasaulī ar dzeitini
dzan seņču bolss, a dzymtuos molys žāl i
putnim.

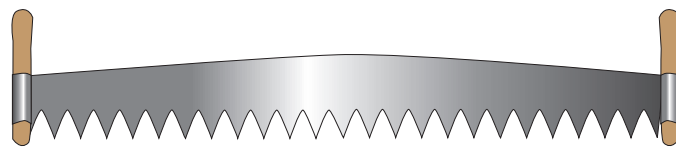
Dziļuok dzierdīs mozūs putneņu
dzīsmis. Dzagižu vaira nadzierd.

dža džā džo džū džī džai džiu dže džei
džie

dž DŽ

Vidžu vidžu čurks!

džin₁k-stēt

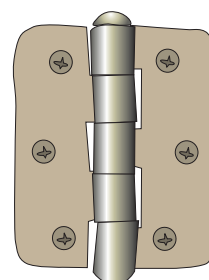
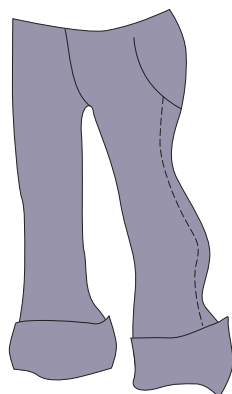
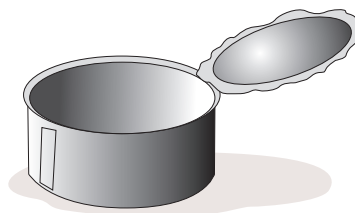
džems džem-pers džin-si

zuodžs zuo-dža zū-bi

buņ-dža

dri-dži-nis eņ-džis

va-dži

Mes vuicomēs laseit i raksteit latgaliski.
Myusu volūdā ir vuordi, kam vydā **dž**:
zuodži, vadži. Bezdeleigys vydžynojs:
„Vidžu vidžu čurks!” I vītu vuordūs ir **dž**:
Džerini, Gadžiunis, Kazradži, Madžuli,
Pūdži, Sylaņdži, Smaudži, Sprinđži,
Staudži, Vidži.

Pavaicuosim tys tam:
Kas beja Andryvs Jūrdžs?
Kas ir džinđžala?
Kas dzeivoj džungļūs?
Kas ir džudo?

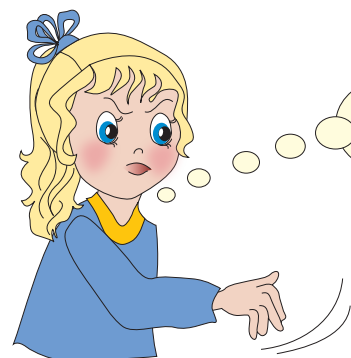
džielš džierksts

ui sui mui pui nui cui vui zui
oi soi moi poi boi voi
džou

ui UI

Ui!

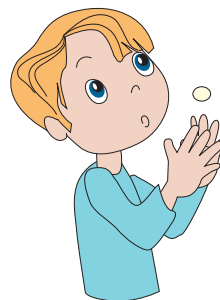
Cui!

puiss pui-ka
mui-ta mui-ti-nīks
mui-ža pus-mui-ža
mui-ži-nīks
vui-ceit vui-cei-tīs

ou OU

pouk-šēt

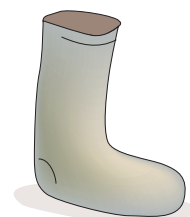
oi OI

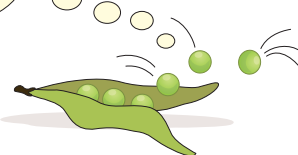
Oi!

voi
os-toi-tais
os-toi-tuo
voi-loks
boi-lers
broi-lers
moi-va

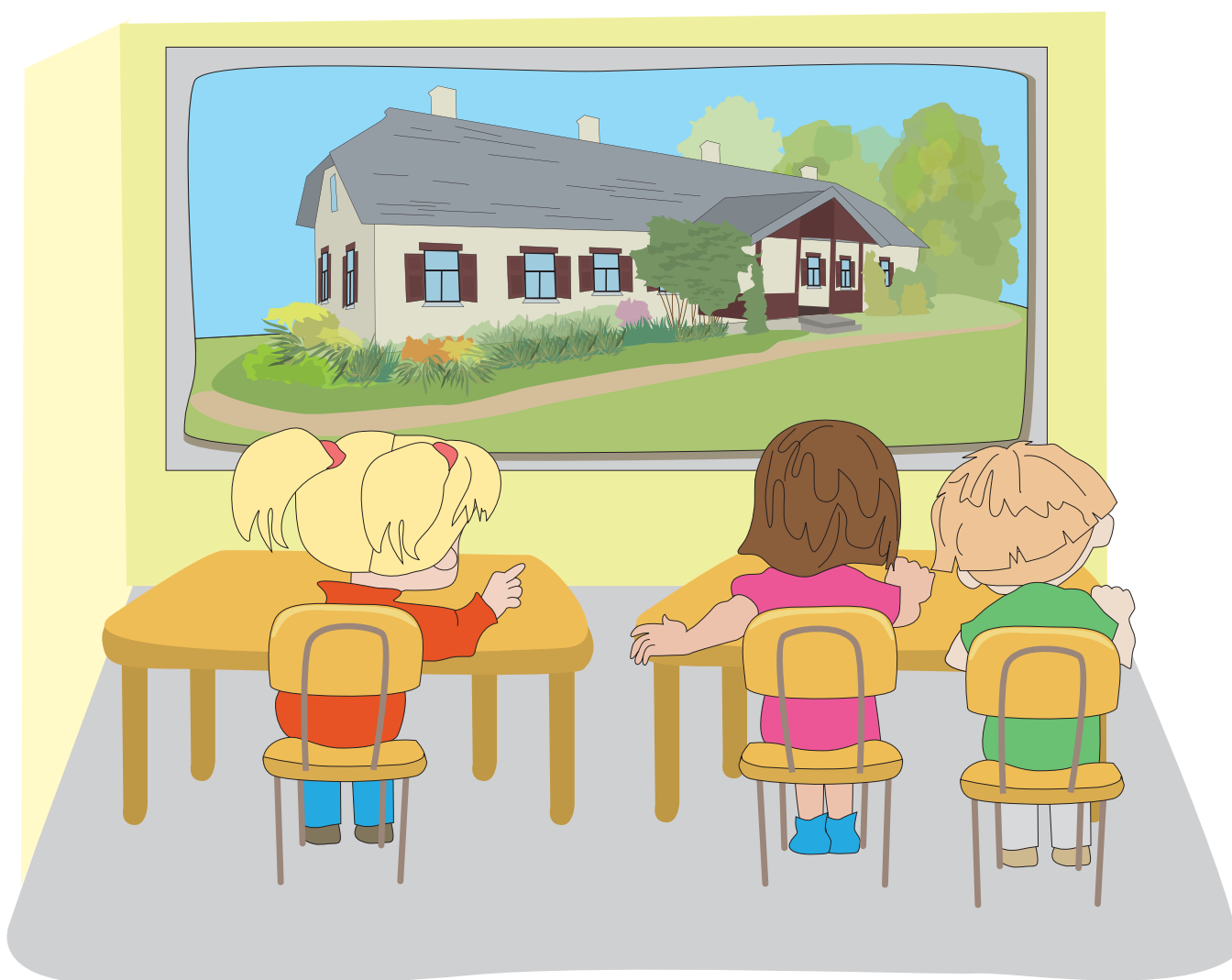

Poukš!

Latgolā seņuk ir bejs daudz muižu.
Barkaviši zyna savu Vacū muižu,
aizkaļņiši i juosmuižiši — Juosmuižu.
Vēļ mums ir Ūzulmuiža, Vydsmuiža,
Zaļmuiža, ir Bolvu i Zosnys muiža. Ir i
Arendolis, i Kruoslovys muiža.

Voi esi kū dzierdiejs par senejom
muižom savā pusē?

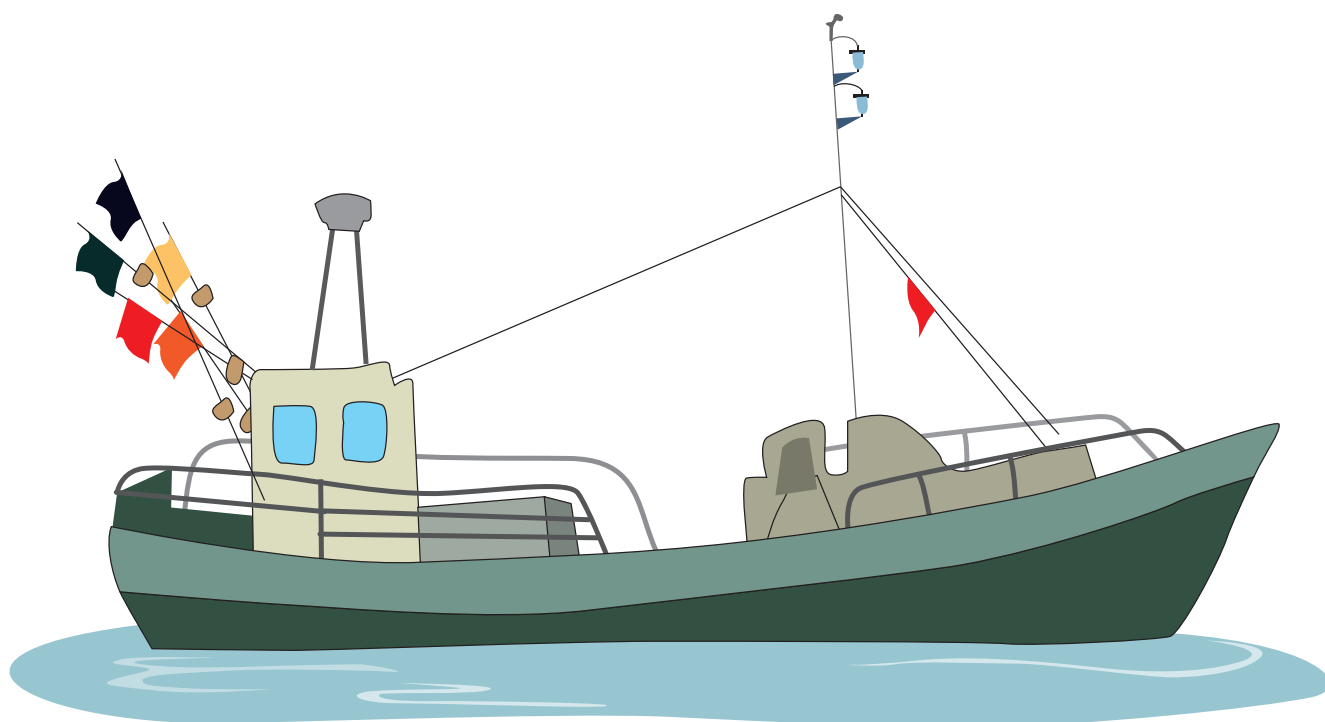
droiska klouga suits

ğ a ğ u ı a ı u

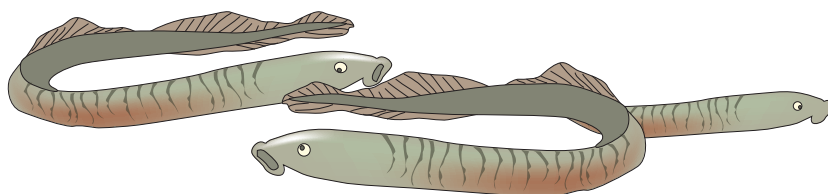
ğ Ğ

ı İ

ku-gis ku-ğ a ku-ğ u ku-ğ ū s

nie-gis nie-ğ a nie-ğ u

ı ur-ma-roğ s

Myusu vaļsts golvyspīlsāta ir Reiga. Jei atsarūn Latvejis leluokuos upis Daugovys krostūs. Reigā ir lela jiurys ūsta. Tī var redzēt mozus i lelus kuģus.

Nu Reigys var nūbraukt iz Salacgreivu. Pa ceļam var apsavērt Ķurmarogu.

Salacā dzeivoj daudz nieģu. Nieģus giun nieģu murdūs. Nieģus vēļ giun Daugovā i Gaujā. Nieģus var nūpierkt tiergā.

Latgola nav pi jiurys, deļtuo pi myusu nav kuģu.

ha hā ho hu hi hai hau he hei

h H

Ha-ha-ha!

Hi-hi-hi!

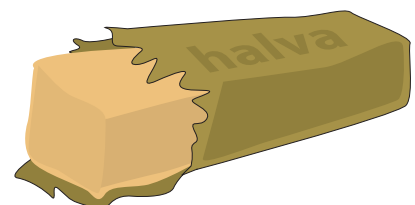
He-he-he!

Hu-hu-hu!

ho-kejs hal-va him-na
hek-tars hu-mors
cehs šahs
teh-ni-ka

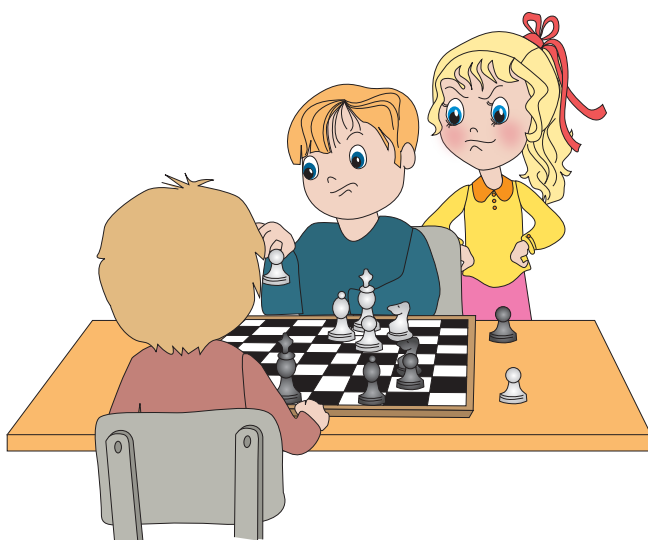
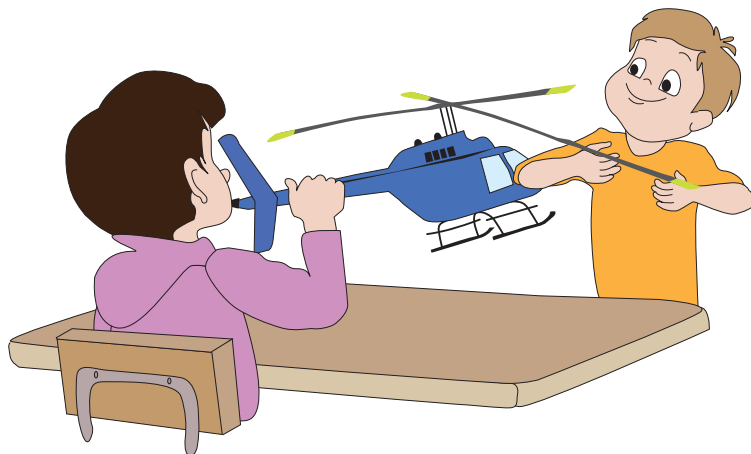

Breivajā laikā dorom, kas kuram
pateik. Maņ pateik tehnika, es taisu
helikopteru modeļus.

Henrihs ar Herbertu spielej šahu, a
zīmā hokeju. Helena losa pučis i taisa
herbareju. Jai pateik stuosti par svešūs
zemu dzeivinīkim — hienom, haizivim.

Rihards meklej ziņu par Holandi i
Horvateju, jis vuicuos Eiropys viesturi.
Haralds roksta saimis hroniku.
Kū breivajā laikā dori tu?

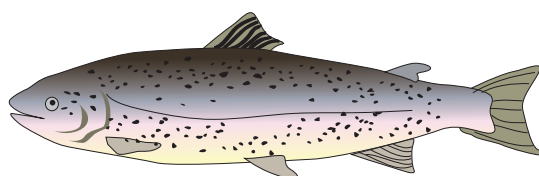
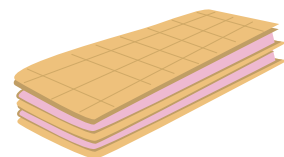
fa fā fo fu fi fai fau fe fei fui

f F

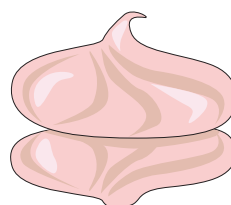
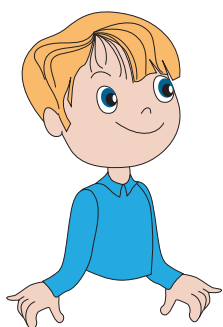
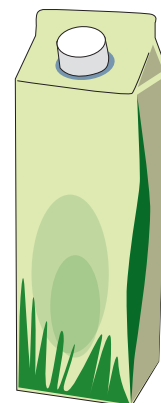

fa

fil-ma fir-ma fer-ma for-ma
fo-re-le ta-fe-le tri-fe-le va-fe-le
flo-mas-ters fut-bols

te-le-fons dik-to-fons mik-ro-fons
ke-firs ze-firs šo-fers

fo-to-grafs fo-to-gra-fēt
al-fa-bets
a-fi-ša fi-nišs

Februara vokorūs vysa saime ir kūpā. Tāvs īslādz televizoru i verās futbolu voi kaidu fantastikys filmu. Muotei pateik folklora, a maņ geografeja.

Zvona telefons. Tys ir mamys bruoļs Fraņcs, školys autobusa šofers. Muote Fraņčam prosa mani nūvest pi frizera, a tūlaik — pi fotografa.

Šūvokor maņ vajag īsavuiceit vysu latgalīšu volūdys alfabetu. Sātā es burtus rokstu ar flomasteru, a školā iz tafelis mes rokstom ar kreitu.

Cik burtu ir latgalīšu volūdys alfabetā?

ALFABETS

Aa Āā Bb Cc Čč

Dd Ee Ēē Ff Gg

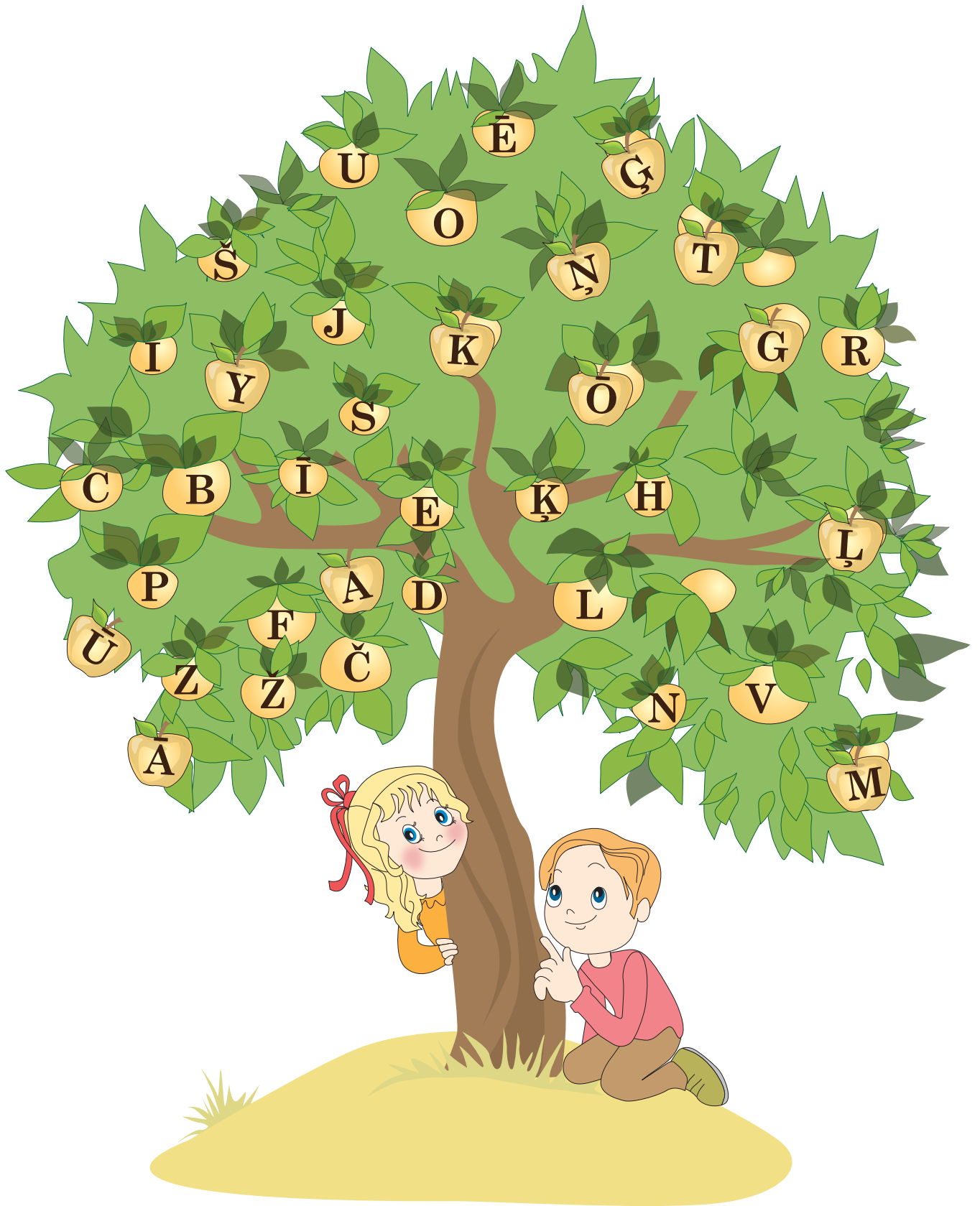
Ģģ Hh Ii Īī Yy

Jj Kk Ķķ Ll Łł

Mm Nn Ņņ Oo Ōō

Pp Rr Ss Šš Tt

Uu Ūū Vv Zz Žž

Rēzekne

Latgolys vydā pi Rēzeknis upis ir seneja i skaista piļsāta Rēzekne.

Iz Rēzeknis piļskolna nazkod stuovēja senejūs latgaļu piļs. Jū ijēme vuociši i turējuos tī vairuokus godu symtus. Par pili karuoja pūli, zvīdri, krīvi. Tagad nu vacuos piļs palykuši tik myuri. Bejušu pili var apsavērt maketā.

Rēzekne ir septeituo leluokuo Latvejis piļsāta, te dzeivoj vysaidu tauteibu ļauds. Rēzeknē ir latvīšu, krīvu i pūļu školys, dorbojās Rēzeknis Augstškola.

Rēzekne ir svareigs dzeļžaceļu mozgys. Nu Rēzeknis var nūbraukt tuoli pasaulī.

Rēzeknē ir daudz vysaidu vacu i jaunu nomu. Naseņ pi piļskolna pastateits „Zeimuļs” — rodūšais centrys deļ Austrumlatvejis školānu i jaunīšu. Dorbu suokuse koncertzale „Gors”.

Rēzeknē ir vairuokys lelys i skaistys bazneicys.

Muorys pīminieklis

Rēzeknis vydā ir Muorys pīminieklis. Jū sauc par Latgolys Muoru. Iz pīminiekļa raksteits „Vienoti Latvijai”. Jis ir Rēzeknis i Latgolys simbols, a reizē — simbols Latgolys vīnuoteibai ar puorejū Latveju.

Muorys pīminiekļa viesture ir tragisma pylna.

Pīminieklis calts par tautys leidzeklim. Veiduots piec Muokslys akademejis studenta ludzuonīša Leona Tomašicka skicis. Pirmū reizi atkluots 1939. goda 8. septembrī — Dīva Muotis dzimšonys dīnā. Divejis reizis nūguozts. 1992. godā īsvieteits trešū reizi.

Pīminieklī treis figurys: kiežu ruoviejs, tautu meita iz ceļu i stolta mārğa ar krystu rūkā puori obejom. Skulpturaluo grupa ruoda tautys spāku, ticeibu i myužeigū cereibu.

Riezeknīši pi Latgolys Muorys sviņ valsts svātkus. Losuos pi juos i cytūs svineigūs gadīņūs.

Daugovpiļs

Daugovpiļs ir poša leluo piļsāta Latgolā, ūtruo piec Reigys Latvejis Republikā. Daugovpiļs ir Latgolys ekonomiskais i vuiceibu centrys. Rēzekne i Daugovpiļs ir svareigys Latgolys kulturys piļsātys.

Daugovpiļs atsarūn Latgolys dīnavydūs pi Daugovys, natuoli nu Leitovys i Boltkrīvejis rūbežu. Piļsātys teritorejā ir nazcik azaru. Pi Leluo Stropu azara — skaista estrade, kur nūteik dzišmu svātki.

Daugovpilī ir daudz arhitekturys pīminiekļu. Dinaburgys cītūksnis ir vīneigais taidys vysā Austrumeiropā! Niule tī īkuortuots Marka Rotko muoksls centrys.

Iz Bazneicu kolna Daugovpilī stuov četrus lelys bazneicys. I Vīneibys noms ruoda vītejūs tautu lobu satikšonu. Ar izruodem latgalīšu volūdā tī ļauds prīcynojs Daugovpiļa teatris.

Zylūs azaru zeme

Kod atīt vosora, mes braucam ekskursejā pa Latgolū.

Latgolā ir cīši daudz azaru, deļtuo jū sauc par zylūs azaru zemi. Leluokī azari ir Rāzna i Lubuons. Vysvairuok solu ir Eša azarā. Dziļuokais azars ir Dreidzs. Nu putna liduojuma jis izaver kai zyrgs, kurs skrīn. Vīns azara gols ir pi poša Sauliskolna.

Nu Sauliskolna var īraudzeit ap divdesmit azaru. Radzams i Sivers — Latvejis deveitais leluokais azars. Siveram vuordu dāvuši senejī suomugri, vuords zeimoj — Dziļlais azars. Siverī daudz dziļīnu i olūtu. Azarā dzeivoj zuši, plauži, leini, leidakys, raudys, ruduši i cytys zivs. Azaru īmīļuojuši mokšornīki.

Voi pi tova cīma ir kaidis azars? A pi tovys piļsātys? Pi kaidys upis ir tova piļsāta voi cīms?

Leldīne

Leldīni mes svietejam pavasarī. Leldīne
īkreit martā voi aprelī.

Leldīne ir leli svātki. Ļauds īt iz bazneicu,
kur sajam svieteibu. Pasvieteitū maizi, suoli,
svīstu, ūlys jī nas iz sātu, kur doluos ar
sietinīkim.

Leldīnē mes sytamēs ar ūlom, jos
rypynojam, vāluok — apādam. Ūlys ir
boltys voi bryunys, a deļ Leldīnis juos
sakruosoj vysaiduos kruosuos. Iz vysa vaira
ūlys kruosojam seipulu čauluos.

Leldīnē mes daudzi šyupojamēs. Leigačys
kar pyunē pi sejis voi uorā storp divejim
kūkim. Puiši šyupoj meityš i augši svīžās
poši. Muotis šyupoj bārnus, bārni cyts cytu.
Vysi asam pa uorīni. Pavasars!

Pastuosti, kū tu dori Leldīnē!

Juona dīna

Juņš ir vosorys mieness. Junī ir goda
garuokuos dīnys i eisuokuos nakts.

Divdesmit catūrtū juni sauc par Juona dīnu.

Zam Juona dīnys meityš pyn vaiņukus nu
puču i ūzula zoru, losa kuodeilys. Kuodeila
ir golvonuo Juona zuole, koč lobys i cytys.
Puškojam sātu i pogolmu.

Myusu sātā ir Juoņš. Juona dīnā mums
vysod daudz gostu. Jī dzīd, doncoj, ād
sīru, dadzynoņ guni i prīcojās da pat reita.
Duorzeņūs īmam ap gunkuri. I mozī bārni
spielejās tīpat, cikom apjam mīgs. Vysi gaida,
kod sauleite rūtuos.

Rūtoņ! Leigū!

Juona muote sīru sēja
Devenim styureišim,
Šam styureits, tam styureits,
Juoneišam — vyduceits.

15. augusts

15. augusts Latgolā ir seviška dīna.
Itamā dīnā daudzi grib pabyut Aglyunā.
15. augusts ir Dīva Muotis svātki.

Jau juļa mienesī ceļu iz Aglyunu suoc
pyrmī svātceļnīki. Iz Aglyunu dūdās ļauds
nu molu molom — i lelī, i mozī. Jī dīnom
īt kuojom, dzīduodami Dīva dzīsmis,
skaiteidami lyugšonys. Guojīņa suokumā nas
karūgus i krystus. Vysi Aglyunys apleicīnis
celi ir cylvāku pylni.

Bazneicys duorzā daudz ļaužu jau
14. augustā. Skaņ goreiguos dzīsmis, nūteik
dīvakolpuojumi. Svineiga ir vokora Svātuo
Mise ar tautys krystaceļu. Sveceitis dag
dīvalyudzieju rūkuos, pi krystu, pi obruožu.
Symtim cylvāku stuov ryndā, lai pasalyugtu
pi golvonuo oltora. Jī izalyudz žielesteibu nu
Dīva Muotis. Jī lyudzās i tic, ka Dīva Muote
jim paleidzēs.

Dīva Muotis svātku golvonuo mise ir
15. augustā. Jai veļteituo himna „Jaunova
svāta” tūdīn izskaņ pa vairuok reižu.

18. novembris

18. novembris ir leli svātki Latvejai. 1918. goda 18. novembrī pyrmū reizi tyka pasludynuota Latvejis vaļsts naatkareiba.

Itei dīna ir vaļsts svātki. Iz školū mums navajag īt. Mes varim svinēt svātkus sātā, cīma voi piļsātys kulturys nomā.

Itamā dīnā pi vaļsts īstuožu izkar Latvejis karūgus. Sorkonboltsorkonī karūgi ir vysuos myusu piļsātuos i laukūs.

Golvyspiļsātā Reigā vaļsts svātkūs nūteik Latvejis armejis parade. Piec paradis ļauds losuos pi Breiveibys pīminiekļa. Vokorā ir svātku saluts.

18. novembra svātkus sviņ vysa Latveja. Bazneicuos nūteik svineigi dīvakolpuojumi, piļsātu centralajūs laukumūs i cīmu kulturys nomūs — svātku koncerti. Rēzeknē ļauds losuos pi Latgolys Muorys pīminiekļa, Daugovpilī — Vīneibys laukumā.

Dīvs, svietej Latveju!

Zīmyssvātki

Otkon ir atguojuse soltuo zīma. Snīg i snīg. Snīgs ir iz kūku, zemis, jumtu. Vyss ir teirs i bolts.

Zīmā svietejam Zīmyssvātkus. Tī ir Kristus pīdzimšonys svātki. Svātku zvoni skaņ bazneicuos, sātā teik puškuotys egleitis. Dag sveceitis, zorūs vysaidys speideigys maņtenis. Kristticeigūs latgalīšu sātuos Zīmyssvātku svieteišona suocās 24. decembra vokorā ar puoterim i kaladu lauzšonu. Tūlaik tik saime sāstās pi golda. Svātku golds ir boguots ar iedīni.

Pi egleitis mozī bārni skaita paņteņus. Zīmyssvātku veceits ir saness bārnim duovonys. Cytüreiz jis atīt i duovonys sadola pats.

Zīmyssvātkūs ir prīceigi lelī i mozī.

Nu Zīmyssvātku da Treju Kieneņu dīnys Latgolā ir čyguonūs išonys laiks.

Kaladō, kaladō!

Nu muola da pūda

Latgolā ir daudz lobu amatnīku. Iz vysu vaira pazeist pūdnīkus. Jī nu muola taisa vysaidus pūdus i bļūdys deļ saimisteibys. Taisa vazaunīkus i svečturus, a bārnim — sviļpaunīkus. Seņuok sātuos muola trauku beja daudz — pīnu lēja garonūs pūdūs, madu turēja madaunīkūs.

Muola traukus varēja nūpierkt tiergā. Tierguotuoju bolsi skanēja cyts par cytu:

Pūdi, bļūdys, madaunīki,
Mozim bārnim — sviļpaunīki!

Nu muola pyka tik meistars var pataiseit skaistys i vajadzeigys lītys. Latgolā pūdnīku omots teik cīnā i gūdā turāts. Jis puorīt nu paaudzis paaudzē. Slovoni ir Sylajuoņu pūdnīki, Ušpeļu dzymta, Voguli. Voi esi kū dzierdiejs par Šmulāna valnākim? Voi esi pabejs Juosmuižā i redziejs Paulāna cepli?

Latgolā nūteik pūdnīku dīnys. Meistari ruoda, kū jī muok. Kas grib, var paraudzeit pats, kas tys taidis — pūda taiseišona.

Dzižūt dzymu, dzižūt augu

Myusu školā daudzi školāni ar prīcu pīsadola doncuošonā, teatra spieļuošonā, it muzykys voi folklorys puļceņā. Mes vuicomēs latgalīšu daņčus i tautysdzīsmis.

Školā ir pyušamūs muzykys instrumentu ansamblis, taipat varim vuiceitīs spēlēt i iz cytu instrumentu. Muna muosa jau labi spielej iz kūklis i ceitara. Es vuicūs latgalīšu tautys daņčus.

Svātkūs mes dzīdim, doncojam i spielejam. Mums ir skaisti latgalīšu tautys tārpi. Školuotuojim, školānim, tāvim ar muotem myusu koncerti cīši pateik.

Voi tu doncoj voi dzīdi kaidā folklorys kūpā? Pastuosti, kaidys dzīsmis dzižat, kaidus daņčus doncojat! Kaidus muzykys instrumentus spielejat? Kai izaver tautu tārpi jiusu pusē?

Lauku dorbi

Laukūs vysod ir kuo dareit.

Pavasars suocās ar siejis dorbim. Jūs nūmaina leluo raviešona.

Vosorā vajag pīplaut sīna deļ gūvu, vušku, zyrgu. Agruok tū dareja ar izkaptim. Muns tāvs zyna, kai izkapti pareizi īlikt kuotā, kai jū izkuļt. Izkapti vajag muocēt izstreičēt, kab jei labi kūstu i byutu vīgli plaut.

Niule jau plāun ar traktorim. Nūplautū zuoli par reizi tyn rulonūs. I ap sātu zuoli jau applaun ar trimerim.

Rudinī pi myusu ir buļbu tolka. Seņuok vogys atora ar zyrgu i orklu, tagad tū dora ar traktoru. Ka buļbis ir nūlaseitys, palīk teira buļbaite. Buļbis saberam pogrobā. Tolcuonim mama pīcap buļbu blīnu.

I deļ myusu mama bīži cap buļbu blīnus. Nu buļbu taisom kļockys i cytus iedīņus.

Kaidus dorbus muoki tu?

Bits i mads

Aiz myusu sātys lels suods. Jamā daudz bišu strūpu. Dorba bits nas madu, losa putekšņus, taisa vosku.

Strūpūs mads. Lai dabuotu madu, bits vajag dyumuot ar dyumekli. Tod juos nakūž.

Mads ir gords i veseleigs. Madu pa druskai vajadzātu ēst kotru dīnu.

Reizi da myusu beja atbraucs mozais Juoneits nu Reigys. Jis pyrmū reizi redzēja strūpus. Juoneišam nu bišu nabeja baile. Jis vērēs, kai bits skrīn pa gaisu i atrūn ceļu iz sātu.

Juoneits vaicuoja:

„A kai biteitis zyna, iz kuru muojeņu jom skrīt? Kai juos zyna ceļu?”

Mama garai dūmuoja. Juoneits dasaguoduoja pats:

„Ā, es zynu! Pi kotrys muojenis ir sovs numers.”

Mežā

Mežā ir labi vysūs godalaikūs. Mežā aug kūki, kryumi, pučis, syuna, vītom aug ūgys i siens. Eglem i prīdem ir cierkuži. Lozdom ir čečis ar rīkstim. Nu bārza tuoss var pataiseit vuocelēitis.

Mežā skraida vysaidys vabaleitis, ruopoj škierzloti. Ir zalkši, ūdzis i cyti tuorpi. Cylvākim baile nu jūs, tik na vysī tuorpi ir iņdeigi.

Myusu mežūs dzeivoj vylki, lopsys, zači, brīži, uopši, lyuši. Šod tod īblūdej pa luočam. Daudzuos upēs niule dzeivoj bebri i taisa iz jūs aizsprūstus. Vītuos pi meža goduos, ka buļbis nūlosa meža cyukys.

Mes mežā losom ūgys, siens, rīkstus.

Mežā grīžam molku zīmai.

Mežs vysod cylvākim ir devs daudz loba.

Sieņu laikā

„Sienīs i sienīs — baraviku lauztu!” — voi tu zyni itū rūtaļu?

Boņs ar tēti rudinūs brauc sienīs. Šūgod sieņu daudz. Boņa tēte zyna vītys, kur aug baraviki. Jau par gobolu syunā zam egļu redzīs bryunys capureitis. Bārzu bierzeitē daudz vysaidu bārzlapu — sorkonu, palāku, zylgonu.

Boņs atrūn sieni ar sorkonbryunu capureiti i nas tētei ruodeitu. Tēte soka, ka tei ir luocineite.

Vēļ jī losa viļneišus, rudmīsis i ciucinis. Dreiži skalinis pylmys. Obeji sieņuojuji brauc iz sātu.

Mama sieņs teireis, vuoreis i ceps. Cytys jei suoleis i marinēs deļ zīmys.

Kaidys sieņs tu pazeisti? Kai pi jiusu sauc naādamūs sieņu?

Putni

Putni ir cilvēku draugi. Jī paleidz mums sorguot sātys, duorzus, mežus. Palādys giun pelis. Bezdeleigys klāvūs giun mušys. Juos nas sovim bārnim vysaidus tuorpeņus i jautri vydžynoj.

Pyrmī pavasara putni ir ceiruli. Nu syltūs molu atsagrīž strodi, dzērvis. Atskrīn vuolyudzis, laksteigolys i daudz cytu putnu.

Dzērvu bolsi skaņ pūrūs — „Krū-krū!” Vuolyudzis klīdz iz leitu. Syt laksteigolys, grīž grīzis, kaļ dzeni. Da Pītera dīnys kiukoj dzagiuzis. Putnu bolsi dora pasauli skaneiguoku.

Zīmā mes paleidzam putnenim, kurī palīk ar mums i par zīmu. Zeileitem, dziļneišim paberam vysaidu siekleņu, pakaram gabaleņu galis. Pa pogolmu loksta zvierbuli, maklādami kuo navin ādama.

Vysi gaidom pavasara.

Kas kuo meklej?

Reizi sasatyka vylks, začs, kačs, koza, dzērve i gaiļs. Jī garai sprīde, kuo kuram iz vysa vaira vajadzātu i kur tuo var dabuot. Golā vysi sasprīde, ka vylks meklēs zūba, začs — kuopustu, kačs — pādu, koza — sīna, dzērve — zuoboku, gaiļs — pīšu. Gryuši jim guoja, meklēja pa molu molom — pa mežim i pūrim, pa teirumim i pļovom, pi upu i azaru, a atrast nikai navarēja. Voi vari jim paleidzēt?

Vylks atroda vylkazūbu, začs — zača kuopustus, kačs — kačapādus, koza — sīna kozu, gaiļs — gaiļapīšus, dzērve — dzērvu zuobokus.

A kas meklēs dīva gūtenis i atrass jū?

Latgalīšu volūda

Mes dzeivojam Latgolā. I sātā, i školā mes runojam latgaliski. Latgalīšu volūdā izīt gruomotys, žurnali, avīzis.

Mama izroksta žurnalu „Katōļu Dzeive”, tāvs losa kruojumu „Olūts”. Myusu sātā ir i „Tāvu zemes kalendars”.

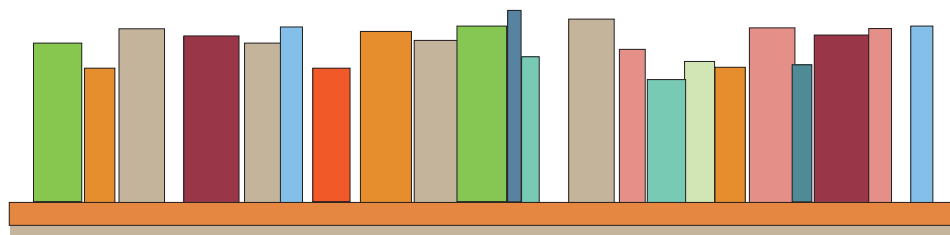
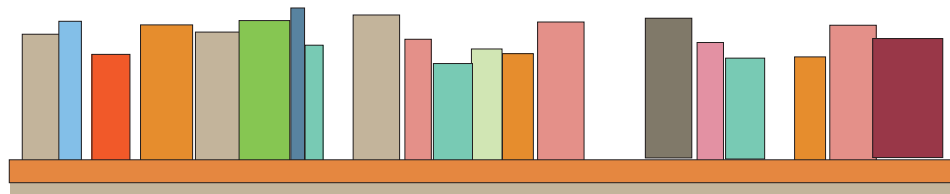
Sastdīnēs klausomēs Latgolys Radejis raidejumu „Kolnasāta”. Televizejā naseņ nūsavērem filmu „Cylvāka bārns”.

Latgalīšu volūdā ir teatra izruodis. Da myusu beja atbraukuši baļtinavīši. Jūs Ontanu ar Anni niule pazeist vysā Latvejā.

Latgalīšu volūdu na vysur runoj vīnaiži. Kai tu sauc sova vacuotāva ar vacūmuoti? Kai pi jiusu sauc cīmeņu? A kai ļaužu, kas dzeivoj kaimiņūs? Kai Ontana ar Anni sauktu tovā pusē? Kai kuo kur sauc, izvaicoj i cytus puikys ar meitinem!

Īsaklausi, kai runoj ļauds ap tevi, tik cyta runai nikod nasasmej!

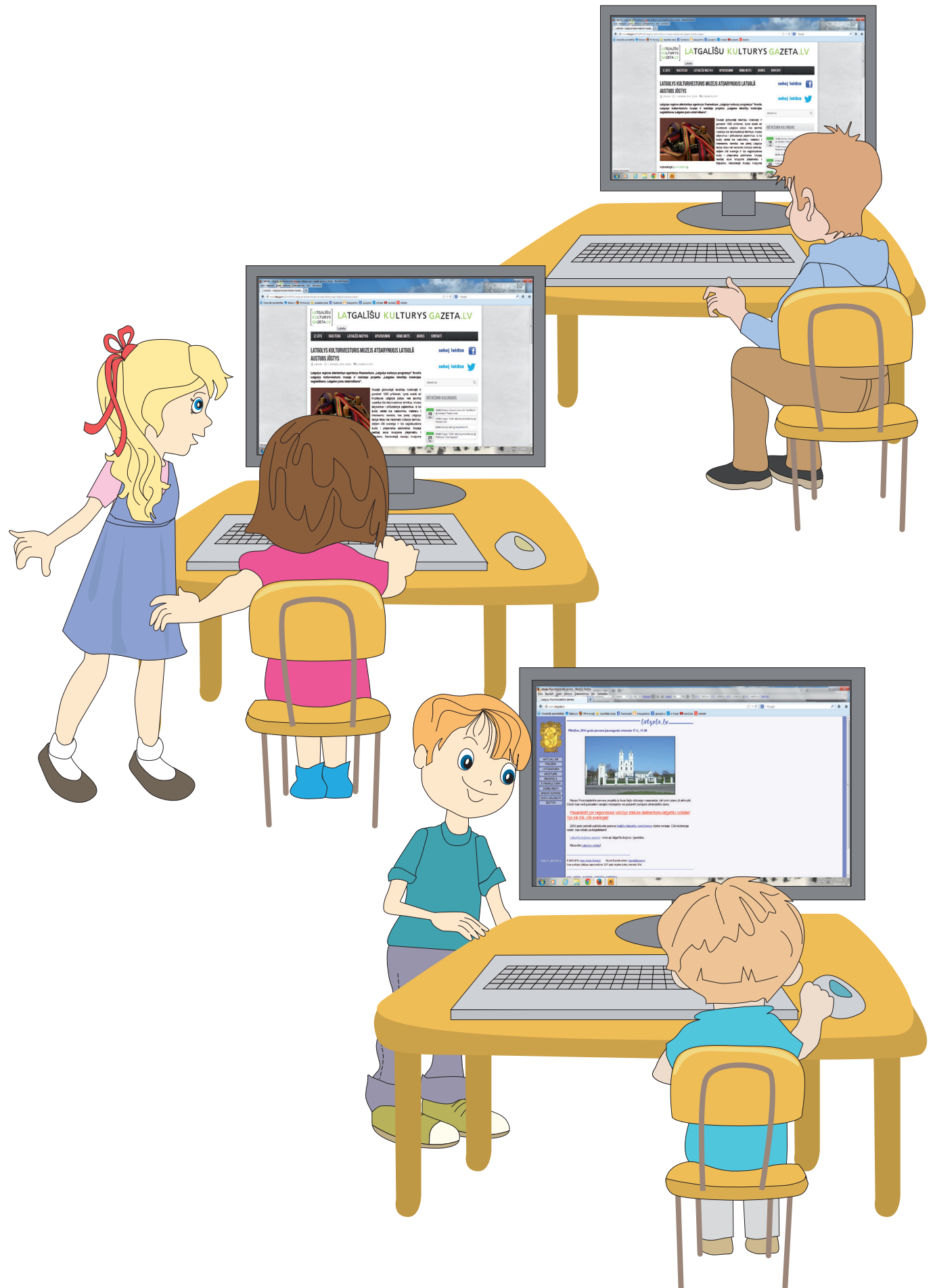
Dators paleidz vuceitīs

Latgalīšu volūdu es vucūs nu ābecis, kas atrūnama iņternetā. Juos adress ir: <http://www.valoda.lv>. Nu ituo adresa varu sev puorsyuteit latgalīšu ābeci „Skreineite”.

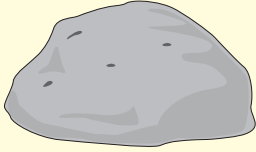
Myusu školā vysuos klasēs var pīsaslēgt pi iņterneta. Iņternets ir i školys bibliotekā. Daudzuos klasēs ir datori. I sātā tāvam ir dators. Pi „Skreineitis” datikt i vuceitīs nu juos es varu i sātā.

Latgalīšu volūdā daudz dereigu ziņu ir sātyslopuos: <http://www.lakuga.lv> i <http://www.latgola.lv>.

Naseņ tēte maņ nūpierka kuļdinīku. Tagad es varu pīzvaneit vysim, kam vajag. Ar laiku tēte ar mamu maņ ir sūlejuši nūpierkt datoru. Es vuceišūs vēļ lobuok!

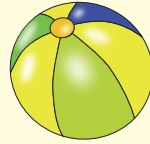
Aa

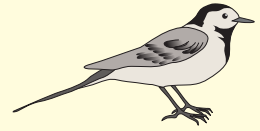
Āā

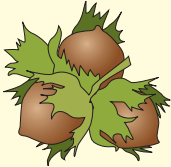
Bb

Cc

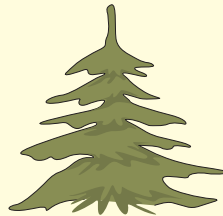
Čč

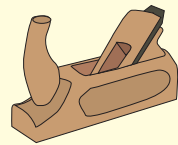
Dd

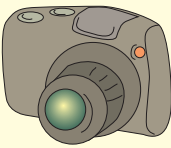
Ee

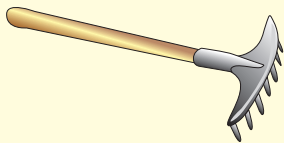
Ēē

Ff

Gg

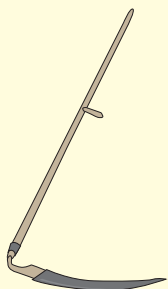

Ģģ

Hh

Ii

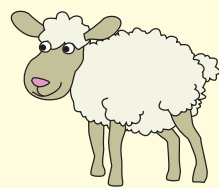

Yy

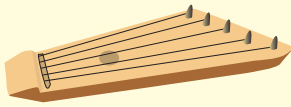
Īī

Fj

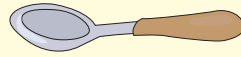

Kk

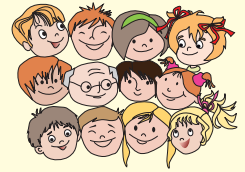

Кк

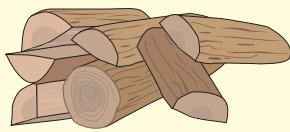
Ll

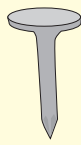
Лл

Mm

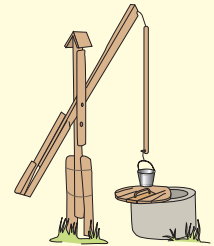

Nn

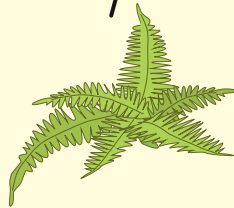
Нн

Oo

Ōō

Pp

Rr

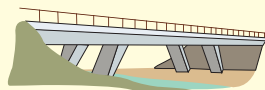
Ss

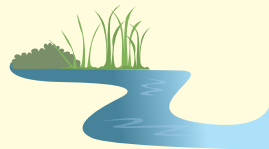
Šš

Tt

Uu

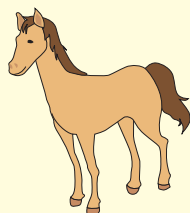
Ūū

Vv

Zz

Žž

ISBN 978-9984-815-94-7

9 789984 815947